

tur. **E**ñ si qđ confessio et lacrimę pñt. vide quib
fides et dilectio opef. **P**aruo tps spacio iustifica
ta est mulier: et ab omni peccato mūdāta. qđ uni
uersis vitijs plena: et tā peccatrix fuerat. ut eaz
phariseus videre dedignaret. **H**anc igit imitans
peccator pēta nūc defleat. ut eius lacrimas qñ
doq; deus abstergat. **N**ā ut ait **Beñ.** Felices la
cime quas benigna man⁹ cōditoris absterget: et
bēi oculi qđ i talib; liqñieri fletib; elegerūt. qđ ele
uari in supbia. qđ omne sublime videre. qđ auari
cie petulātie famulari. **E**ñ et **Crisos.** Sicut autē
ubi debemēs ymber prūpit. sit serenitas: sic la
crimis effusis. apparet trāqñlitas. et perit caligo
reatuū. **E**t sicut p aquā et spm purgamur. sic p
lacrimas. et cōfess. onē de uo mūdāmur. **E**bi et
Anshel. Jā nā c ingredere domū pharisei. recū
bentē ibi dñm tuū atēde. accede cuz benigniss:
ma peccatrice ad pedes ei⁹. laua lacrimis. ter
ge capillis. demulce oculis. sone unguētis. **N**ō
ne iā sacro liquoris illi⁹ odore pñderis: Si tibi
adhuc suos negat pedes. ista. ora. et grauidos la
crimis oculos attolle. tuisq; suspirijs inenarra
bilibusq; gemitib; extorq; qđ petis. luctare cum
eo. sicut iacob. ut ipse se gaudeat supari. Elidebif
tibi aliqn. qđ auertat oculos qđ aures claudat: qđ
desideratos pedes abscondit. Tu nihilomin⁹ insta
optune. iptunecq; clama usq; clamabo et nō ex
audies. **R**edde mihi ihu bone leticiam salutaris
tui: qđ tibi dixit cor meum. quesui faciem tuā:
faciem tuam reqñrā. **Hec Anshel.** Null⁹ pēfor
debet de clemētia dei despare. qđ pñto ē cūctis de
bita relaxare: et penitētes ab regnū celoz reuo
care. **I**stud de⁹ p manassen regē isrl olim pñgu
rauit: quē ipse pñia ad grāz reuocauit. **M**anasse
isrlitis deū offēderat. ysaia qđ eū d pētis suis
redarguit. cū serra lignea p mediū desecari fecit
et tot pñbas ipm arguētes trucidauit. qđ plateas
ibrlm sanguine pñbetarū purpurauit. **T**ādem
ab hostib; ē capt⁹: et i exiliū deduct⁹. carceri de
putatus. **E**bi cepit penitere. et ex corde scelera
sua deslere. **E**t cū lacrimis orauit dñm: dicens.
Peccaui dñe sup numez arene maris: et iā nō
sū dignus vidē celi altitudinē. ipse miqtatū mea
rū multitudinē. **M**iser⁹ dñs pñiam ei⁹ accepta
uit. **N**ā de captiuitate euz liberauit. et i regnum
suū i birlm reuocauit. **P**er hūc pēfor designa
tur: qđ pñbas dñi ipm arguētes cruciat. qñ pñdi
catores et doctores audire recusat. **E**t qđ diu tal
pñuerat in pēfo mortali: tādiu ē in captiuitate
dyaboli. **S**i aut ex corde egerit pñiam: de⁹ para
tus ē suscipe eū ad grām. **H**oc itē pñfiguratū fu
it in rege dauid. qđ adulteriū et homicidiū perpe
trauit. **E**unq; redargutus a nathan. peccauit di
ceret. statim nathan respōdit: dñs trāstulit pec
catū tuū. id ē dimisit. **Q**uā magna est pietas dñi
et qñineffabilis: qđ nullū penitētes despiciat. cuius
cūq; cōditionis. **N**ō ergo ppter immanitatez pec
catoz nforū desperem⁹: qđ diuersos testes dñe
misericordie habemus. **N**eq; vlē peccatis serui
am⁹: qđ magnā dignitatez amittūt miseri hoies
seruendo peccatis. quobāmoto carnis volupt

tates et pñprias. qđaz aspirando ab honores et
excellēcias. qđā pñnaci studio qñētes mundi fa
cultates et diuitias. **E**t qđ pauci sūt hodie qđ istū
trinariū nephādū nō seqñtur: certe miseri me
rito dicūf. qđ illis rebus qđ eis deberēt seruire et
obseq. seruiūt et obsequūf. **T**ales proculdubio se
viles onbūt nō nobiles. nō dños. s; poti⁹ gartio
nes et seruos. **E**xēpluz de **Diogene.** de qđ legif. qđ
cū qđā vice ratōe sue eminētis scie et sapie impa
tor eū visitaret. pñus ei assurgere noluit: qđ vi
dēs impator. iracundia motus retrocessit: vene
rūtq; serui ei⁹ et bixerūt ab eū. **D**ñe: qñe sic age
re voluisti. **N**ō modicuz te impator honorabat.
qđ te paupem talis ac rātus visitabat. tu eo ecō
uerso ipm inhonorasti. qđ ei assurgere noluisti.
Quib⁹ rñdit. **N**ō decet dignitatē meam ut seruo
serui mei reuerētiā faciā. **S**eruit iste seruo meo
scz mūdo. qđ mihi seruit: eo fact⁹ ē ut mihi seruiat.
Igñ nō decuit me. signū alicui⁹ reuerētie sibi ex
bibere. **S**i dñabaf iste mundo et impabat: bene
nature sue dignitatē et pñdētiā obfuabat. **O**io
Ihesu bone spes penitētiuz. qđ marie pec
catrici. ad tuos pedes flenti. et eos lacri
mis rigāt. capillis tergēti. labijs oscu
lāti. pietatis signū aperies pēfoz veniā tribui
sti: ne despicias ihu misericors me pēforem ad
clemētie tue vestigia prouolutū. rigātem lacri
mis intime compunctōis osculantez labijs de
uote oratōis. et fac me audire vocem tuam pi
etate et clementia. suauitate et misericordia ple
nam. quam audire meruit et ipsa. ut dimittanē
mihi peccata mea mltā. p tuam grāz et ipsi⁹ me
rita. **A**mē **D**e mīsterio marthe et ocio marie.

Capitulum.

LXI.

Et post hec quadam vi
ce intrauit ihesus in quoddā castel
lum scilicet bethaniam. que interp
tatur domus obedientie: per quod
signatum est qđ libenter intrat dominus domuz
conscientie. ubi ei obeditur deuote. **E**t venit ad
domum marthe. et marie. ad illam enim domuz
frequenter diuertebat et secure: propter specia
lem ibi habitantium amicitiam et deuotionem.
Sed marthe domus hic appellatur cum dicif.
et mulier quedam martha nomine. excepit illuz
in domum suam: quia maior natu erat. et curaz
domus habebat. **A**t ille sorores toto affectu ihe
sum diligentes. reuerenter et alacriter eū susce
perunt. de tanti hospitis aduentu gaudentes. **E**t
martha quidem se incontinenti ad refectionem
domino et discipulis suis procurandam parauit
et in ministerio laborauit ut eis conuenienter p
videret: maria vero ad pedes domini se posuit.
ut diligentiam. assiduitatem. solerciam erga au
ditōnem ostenderet: et multam reuerentia. quā
ad dominuz habebat. **I**lla stabat et satagebat.
ut pasceret dominum cibo utiq; corporali. hec
sedebat et audiebat ut pasceretur a domino suo
cibo spūali. **S**ane quanto melior est anima cor
pore. tantodulcior est cibus spūalis in mente qđ

De ministerio marthe

carnalis i vtre. Et at dicit Aug⁹. quāto hūili⁹ sedebat. tāto āplius capiebat: cōfluit enī aqua ad humilitatē cōuallīs. tenat de tumoribz col-
lis. Et cū dñs more suo nolēs stare ocios⁹. verba vite loqret⁹ eterne. p hoc dñs exēplū discipulis. ut cū recipiūt in domibz. suscipiētes repleāt sa-
cris doctrinis: maria oculis et auribz in eū intē-
ta. speciosissimā faciē eius pteplabāt. et in eius suauī sermone reficiebat: et vlt⁹ q̄ dici possit. in aspectu et vbiis eius iocūdbat: nec quicq̄ ali-
ud cogitabat. sed tñ dulcedini vbi diuini et ope-
ribz vite pteplatīe intēta erat. et de illa mensa do-
mini opulēta micās de vbo dñi colligebat. Mar-
tha vō in operibus vite actīe occupata: stetit et
substitit q̄si fatigata et fessa labore ministerij cel-
sans aliquātulū. et moleste ferens q̄ ipsa sola in
necessitatibz domus laboraret. soror vō ei⁹ ocio
et quieti vacaret: et dñs hoc pmittēti cōquerēs
postulauit ab eo. ut ad laborādū secū i mīsterio
et iuu idū illū cōpleret. s̄ dñam sententiā repor-
tauit. Maria aut marthā adiuuat consilijs. ope-
ra eius dirigendo et suffragijs pro ipsa orando.
Ecce q̄ sorores iste nec seruum. nec ancillā ha-
bebant. qui eis seruirent. nec dñs coquū vlt⁹ ho-
stiarium qui ei⁹ pmodo pūderēt. ex quo habes
argumentū cōtra supbiā p̄ferti platoz. Mar-
tha de sorore cōgrens ex illoz p̄sona loquitur.
qui adhuc diuine pteplatōis ignari. solū quod
didicerāt frañe dilectionis opus. deo placitum
ducūt: ideoq̄ cūctos. qui xpo per pteplatōnem
deuotī eē volūt. huic mācipādos autumāt. Hāc
ignaro obiectōnē soluit. Diero. in eplā. i qua
iūitat nobilē et diuitem matronā ad heremū. di-
cens. Qñ finē habebit ista seruit⁹ imp̄fcta: Nū-
quid nō habet dñs. vnde alet pauperes nisi per
te: Inueniē aut maria accusata triplici: scilz a
phariseo. de p̄sūptione. de temeritate. eo q̄ pec-
catix xpm recūbentē tetigit: a iuda. de p̄bigali-
tate. eo q̄ p̄ciosā vngētū effudit. ac caput et pe-
des dñi unxit: a sorore. de ociositate. sic patz hic
et vbiq̄ maria tāq̄ paciēs tacuit. et xpc semp pro
ipsa respōdit. et eā excusauit: ostēdēs phariseo.
q̄ factū marie nō erat p̄sūptōis sed deuotionis.
ostēdēs quoq̄ iude et alijs discipul⁹. q̄ illa effusio
vngētī nō erat p̄bigalitatē sed pietatis: ostē-
dēs etiā sorori. q̄ sessio marie nō erat ociosa. s̄
melioribz actibz occupata. Maria autē q̄ i vbiis
dñi quiescebat. et mira suauitate tenebatur. ad
clamorē sororis. q̄si a somno euigilās. de quiete
sua timuit: et facie inclinata i terrā. siluit. ac cau-
sam suam tanq̄ ociosa iudici p̄misit. non parās
r̄spondēdi s̄monē. ne remitteret vel iterrūperet
audiendī intētionem. Et dñs excusando mariā.
dixit ad martham. Martha martha: repetitio
nominis. signum est dilectōis. vel monente in-
tētionis. ut scilicet audiret intentius: sollicita es
et turbatis erga plurima. ac circa multa es oc-
cupata: opera enī vite actīe. sollicitudinē et di-
stractionē mentis iducūt. et frequēter p̄turbatōz
ingerunt. Si ergo vis cū letitia viuē. noli mltā
agere: q̄ in multis actionibz minor eris. Porro

et ocio marie

vnū est necessariū. scz deo iugiter liberere. scdm
illud. vnā pecij a dño. hanc req̄rā. et cetera. Et
vnū scz ipe deus q̄ vnus est p oibz querendus.
vel vnū id est vnitas mentis ad deū. q̄ p vitam
p̄teplatiam mēs adheret deo q̄ ē simpliciter vn⁹.
sicut econtrē p vitā actiua intēdēdo creaturis que
multe sūt. anima diuiditur et per mltā distrabi-
tur. Et tñ mltā sūt necessaria tendētibz ad vnū.
q̄ omnibz est preferendū. Maria optimā ptem
elegit. securā et digniorē. Quasi diceret. Nō tu
malam. s̄ illa meliorē. Ne ergo p̄graris de ocio
sororis: q̄ maior ē qui recūbit q̄ qui ministrat.
Sed quomō dicis optimā: cum eū tñ sit conse-
cutura i patriā: Sed et illā optimitatē dulcedis
et iocūditatis patrie. iam hic p̄gustauit: nō sic i
futuro apprehēdit. Non tñ rep̄hendit pars mar-
the. q̄ ipsa est bona. sed laudat pars marie. q̄
optima: cuius causā subiūgit. q̄ nō auferet ab
ea. hoc enī elegit q̄ semp manebit. In hac vita
icipit et auge: in alia vita plenius pficietur. q̄
q̄ nūc videt p speculū et i enigmate. tūc videbit
facie ad faciē: et amoris ignis q̄ hic ardē i choat.
cū ipm quē amat viderit. i amorē āplius mar-
descet. Caritas nūq̄ excidit. q̄ vna et eadē cari-
tas hic et in patriā remanet. Ignis ē in syon. et
camin⁹ i hierlm: ita et pteplatia eadē ē hic et in
patriā. sed hic iocūditas mētis est semiplena. et
ibi erit p̄fecta. Nō ergo pteplatia auferet. q̄ s̄
tracta p̄ntis sc̄li lucta pficiet. actiua vō sicut et
fides euacuabit quādoq̄ et auferet: q̄ in eterna
patriā nō erūt opa pietatis necessaria i q̄bo ipa
exerceat. Maria ergo p dñi excusatiōnē excusa-
ta. deinde securius sedit. et iocūdius quieuit. Et
Aug⁹. Dñs p mariā respōdit marthe: et ipe ei⁹
fact⁹ ē aduocatus. q̄ iudex fuerat it̄pellatus.
Que sc̄tēcia it̄pellati respōdit. et susceptā defen-
dit. Intēta erat martha. quō pascēt dñm: itēta
maria quō pascere a dño. A martha p̄uiuium
dño parabat. i cui⁹ p̄uiuiū iā maria iocūdaba-
tur. Mira ei suauitate tenebat. q̄ p̄fctō ē maior
mentis q̄ v̄trīa. Excusata ē. sedit securior. Nō
ergo dñs opus rep̄hendit: sed mun⁹ distixit. vna
ē theozica. id est pteplatia dei. cui merito vniuer-
sa v̄tutū studia postponūt. Et Ambro. Agat
te sic mariā desiderū sapiētie. hoc enī mai⁹. hoc
p̄fectius opus. Nec mīsterij cura a p̄gnōde vbi
celestis te auertat. Nec arguas eos et otiosos iu-
dices: q̄s videsas studē sapiētie. Nec martha tñ i
bono mīsterio rep̄hendit. sed maria q̄ meliorem
partē sibi elegerit auferet. Ihs ei mltis habun-
dat. et mltā largit. et iō sapiētior q̄ principale
aduertit elegit. Deniq̄ apli optimū n̄ putauerūt
reliq̄e dei v̄bū. et ministrare mēs. Nec abrosius.
Itaq̄ marie pars. id est pteplatia ocīū. mar-
the mīsterio prelata ē. q̄ dignior: scz āgelorum
puerlatōni vicinior. et q̄ securior. et q̄ quietior.
et q̄ iocūdiior. et q̄ diuturnior. quia nō auferet.
Illa vō periculiosior propter lutū et puluerē pe-
dibus actiuoz adherentē: et laboriosior. ppter
sollicitudinē et occupationē: proximis tamē
utilior. propter subuentionē et edificatiōnē.

Magdalene

Actiua autē quedā ē platiō et p̄dicatōis: q̄bāz mīsterij et vite cōmunis. Sicubi ergo legitur actiuam p̄ferri cōtemplatiue: intelligēdū est de actiua p̄latōis et p̄dicatōis: i aliquo ei excedit actiua cōtemplatiua. et i aliquo exceditur p̄ illam. **U**bi sciendū q̄ distinguit duplex actō a doctōribz. vna q̄ p̄sistit i exercitio v̄tutū moraliū. et ista disponit ad cōtemplatiue. **U**n̄ greg⁹. Qui p̄tēplatiōis arce tenē desiderāt: necesse ē vt p̄us i cāpo actōis se probēt. Sedatis enī passionum tumultibus p̄ exercitiū virtutum moraliū. disponit aīa vt libere possit eleuari i cōtemplatiue v̄tutis: ex quo patet q̄ talis actō ordinat ad cōtemplatiue sicut ad finē finis autēz melior ē his que sūt ad finē. **E**t iteo de tali actōne cōcedunt om̄s q̄ p̄tēplatiō est melior. Alia autē actō est que sequitur cōtemplatiue. procedens ex plenitudine cōtemplatiue sicut ē docere et i regimine animarū laborare. et h̄mōi opera facē: et de tali actōe dicūt aliq̄ q̄ est melior ip̄a cōtemplatiue. et de ista actōe nō loquitur hic x̄pc. vt patet intuitibus. Alij v̄o dicūt. q̄ etiam i ista actōe cōtēplatiō melior est. q̄ id quod simpliciter p̄eligitur. videt̄ eē melius absolute. q̄ id quod p̄eligitur i casu: s̄z cōtēplatiō est p̄ se eligenda. cura autē aīarū i casu necessitatis fratrene est suscipiēda. **U**nde aug⁹. Ocium sanctū querit caritas. negociū iustū suscipit necessitas caritatis quā sarcinā si nūlus ip̄onit. stuenēte veritati vacandum ē. si autē ip̄onit: suscipiēda ē p̄pter caritatis necessitatē. **h**ec Aug⁹. De due sorores dñi dilectē. s. martha et maria duas vitas demōstrāt sp̄uales. q̄bus p̄fēs exercec̄ eccl̄a. martha actiua: qua proximo i caritate sociamur. maria p̄tēplatiua: qua i dei amore suspiram⁹. **U**n̄ nō maria sed martha x̄pm suscepisse dī i domo sua. **M**aria. n. nō habet domū. q̄ vita p̄tēplatiua om̄nē hui⁹ seculi sp̄nit h̄re possessionē. Sufficit ei ad pedes domi sedere: et verbū dei semp̄ audire. ac mentē poti⁹ q̄ v̄trē nutrire. Sufficit ei remotis om̄ibz curis et sollicitudinibz lectōi et oratōi assidue insistē. et i dei cōtemplatiue vacare: crebra quoq̄ lacrimarū cōpunctiōe pro peccatorum remissione. et eterne vite susceptione dulcissime suspirare. **T**ales enī p̄phete fuerūt. tales et apli. tales et multi alij. omnia reliquētes. mūdū fugientes. dñō adherentes. tanq̄ nihil habentes. et omnia possidentes. **A**ctiua v̄o vita dicit̄ quia semp̄ i actu. semp̄ i fatigatione et labore ē: et vix aliquādo in quiete potest esse. **U**nde hic de martha dicitur: q̄ satagebat circa frēq̄s mīsterium. **E**idem⁹. n. multos eccl̄arū p̄positos et mīstros: ac multos alios sollicitē discurrere. laborare. estuare. et multis modis fratrum et proximorū necessitatibz et misericordie opibus insubare: vt eos quoq̄ nō i merito circa frēq̄s mīstēiū satagare dicamus. **E**t iteo maria sedet. q̄ cōtēplatiua pacatis vicōp̄ tu multibz. optata iā i x̄po q̄etē mentis p̄fruitur martha v̄o stat. q̄ actiua laboriosa desubat in

Capitulum. lxi.

certamine. **U**nde Aug⁹. Remāserunt ḡ in illa domo que suscepit dñm i duabus femis due vite: ambe innocentes. ambe laudabiles: **E**na laboriosa. altera ociosa. nulla facinorosa: quā cauē debz laboriosa. **N**ulla desidiōsa. quā cauē debz ociosa. **E**rant ḡ i domo illa due vite. et ip̄e fons vite. **h**ec Aug⁹. De autē mulieres p̄tēplatiue. toti⁹ eccl̄astici exercit⁹ duces et p̄ueniē sūt: has cetera turba seq̄tur. alij post marthaz alij post mariā vadūt. **N**ulli enī celestē illā patriā igrediūt̄. nisi q̄ hanc vel illā sequunt̄. **S**z in his necesse est. vt vnusquisq̄ vires suas consideret. et ad quod opus aptior sit. **S**i enī ad cōtēplatiue sit abiliōr. et ad oratōi deuotior: tute se transferat ad hēmū. pro se et alijs oratur⁹ nec sic abscondit talentū i terra. sed i domo licet nō p̄dicet: q̄ talentū oratōis et deuotiōis i quo amplius valet et meliorem se sentit. om̄ibus erogat: nec piger dīci debet. qui totus i s̄cta deuotiōe et oratōe ieiunijs et vigilijs et lachrimis ē. **E**t de actiua s̄z suo mō accipe et intellige **N**ō tñ fit diuisio inter has species vite quasi p̄ opposita. sed p̄ officia: conueniūt enī etiā eisdē sed officia habēt distincta. **A**ctiu⁹. n. sepe ē cōtēplatiua et econuerso: qui tamē denomiāt̄ ab altera. cuius. s. plura et frequent⁹ gerit officia. **S**ūt autē officia actiue legē i publico. p̄dicare. corripere. errātes reuocare. nescientes docē. paupes sustentare et alē. petētibz p̄siliū et auxiliū dare. iopē de manu fortis eripe. i firmantis curā gerē: p̄missis nob̄ qualiter subsistē valeāt p̄uide. q̄ singulis q̄busq̄ expediant dispensare. opera pietatis omnia exercē. **O**fficia p̄tēplatiue sūt sibi et i secreto legē. i lege dei meditari. secreto orare. suauitatē et dulcedine patrie cū angel⁹ p̄gustare et p̄sentire. soli desiderio p̄bitōis inherē. exutā mētē a cūctis h̄re terrenis eamq̄ quantum humana ibecillitas sinit vnire cū x̄po. vt nil iā agē libeat: s̄z calcatis curis om̄ibus ad videndā faciē sui creatoris anim⁹ inardescat: adeo. vt conuersatō cōtēplatiui iā q̄si i cel⁹ sit. et nihil de terrenis sapiat. **C**ōtēplatiu⁹ enī et vere spirital⁹ homo tam fidelis debet eē in tota vita sua. et i omni ope suo: ac si singul⁹ horis iudicari debeat corā deo. et tā ardenti desiderio viuē et ardē. q̄si singul⁹ horis debeat iūgi āgelorum cetibus ad fruendum deo eternaliter et q̄ habet cor in sup̄nis eleuatū. q̄n sedet. q̄ndo ābulat. q̄n req̄escit. q̄n aliq̄d facit. cor a deo nō recedit: omnes ab dei amorē exhortat̄. deridet hui⁹ mundi glām et felicitatē. mirat̄ hoīm cecitātē: et q̄stultū sit i transitorijs fiduciaz habere ostendit. **C**ōtēplatiuus tñ p̄ oportunitate t̄pis et necitatē istante. alter alteri⁹ sumat officia: fitq̄ de p̄tēplatiuo actiu⁹ et econuerso. cū expedire visū fuerit eccl̄e. **U**n̄ **C**enomanēsis scribēs cuiā assumptō i platiū. conq̄rētī ademptā si bi eē cōtēplatiōis requiē. et actiue sollicitudis sarcinā se iuitū sustinē: ait. **A**d pedes dñi cum maria sedebas. nunc cū martha domino ministras. **R**p̄s rachel te allexit: sed nec fastidias

De ministerio Marthe

lyam lyppā: qz gignit sibi sobolē. **M**aria a dño
fercula sumit. martha domio pparat et aponit
hec deū reficit. illa a deo reficit. hec mīstrat pa
nē hoīm: illi mīstrat panis angelorū. **I**n mēsa
ei? nil fastidiū. i mēsa marthe multa: ibi audie
bas cāticū āgelorū. videbas lilia ōginūz. rosas
martirū. violas p̄fessorū: hic filiū dei de cel? descē
dētē et dicentē. gaudiū maius ē angel? dei super
vno pctōre p̄niam agente et. **E**libet tibi cōtem
platiuā actiue debere p̄poni: tñ si solite p̄sibe
res. actiua materia ē ad glāz. sic p̄templatiua
nō descensus ad ruīnā: quāz vtrāqz i eodē et in
diuersis iuenies. **X**p̄c. n. docens i cāpestribus: i
monte orauit. **M**oyses i mōte et i tabernaculo
loq̄batur cū dño. descēdēs de mōte et egressus de
tabernaculo loq̄bat? cum p̄plo. **P**etr? cui dictū
ē in cenaculo macta et manduca. p̄dicauit p̄plo
Ap̄ls rapt? p̄bisiū: fact? est doctor gentiū. **M**a
ria legi? tñ seuisse et audisse. nec aliqñ sorori
discurrenti subuenisse: licet ei? auxiliū quabaz
mētis amaritudie anxia soror postlaret. **M**ar
tha nequaqz legi? p̄tē marie suo miscuisse obse
q̄o: et iō (sic dñs testatur) maria optimaz par
tem elegit que nō auferetur ab ea. **P**er mariā
ergo signant. quoz conuersatō i cel? est. ut q? bi
cunt. **E**cce elongaui fugiens. et. **P**er marthaz
negociosi sacerdotes rep̄bendunt: i quibz tur
ba negociorū. contemplatiōis excludit sacrari
um. et p̄triti cordis extinguit sacrificiū. **N**eqz. n.
fieri potest ut aliquādo loquā? cū dño qui etiā
am silens cum toto fabulat? mūdo. **T**alibus oc
cursant iimica negocia. qz recordatō illos seq̄
tur vsqz ad sacra altaria. q? ill? furant? oratiōnū
suffragia. et defraudāt suis t̄pibz ecclesiastica offi
cia. martha mīstrauit. s. x̄p̄o discurret. s. p̄ x̄p̄o
Si nob? discurrem? querentes que nostra sunt
aucupātes t̄palia: nec martha sum? sed nego
ciatores. **E**nde si sic discurreis. iusta ē tibi flēdi
et conquerendū ratiō. **C**etēz si marthā simplē a
gis: bene agis. **S**i inter lyam discurreis et rache
lem melius agis. **S**i cū maria sederis et audie
ris: optime. **B**onū est seminare qd? illa fecit: me
lius est metē qd? ista. **H**ec idcirco dixi: ut ma
gnū r̄putēs bonū sic alternare studia istaz. ut
nūc q̄eti vaces. nūc primoz utilitate. **E**na q̄p
pe et eadē est scala. qz iacob ascendentes et descē
dentes vidit angelos. **R**achelē diligas pro spe
cie: lyā pro prole. **N**eutra ergo p̄elato est post
ponenda: sed vtrāqz amplectenda. **E**ltrā ōo al
teri p̄ponas: ignoro. **E**lex hoc scio q? duo sunt
i lecto. vn? assumet? et alter relinquetur et. hec
Cenomonens. **H**ec autē historia que hic tan
gitur. licet ad beatā mariā nō ptineat. tñ hoc
euāgelii i die assumptiōis ei? legi? qz ip̄a est ca
stellum in quod dominus itrauit. vel qz vitas et
officia istarum sororū habuit. **C**astellum quip
pe fuit corpus itemerate ōgis marie: quod inē
uit dñs ihs in p̄ceptōe. **Q**uod bene dicit? castel
lū p̄pter septem que constituūt nobile castrum
Primū est situs altus. ut videlicet castz sit i al
to situatū: p? quod spūaliter: altitudo vite spūal?

et ocio Marie

accipit: ut hō spūalis sit eleuat? ab inq̄etudie
et affectōe eoz que i mūdo sunt. et in altitudine
celestiū desideriorū et cōtemplatiōe dñorūz. **T**a
lis fuit beata ōgo maria. que altitudinem vite
spūal? excellētissime i se habuit quo ad om̄ia p̄
dicta. **S**ecūdū ē murus clausus et firm? p? quē
intelligi? firma clausura et vigil custodia ōgina
lis integritatis: que excellētissime fuit i beata
ōgine. quā ita mur? ōginal? integritatis vndi
qz valluit. ut nullus vnqz libidinis accessus ad
eaz eēt. nec sēsus ei? sola etiā cogitaciōe ab aliq
tāgetur libidie. **E**ū i ea vificatū ē illd? cāticorū
Ortus p̄clusus es sōs signatus. **T**erciū est tur
ris. p? quā intelligi? humilitas que hoīez proue
bit i altū vsqz ad celū: iuxta illud. q? se humili
at exaltabit? et sicut turris ē ad p̄tectiōem oīm
q? sūt in castro. sic humilitas p̄tegit et cōstruat
oēs v̄tutes i hoīe. **E**t hoc munimētū turris hui
litis valde pueniēs ē ad mūz ōginitatis: que
duo inuicē se defendūt et excellentissime in bēa
ōgine fuerūt. **Q**uartū ē fossatū. p? qd? intelligi?
pauptas. que oēm terrenitacē euacuat ab aīa
et hec fuit in virgine maria. de q? dicit? q? nō erat
ei locus i diuersorio q? suū parēt filiū. **Q**uintūz
ē armatura ad p̄tectiōz castri et cōfugientibus
ad id necessaria: p? quā intelligi? habundātia
pietatis que ē in ōgine beata. q? p̄tegit peccato
res. et ab hoste p̄pressos fugiētes ad eā. **S**extū
est alimēta sine quibz castz p̄seruari nō potest
p? que intelligi? copia alimentis spūal. quā suf
ficientissime in se bēa ōgo habuit. ip̄a. n. inter
se p̄tinebat panē viuū et vep? qui de celo descen
dit. **S**eptimū est fluuius p̄fluens: p? quē intel
ligitur plenitudo grē. que p̄fluxit in beata ōgi
ne. **E**nde **P**iero? **C**eteris p? p̄tes. marie autē se
totā infudit plenitudo grē. **I**ntrauit ergo ihs
in quoddaz castellū. s. in beatā virginē in quā
venit ip̄e deus ad expugnādū d̄yabolū: et mul
er qdā martha noīe. i. bēa virgo excepit illum
in domum suā. id ē in v̄tēz suaz. et huic erat so
ror nomine maria. **B**eata ōgo martha fuit et
maria: martha p̄pter studiū bone actiōis. ma
ria p̄pter ocium p̄templatiōis. **M**artha. n. et acti
ua in x̄p̄o filio suo fuit. qñ om̄ia opa misericōdie
et pietatis circa illū exercuit. et curā ei? obnixe
sicut mater egit. **I**n membris ei? etiā. qñ elyza
bet cognate sue p̄cursozē dñi parietī ministra
uit. et ip̄m p̄cursozē in cunabulo fouit et i balneo
lauit: aliaqz obseq̄a vtriqz hūilr exhibuit. **F**u
it etiā maria et p̄templatiua audiēdo angelū et
dñm et cū eis loquēdo. ac seruās et p̄ferēs ea q?
videbat et audiebat i corde suo: que nō nisi tēpe
suo apuit. cū. s. euāgelii scribi cepit. et tūc docu
it ap̄los ea q? dīdicerat. in quo actiua erat. **T**ō
dicit? hic. et huic erat soror nomine maria. **Q**ue
stetit p̄stās in fide: et ait. **D**ñe nō ē tibi cure et.
Ista martha q? p̄q̄rit de sorore sua: ē ratiō inferi
or. attendēs et vidēs filiū suū ad mortē p̄phendi
inter hec sollicita naturali p̄passione. qñ lata
gebat eū liberare. sed maria ē ratiō superior: p̄tē
plās diuinā volūtatem et attendens totū factū

Magdalene

esse ex dei ordinatōe. quasi sedēs sec⁹ pedes eius audiebat ea q̄ fili⁹ su⁹ p̄dixerat de sua passione. ⁊ p̄formās se dīne voluntati p̄sentiebat q̄ sic fieret. ita q̄ quasi ratō inferior beate vīrgis cōq̄rebat de sup̄iori. Sed q̄d respondet dñs: audi am⁹. **M**artha martha sollicita es. ⁊ turbaris erga plima. q̄ b̄ea ūgo sollicita fuit q̄n herode p̄sequēte ī egiptū fugit: quādo iudeos filiū suū p̄sequētes cognouit. sed unū ē necessariū. ut scz un⁹ moriā p̄ populo et non tota gens pereat. et maria scilicet ratō sup̄ior. optimā partem elegit. scilicet ī omnibus consentire dīuine volūtati. ⁊ ideo nō auferē ab ea. quia sic oportu it xpm pati: ⁊ ita ītrare ī gloriā suā. **U**nde an elm⁹. hoc castellū quod ītrauit ihs singulariē. ītemerātā vīginē eiusdē ihs genitricē mariā p̄ similitudinē accipimus. Castellum em̄ dicitur quelibet turris ⁊ murus ī circuitu eius que duo se se iūicē dēfēdunt. ita ut hostes p̄ murū ab arce ⁊ a muro p̄ arcem arceant. **Q**uiusmodi castello nō īcongrue ūgo maria assimilatur. quam vīginitas mētis ⁊ corpis ita q̄ mur⁹ vbiq̄ vallauit. ut nulli vnq̄ libidini eēt ad eam accessus. nec sensus ei⁹ aliqua corripere ē illecebra. **E**t quia vīginitatem cū libido nō possit solet īpugnare sup̄bia. ē ī eadē ūginitate turris humilitatis omnē repellens sup̄biā. **I**taq̄ hec duo mur⁹ videlicet vīginitas ⁊ turris humilitas ab alterutro muniunt. ut nūq̄ ī humili ūgine fuerit nec sup̄ba vīginitas. nec īquina ta humilitas: sed semp ī eadem permanerit ⁊ humilis vīginitas. ⁊ ūginal⁹ humilitas. **D**ue iste sorores (sicut sācti patres plenissime exposuerūt) duas ī sancta ecclā vitas dēsignāt: martha. s. actiua. maria vō contemplatiua. **I**ta laborat ad exhibēda īdīgēti omnia humanitatis officia. illa vacat ⁊ videt. quoniā suauis ē dñs ista circa exteriora occupat. illa īteriora p̄cēplāt. **S**icut autē maria singularis ē mater dñi ita ⁊ effectus istarū vitarū. quāz iste due sorores t̄pū tenēt. ī ea extitit singularis. Nūq̄ ī aliq̄ p̄sona īmo ī omnib⁹ martha sic ē operata nūq̄ sic als maria p̄cēplatiōni vacauit. nūq̄ sic als hec vel illa quod suū ē exhibuit altera. martham ⁊ mariā dico eorū significantiaz ītelligo. **S**ed iā videam⁹ actōez huius marthe. deinde conijciam⁹ contemplatiōem hui⁹ marie. ⁊ ut plenius id faciamus quid aliq̄ p̄ martham operant. ⁊ quid ista opata est cōferamus. **A**lij hospitez quelibet ī domo sua suscipiūt. ista nō quelibet s̄z p̄riū filiū dei: q̄ nō habet vbi caput suū recliet. nō ī domo sed ī vtero suscepit. **A**lij nudū quelibet veste mutabili atq̄ corruptibili vntelibet p̄posita opūnt. ista verbū dei q̄d ī ea b̄e ūgine carnē ī vnitatē p̄sone assūpsit. que sine fine īcorruptibil⁹ atq̄ īcōmutabil⁹ p̄māebit. **A**lij quelibet esuriētē vel sitiētē cibo vel potu ex̄iori reficiūt. ista hoīez deū humanit⁹ īdīgētem non solū ex̄teriorib⁹ cibis vel potibus p̄auit: verū etiā īteriori suo lacte aluit. **E**t ut breuiter sex illa opa miscōie p̄curram⁹. q̄ si vni ex

Capitulum .lxi.

his mīmis fiunt deus sibi facta cōfitef: ista nō quemlibet ex mīmis. sed summū dei filiū hospitem suscepit: nudū carne vel etiāz pannis operuit. esuriētē p̄auit. sitiētē lacte potauit. īfīmū p̄ īfātā ⁊ iacētē nō solū visitauit. s̄z ⁊ balneando. liniēdo. fouēdo. gestādo frequētauit: ut merito de illa dicaf. **M**artha atē satagebat ēca frequēs mīsteriū. **C**omp̄hēso ⁊ crucifixo q̄d ī carcē posito affuit. sicut sc̄ptum ē. **S**tabat autē iuxta crucē ihs mater ei⁹. **I**nter hec sollicita erat ⁊ turbabat. cū fugēt ī egiptū a facie herodis. turbabat cū iudeos īfidiātes. ⁊ mortem ei īferre volētes p̄gnosceret. **A**d vltimū turbata ē valde: cum vidit filiū suū talē comp̄hēdi. ligari. flagellari. p̄spui. spinis coronari. derideri. colaphizari. crucifigi. mori. sepeliri. **E**ū ei cōgruit q̄d dī. **M**artha martha sollicita es: et turbaris erga plima. **N**ēo vō bubitat q̄n b̄ea maria filiū vellet de oī tribulatōe eripi. ⁊ seipāz ī p̄turbatōne adiuari a dīnitatē quā eib⁹ filio sciebat īesse p̄ theoricā q̄ ē p̄s marie. **H**oc ē q̄d martha p̄grit: q̄ eā soror reliq̄t solā mīstrare: ⁊ eius auxiliū ī mīsterio flagitat. hec de p̄te marthe.

Porro de p̄te marie. q̄ optia p̄dicaf. quāta vel qual⁹ fuerit ī beata maria. q̄s digne loqua f. **S**i tal⁹ ē ut dixim⁹. imo melior ē q̄ diximus ī b̄ea maria p̄s marthe. q̄ tñ a dño nō laudatur s̄z tamē nō vitupatur: qualis ē p̄s quā optimā maria elegit. q̄ sic lauda f. ut ab ea nō auferri dica f. **O** q̄ magna multitudo dulcedis dei. fuit ī beata ūgine maria: q̄n spūsc̄s ī eam superuenit. ⁊ virtus altissimi ei obūbrauit. ⁊ de eob⁹ spūsc̄o concepit. **Q**uid de eo nō sapiebat: ī q̄ sapientia dei latebat. ⁊ ī cuius vtero corp⁹ sibi aptabat. **H**ec atē nō solū ab pedes. sed ab caput dñi sedēs. audiebat verbū ex ore ei⁹. **H**ec cōfuebat oīa verba angelorū. pastorū. magorū. nec non ipsius filij sui: conferēs ī corde suo. **N**emo vnq̄ sicut ista gustauit q̄ suauis est dominus. ī ebriabatur ab vbertate domus dei: et torrente voluptatis eius potabaf. **N**ec nimis. q̄n apud eam īmo intra eā erat fons vite. de quo manabat tanta p̄fectō vtriusq̄ vite. **C**irca plima ut martha occupabaf: circa vnūz ut maria delectabaf. **P**orro vnū ē necessariū: q̄ plima auferunt. vnū manet. **S**ingulariter igit p̄te marthe pegit. singulariē optimā marie partē elegit. **S**ed p̄s marthe ei auferē. iā. n. nō erit sollicita ut mīstret ei sicut puero: cui omnes angelorū ordines mīstrāt sicut domo. **I**ā nō tristabitur fugiēs ī egiptū a facie herodis: quia ip̄e ascēdit ī celum. ⁊ herodes dēscēdit ad infernum a facie ei⁹. **I**ā nō turbabit⁹ erga plurima que fecerunt filio suo iudei: quia omnia subdita sunt ei. **I**ā filius marie a iudeis vel militib⁹ nō flagellabit⁹ nec occidef: q̄ xpc̄ resurgēs a mortuis. iā nō moriē. mors illi ultra nō dominabitur. **P**ars ergo marthe auferē sed bono suo: quia pars marie ei p̄ficitur. que nō auferetur ab ea. **E**xaltata est enim super choros angelorū repletum ē ī bonis dēsiderium suū. **E**ludet deū

De muliere

facie ad faciem sicuti est: gaudet cum filio suo iesu nro. **H**ec est pars optima. que non auferetur ab ea. **E**ius ius et nos participes sumus meritis et precibus eius. per ipsum christum dominum nostrum. Amen. **h**ec **A**nseimus. **I**psa etiam virgo maria elegit optimam partem et gratiam et gloriam. **I**n gratia quidem in vita. ista per omnimodam virtutem superabundantiam. quia ut dicit **H**ieronymus. sicut in comparatione dei nullus homo bonus. sic in comparatione matris domini nulla inuenitur perfecta: quantumcumque virtutibus eximia preprobetur. **I**deo bene de ea canit ecclesia. **N**ec primam similem visa est nec habere sequentem. **I**n gloria etiam elegit optimam partem. illam videlicet partem. quia nulla in celo citra thronum dei maiestatis sublimior: quia exaltata est super omnes choros angelorum. et hec pars optima nunquam auferetur ab ea iesu nro. **D**e hac parte optima **A**ugustinus loquens ad eam dicit. **A**d hanc usque gloriam tu homo gloriosa puercta es. ut superno regi nil superius habeas in supremis que etiam angelicam transcendens dignitatem ab superio regis es sublimata concessum. **E**ibi. n. rex filius tuus posuit quod ex te sumptum est: ibi posuit et te matrem ex qua sumptus est. **N**eq. n. fas est credere te esse alibi. quod ubi id est quod ex te sumptum est. **h**ec **A**ugustinus.

Moraliter exponitur istud de religio. ut castellum sit ipsa religio. muri istius castelli est abbas et prelati ceteri: fossata sunt paupertas. que fossata dicitur bolus ut castellum possit cape contra habundantiam dicitur: imple: aqua circumspectio. hoc castellum est fons lacrimarum. alimenta sunt vigilie. ieiunium. discipulne quibus caro attenuatur. sed anima impinguatur. et ris est contemplatio. **I**n hoc castello est martha. s. officiales. que sunt solliciti et turbantur erga plurima: et maria. s. claustrales in claustro circa pedes domini resident. **A**d istud castellum venit iesus quando aliquis causa hospitalitatis ad ipsam religionem declinat. iesus. n. recipitur. quando aliquis nomine eius recipitur. **I**gitur iesus in membris suis intrat in quoddam castellum. i. fligionis locum: et mulier quidam martha. s. passio. et significat quod officiales debent esse mites. benigni et seculi circa hospitum receptionem. et huic erat soror nomine maria non domina. non ancilla. quia officiales in claustris non debent esse domini claustralium nec econuerso: sed omnes fratres: quia magister unus est christus. et unus est pater christus. una mater regula. **Q**ue sedens secus pedes domini. ubi describitur officium claustralium sed sedere. tacere. meditari. audire dominum loquentem in scriptura et in cordibus eorum. **S**ed martha perque ritus dicitur. **D**ne non est tibi cure que. quia officiales que sunt circa temporalia occupati debent de claustralibus que vacant contemplationi conqueri pacem contemplationis appetere. et tumultum negotiorum mundanorum fugiendo. **U**bi **B**ernardus. **F**elix domus et beata congregatio. ubi martha perque ritus de maria. nam maria martham emulari indignum est prius. **N**am maria optimam partem elegit. s. claustrales que vacant contemplationi. que non auferetur ab ea. quia nullus hodie appellat contemplantem: que vult in claustro residere: sed bene appellatur propter eam que vult abbas fieri. vel que non auferetur ab ea: quia vita actiua cum vita pnti deficit. vita vero contemplatiua post hanc vitam proficit.

samaritana

ua post hanc vitam proficit.

Oratio.

Omnis iesu christe que pro nobis venisti in carnem. per diuine nature et humane unionem: moueant viscera misericordie tue super me indignum seruum tuum peccatorem et reum: et illius marthe que te in virginis utero suscepit hospitio. et illius marie que verba tua conseruauit conferens in corde suo. scilicet illius clementissime genitricis tue fide. meritis et precibus veni. et in mentem meam per gratie infusionem: ut nil preter te diligam. nil queram. nil etiam cogitare concupiscam. sed tu solus mihi sis spes et omnis opus. oratio. ut et hic prelibare aliquatenus valeam consolationis tue dulcedinem. **A**men.

De muliere samaritana.

Ca. **LXII.**

Etabunt iterum **I**hesus in galileam de qua venerat in iudeam. **A**n. teque veniret autem in galileam. oportebat eum transire per samariam regionem. non ex intentione declinandi ad samaritanos. ne doctrine sue videretur contrarius. que dixit discipulis suis: in via gentium ne abieritis. quia samaritani parti erant gentiles. sed ex via dispositione et necessitate. quia samaria media est inter iudeam et galileam. **E**lenit ergo iuxta sychem. civitatem regionis samarie. que corrupte sychar dicebatur. nunc vero neapolitana dicitur: quarto miliario a civitate que samaria dicebatur. nunc vero sebastia dicitur: a qua tamen ab hac regio samaria denotatur. **D**istat vero sychem de hierusalē. xii. leucis ad aglonem. **E**t autem in gene si dicitur. iacob veniens de mesopotamia emit agerem ab emor principe civitatis sychem. et ibi ad tempus habitavit iuxta urbem: sed propter raptum digne filie sue occisi sunt habitatores illius a filiis iacob. et sic cessit in possessionem eius. quem locum dedit iacob moriens filio suo ioseph. sed tempore precedente venit ad samaritanos et gentiles. **E**rat autem ibi fons iacob. i. puteus non longe a porta sychem australi. quem ipse foderat quando ibi habitabat que hactenus sic vocatur fuerat: sed ex euentu que sequitur postea puteus samaritane denotatur. super quem ecclesia fuit constructa in modum crucis. in cuius medio ipse puteus est situs: ad cuius sinistram ostendit mansio iacob: et preteritum quod dedit filio suo. **I**ste puteus est fons dicitur: quia omnis puteus fons est: sed non omnis fons puteus. **F**ons. n. dicitur ubicumque manat aqua de terra. sed si in superficie scaturit fons tamen et proprie dicitur. si in profundo scaturit ita puteus appellatur: ut nomen fontis non amittat. hic autem fons per puteum ponitur. **I**hesus ergo fatigatus ex itinere in quo apparebat virtas humane nature. ex infirmitate sedebat super pra. i. iuxta fontem seu puteum propter loci aptitudinem ad quiescendum et docendum. ut. s. requiescere faceret corpus. quia sessio propter laborem facta est: ut dicit **C**risostomus. et iuxta fontem erat locus aptus christi docere apud quem est fons aque sapientie. gratie et vite. unde etiam propter auctoritatem docendi sedebat. quia summus doctor erat. **H**ora autem erat quasi sexta. **H**oc dicitur ab ostendendum causam fatigationis. quia per magnum tempus etiam predicando laborauerat. non enim iumentum habebat. **I**sta fatigatio christi hora sexta

ad fontem sicchar

fuit signū passionis ei? future tali hora. **F**atigat dñs fm carnē. cui? fortitudie p̄diti sumus fatigat p̄ quem fatigati recreant: fatigat quo deferente fatigamur quo p̄nte firmamur. **S**uscipit em̄ oīa q̄ n̄re ifirmitatis sunt sine p̄cō. ut nos a p̄cō liberaret. et nos q̄i ifirmus infirmos nūciet. **F**ortitudo nāq̄ ei? nos creauit. i. firmitas nos recreauit. **A**ssūpsit nōsolū naturā hūanā: s; etiā defect? cca naturā q̄s vībelic; ipm̄ decuit assumē. **E**n̄ cū pene sint exercitatie brutis p̄fecte et testificatie hūane nature. nō si mulatie assūpsit p̄alitates tā corpales q̄ spūales q̄ respiciūt nr̄az naturā i cōi: sic famē et si tī i absētia alimēti. esticiā et tiorē i p̄ntia nocumēti. et cetera h̄mōi. ut ē calor et frig? lassitudo et silia. **N**ec tñ om̄s defect? assūpsit corpales. sicut sunt defect? egritudinū multiformiū. nec om̄es spūales. sic sūt p̄cōm. ignorātia. rebellio carnis ad spūm. **X**p̄c quippe volēs ostēdere vītatē hūane nature. p̄mittebat eā agē et pati. q̄ sūt p̄pria hōis: volēs etiā i se ostēdere volūtātē diuine nature. faciebat et opabā op̄a dei. **E**n̄ qñ reſhebat ifluxū diuine nature otutis a corpore esuriebat et fatigabā. qñ vō ipsam virtutem diuinā corp̄i exhibebat. sine cibo nō esuriebat. et i laborib; nō fatigabā. **I**uerūt ac dīscipuli i citatē sicchem ut cibos emerēt. **H**ic fm̄ **C**risp. euāgelista oñdit x̄pi hūilitatē. i eo q̄ sol? reliquebat: etenim ita discipulos assuefecit. oēs supbiā conculcare. **E**bi etiā nota x̄pi p̄simo: nā ita pap̄ de cibis curabat. q̄ nihil comestibile secū ferebat. **E**t venit mulier de samaria regione. i. de ip̄a citate sicchem tūc samaritano rū metropoli. haurire aquā trālīter p̄pter defectū corpālē. sed i misterio p̄pter defectū spūalis doctrine et gr̄e p̄dicto peiorē: iter quā et x̄pm̄ dīalogus fuit. qz plures locutōes mutuo habuerunt. **D**ñō ergo potū petēte. quasi fidē ei? sitietē. qz et sitiebat aquā p̄pter itineris fatigatōez. et salutē homīs p̄pter eius amorē: mulier notās eū et cognoscēs ex simbrīs pallij ipm̄ esse iudeū dixit iudeos nō conti samaritanis: quia iudei abstinent a rebus eorum. **E**x habitu ergo quem portabat: cognouit mulier q̄ iudeus esset. qz si cut erant distincti ab alijs i cultu dei et i corpali circūcisiōe. ita etiā i veste. **I**udei ei hēbāt fibriās i vestib; p̄ quas discernebāt a gētib; **E**rgo et tu ex hitu cognoscaris eē xp̄ian? ex hitu et sobrietate cibor et edificor et h̄mōi cleric? v̄l religiosus. **S**ed heu hodie vir cognoscūt et abiucē discernūt: clerici a laicis et xp̄iani ab ifidelib;

Et sciēdū hic. q̄ sublati decē tributo in cap̄tātē. rex assirior misit p̄prios hōes i obui; iudeor. ab icolendū regnū decē tribuū. i. terrā samarie. et misit dominus leones eos deuorantes: et iō rex assirior habito sup hoc psilio misit vnū de sacerdotib; captiuis. ut docēt eos colē deū. q̄ psilio psuali receperūt ob metū ferarū a deo imissarū liberos **M**oysi et iosue discipuli e? et legitia fere. nō aut p̄prias: et inde ill' circūcisiō ierat. nō tñ ab ydolatria cessabāt: qz cū lege e-

Capitulum. lxx.

tiā ydola colebāt. et sic p̄ti erāt gētiles et p̄ti iudei: qui p̄mo c̄ynei a fluuio vocati. tūc dicebantur samaritani. qñ iter gentiles et iudeos medijs **H**os igr iudei execrāt. abstinento se a cib et vāf eor suplātatoresq; vocāt. qz hēditatē p̄iarcheia cob sibi vendicāt a q̄ etiā samaritani iacobī te sūt dicti. **L**icet em̄ esset iudeis p̄ceptū ne iūgerēt feb? et amicitias cū natōib; tñ sp̄alr ab hōianē samaritanos: et eos hēbant tāq̄ excoīcatos. tum qz terrā eor p̄ parte occupauerant. tum quia eis multas molestias i reedificatio ne templi et ciuitatis fecerant: tum qz ydola colebāt. tum quia i monte et non i templo dei orabant. **C**unq; colloquendo cum ih̄u mulier acceperat ab eo q̄ quīq; viros. scz legitimos habuerat. et sexti concubia erat: qz non erat su? legitimus vir. licet hoc ab homib; loci illius crederet: ait. **E**ldeo scz p̄ effectum. hoc est p̄ secreti reuelatōnem. quia propheta es tu. **Q**uasi diceret scdm̄ **C**risostomū. **I**n hoc q̄ mihi occulta dicis. ostenderis propheta esse. **E**t iō cōuertit se ad interrogandū eum de quodam dubio. quod inter iudeos et samaritanos vertebatur. scz de loco debito oratōis. q̄ apud eos alius et alius habebatur. **D**icebant em̄ iudei proprium locum adorandi esse hierusalem. et templum a salomone i monte moria edificatū. p̄ quo templo iudei se samaritanis p̄ferebāt: ecōtra vō samaritani montē garizim iuxta sicchem sitū. iuxta fontē p̄dictū ad dexterā. i quo p̄res eor adorauerūt: qz ante templi edificatōnem iudei i montibus adorare et sacrificare cōsueuerunt. et ideo probabile est. q̄ **J**acob et filij eius q̄ p̄pe locū illū manserūt. i monte garizim oratōnes et sacrificia fecerunt. **E**bi est adhuc phanū iouis hospitale: de quo dī scdm̄ libro machabeorum. ut patet ituenti. **P**ro hoc q̄ mōte samaritani aduersus iudeos se iactabāt: q̄ adhuc celebris loc? erat. **E**t vocabāt samaritani p̄res veteris testamēti p̄res suos: qz i ceperant libros **M**oysi: et i p̄te erāt iudei. **S**ciēdum tñ. q̄ locus puenientior erat i hierusalē. qz erat a deo electus: ut esset oratōis et sacrificij locus. **I**hs autē respōdens dixit tps venisse scz publicatōnis euangelij. qñ neq; i hierusalē adorabūt homines. qz ceremonie cessauerunt iudeorū: neq; i mōte illo. quia filij cultus cessauit gentiliū. sed veri adoratores adorabūt patrē i spū et vītate. **D**icit aut p̄res. qz adoratō legis non erat p̄ris sed dñi: nos em̄ adoramus ut filij p̄ amorē. illi vō adorabāt ut serui p̄ timorē. **D**icit etia; i spiritu: p̄ quod excludunt figurales et carnales ceremonie legis et iudeor: et subdit. et veritate. p̄ quod excludit falsitas et error ydolatrie q̄ erat i cultu gētiliū. qz utrūq; est amotū p̄ x̄pm̄. **A**tē pore em̄ p̄dicatōis x̄pi i cepit p̄dicatō euangelij. p̄ quā introductus est verus cultus diuin? et ex iudeis et gentibus factus est vnus popul? xp̄ianus. **C**um ergo umbra ablata lux vītatis fidei radiauit. apparebat nō esse deū i locis materialib; s; poti? i puris mētib; **Q**uasi diceret.

De muliere

Nō pfero locū loco ī adorādo. ubiq; adoret de? tm ī spū 7 vitate. i. ī seruoze spūs 7 ex dilectio ne seu caritate que ē a spū: 7 p his q vere sunt. id est p eternis: vel ī spū 7 veritate. i. intio cor: bis 7 spūali adorātōne: ac veritate fidei 7 e? co gnitōe. Nec putetis oratōnem esse melioze ra tōne corpal' loci. sed magis ratōe seruoze 7 desi derij. Cum. n. deus sit spūs 7 nō corpus. spūalē locum. s. cor mundum 7 deuotum ac purā men tem 7 nō fictā querit. nō corpalē locū 7 montē vel tēplū ī quo orādū sit: quia locus non est de substantia oratōis. sed ei? tēplū ē spiritus pu rus. ī quo oret de veris bonis scz eternis. nō d vanis 7 transitorijs. Qui sicut ubiq; ē. ita ubiq; adorari vult 7 pōt. Unde dauid ait: ī omī loco domiatōis eius: bñdic aīa mea domino. Unde **Theophil?** Samaritanor erat opinio q deus loco pcludēt. 7 q ī hoc loco deū adorare opor: teat: ptra q's dicit. q veri adoratores nō localē sed spūaliter adorāt. Iudeis vō oīa sub figura erāt. 7 iō dicit q veri adoratores nō ī figura a: dorabūt: s; ī vitate. Quia. n. de? spūs ē. spūales adoratores qrit. qz veritas: veros. Unde **Aug?** Querebas montē forte ad orandū. vt deo esses ppiquior. sed ipse q ī altis habitat humili: bo appropinqt: ergo descende vt ascēdas. ascen: siones iquit ī corde eius ī conualle ploratōis q humilitatē habet. In templo vis orare. ī te o: ra: sed pū esto tēplū dei. Et sic patet q xpc ī struxit mulierē de vero cultu diuino ī pūo fu: turo: qz ydolatrie gentiū 7 ceremonie iudeorū. cōuertere erant ī spūalē noue legis cultū diuī: nū. Et veniētes discipuli de ciuitate cū cibis emptis mirabāt qz cū muliere loqbať. nō ppē aliquā suspitōem. s; q tal' 7 tant? doctor ac dñs orb terre dignat' ē alloq vnā solā mulierē pau: pculā 7 gētilē. Nō mirabant q cum muliere lo quebať. qz mulieribus quādoq; loq psueuerat 7 quādoq; ī comitatu eas habebat: s; mirabāt clemētiā qua gētilē 7 alienigenā eroneā doce bat: ignorātes misterīū quo mulier ista tūpū gerēt ecclē de gentibus future. quā qrebat qui venit querē 7 saluū facere qd pierat. **En Cris.** Mirabāt qdē suphabūdātē xpi māfuetudinē 7 builitatē: qm ita pspicu? existens sustinuit loq cum tāta humilitate iopi 7 samaritane. Nemo tm illozū dixit ei: quid queris. aut qd loqueris cū ea: sciētes q eius locutō cū muliere nō erat inutil' 7 vana: qz uis hoc nō viderēt. qd bene ex sequēti effectū patet. Nam mulier edocta a xpo ex seruoze denūciābi qd audierat. reliqť ydriā suā 7 abiit ī ciuitatē annūciare de xpo magna: lia: monēs ciues egredi ad vidēdū hoīez. qui di xit ei quecunq; fecerat etiā occulta. Ex q patet eius deuotō quā pcepit de xpo: qz oblita aque necessarie ad vitā corpalē. cucurrit ad denūciā dū aque sapie necessariā ad vitā spūalē nō cu: rās de corpalī pmodo ppter salutē. In quo etiā seqtur exemplū aplozū. qui relictis omnibus secuti sūt dñm. Ex hoc discāt euāgelizaturi: p us deponē curā 7 onus seculi. **En Cris.** Sicut

samaritana

apli vocati dimiserūt retia. ita hec dimittit y: driā. 7 euāgelizā opus facit 7 nō vnū tm vo: cat. s; citatē integrā. **En 7 Aug?** Oportebat at vt xpo credēs sclo renunciaret: 7 relictā ydriā cupiditatē secularē se reliquisse demonstraret. Proiecit g cupiditatē: 7 pperauit annūciare vi: tatē. Discāt q volūt euāgelizare. vt pū ydriā ad puteū piciāt. hec **Aug?** Itē ex eo patz mu: lieris deuotō. qz nō veret fateri suā turpitudi nē: vt eos adducat ad xpi pūcatōnē. vñ **Cris.** Nō verecūdā aut ē hoc dicē: anima em cum ignita fuerit igne dño: ab nihil corū que sunt in terra de reliquo ispicit: neq; ad glāz neq; ad verecundiā. sed ab illā solā que detinet eā flā: mā. Et dicebat. Nunquid ipse est xpc? Quasi di: ceret. Sic videt p effectū. Videtur ei magis de: us q homo: quia solus deus nouit cogitatōnes et secreta hoīm. Nota hic q xpc hanc mulie: rē 7 nos ī ea ad tria iduxit. Primo ad contem: nendum amorē mundi: cū dixit. Omnis q bibe rit ex aqua hac. s. materiali: sitiet itē. licz ad tps sitim auferat. amor. n. mundanor. s. diuici az. beliciāz 7 honoz siti nō extinguit s; augz de quibz dicit ī puerbijs. Sanguisuga due sunt filie: q semp dicunt affer affer. Sanguisuga ē mē supbie. que est causa 7 initium oīm maloz. ha bet aut duas filias. s. cupiditatē 7 voluptatem qz supbo nō tm honores ambit. s; etiā bona a: liorū rapit. voluptuose uiuit. Ita at q sint va: cua 7 vana ī morte ostēdit alexādri. q cū esset toti? mūdi dñs diuicijs plen' 7 libidinosus: 7 ei? ossa ī vase aureo reposita fuissent: philozophi ibidē puenerūt. **En?** ergo volēs suū dominiū ostēdē vanū fuisse: ait. **Heri** isti nō sufficiebat tot' mūdus. hodie qua sepultura ē pnt'. Ali us volēs ostēdere vanū esse auz 7 argētū pgre gare: ait. **Heri** iste faciebat thesaurū de auro: hodie auz thesaurū facit de ipo. Ali? volēs oñ dere vanū esse corp' belitjs nutrire: dixit. **Heri** iste nutriebat corp' suū diuersis belitjs. hodie vō comedit a vermibo. Scdo xpc iducebat istā mulierē 7 nos in ista: ad desiderandū amorē dei cum ait. Qui aut biberit ex aqua quaz ego da: bo ei. s. de grā spūsancti. non sitiet in eternum qz amor spūsancti. extinguit amorē diuiciāz. beliciāz 7 honoz. **En Aug?** Qui biberit de flu uio padisi cuius vna gutta maior ē oceano re stat vt ī eo oīs sitis mundi hui? penit' extincta sit. hec **Aug?** Qui? fluuij padisi vnam guttāz pcepit paulus. 7 statī extinxit ī eo omnē sup biā: ita q ferocē lupū mutauit ī agnū māfue: tū. Percepit mathe? et mox extirxit ī eo oēm auariciā: ita q rapacē conuertit ī cōtemplato rē. nā qui prius rapiebat aliena: postmobū cō: templit ppria. Percepit maria magdalena. et mox extirxit ī ipa oēs luxuriā: ita q corniculā nigrā puerit ī colūbā cādidā. Tercio induce: bat eā 7 nos ī sui pūgnitōem. Gradati at mulier surrexit ad cognitōez xpi. nā primo dixit eū eē vnus dei cultorē: ī hoc q dixit eū esse iudeū et hoc fuit magnū. deinde dixit eūz esse pphetam.

ad fontē sicchar

et hoc fuit maius tunc dixit et credidit eum esse christum et hoc fuit maximum. Per hoc datur intelligi. quod debemus a minimis et paulatim ascendere ad maiora. Iste ergo significatur in marco ubi dicitur. ultro erant fructificantes. primo herbam. deinde spicam. deinde plenum fructum in spica. hoc est secundum glossam. tiorum. plenitudo et caritas. Primum pertinet ad incipientes. secundum ad proficientes. et cum ad perfectos. De hoc habet latine israhel persequens caplin in secunda parabola: quod est de zizaniam. Et exierunt homines de civitate venientes ad ihm ut pateris aliter audirent eum. In quo datur intelligi. quod si ad christum volumus ire. oportet nos citate exire. id est. amorem carnalis cupiditatis deponere. Interea. scilicet. dum mulier abesset ac civibus predicaret et antequam samaritani ad eum venissent: rogabant eum quem fatigatum videbant discipuli. quod cibos attulerant ut manducaret. quod hora comedendi et locum ad hoc aptum erat: et scilicet tempus aptum ad prandium in absentia aliorum. Hic autem occa sione ex cibo corporali. incipit loqui de cibo spirituali scilicet de perversione samaritanorum quod per eius predicationem sunt ei incorporati. unde subdit. Ego cibum habeo ex patris or dinatione manducare. id est. mihi incorporare quem vos nescitis. quod dicitur. aliter cibo. scilicet. perversio gentium per me delectat quod cibo per vos apportat. ubi Theophilus. Hominem salutem hic cibum vocavit. omnes quantum desiderium habent nostre salutis. Sic. n. nobis percipibile est comedere: ita ei saluare nos. hec Theophilus. Dicant ergo hoc plati ecclesie exemplo domini. cum eis offerunt exen nia ciborum et hominibus: ego cibum habeo manducare quem vos nescitis et prestant oblata eis. quod excecant oculos cordis. Et adiungit. Meus cibo est. id est. in hoc est mea refectio et delectatio ac firmitas et sustentatio ut non curas de corporali comodo propter salutem. in qua etiam sequitur exemplum apostolorum. quod relictis omnibus secuti sunt dominum. ut faciam voluntatem eius quod misit me: ut perficiam et compleam opus eius quod scio eum velle in hominem conversione et redemptione. quod vult omnes homines salvos fieri. et ab agnitione eius vivere. Voluntas quippe patris est. ut in filium eius credamus. opus vero patris est per ipsum nos redemptos. Cibo ergo et potus. id est. delectabilis refectio christi. nostra est fides et nostra est salus: quam tempore cum magno quere bat desiderio. cuius deliciae sunt esse cum filiis hominum. Tunc ergo deo cibum spirituale offerimus: quoniam per perveniendum gratias ab eo salutem nostram poscimus: cum. scilicet. petimus fiat voluntas tua sic in celo et in terra. Secundum Origenem omnis homo qui bene operatur. ad duo debet dirigere suam intentionem. scilicet. ad honorem dei et utilitatem proximi. quod finis precepti est caritas quod continet amorem dei et proximi: et sic quoniam aliquid facimus propter deum finis precepti est deus. quoniam vero propter utilitatem proximi. finis precepti est proximus. Facit ergo voluntatem patris docendo credere in se facit opus eius manifestando mysterium incarnationis quod usque per passionem et cetera perficiat illud et compleat. Et quod istet tempus hoc faciendi ostendit dicens. Nonne vos dicitis quod adhuc quatuor menses sunt: et messis venit. Unde perperam sic in scola. hystoria. dicitur. quod hiemis tempe hoc factum est. et videtur quod factum sit in mense ianuarii quod illa calida regione sunt messes tempestive. unde in festo penthecostes offerebant frugum primitie. quod dicitur. christus: licet tempus messis corporalis adhuc distet. tamen prius tamen messis spiritualis iam instat. Dicit enim messis

Capitulum .lxij.

sis materialis et corporalis collectio frugum: et ad huius similitudinem messis intelligibilis et spiritualis. dicitur vocatum et collectio hominum ad fidem. per quam congregamur in domini horreum. Unde sequitur. Ecce dico vobis. levate oculos vestros. scilicet. spirituales. et videte regiones ad fructum fidei dispositas. quod iam albe sunt. scilicet. candore devotionis vestite. et mature ad messem: et metendum. Hoc dicebat propter samaritanos ad ipsum venientes. quos vocavit legetes albas et patas ad messem. id est. patos et dispositos ad credendum. Ex ci tate autem illa quod dicebat syrach multi samaritano rum crederunt in eum propter verbum mulieris testimonium per hibetis. quod dixit ei quicquid fecerat quod etiam occul ta erat. Cum ergo samaritani audita fama christi ad eum venissent: rogauerunt ut ibi maneret. ut ab eo instruerentur melius et firmi in fide fierent. Ecce devotio audito. quod accepta fide desiderabant per eius doctrinam amplius informari ad suam confirmationem. In qua bus omnibus e contrario arguitur duricia iudeorum quod in omnibus fecerunt contrarium. Unde Crisostomus. Sic ergo solo mulieris testimonio credentes et nullum signum videntes. exierunt de predicantes christum ut apud eos manerent. iudei vero miracula videntes omnia egerunt: ut a regione eorum eum abicerent. Et iudei quidem etiam visis signis incorrecti maserunt. hi autem et sine signis multa circa eum fide demonstraverunt. Et accedentes domini petitioni eorum quod erat honesta et devota mansit ibi. quod semper satisfacit devotis in ordine sua per duos dies. propter duo precepta caritatis quibus instruit cre dentes. Tercium autem dies est dies glorie et in hoc non mansit ibidem. quod samaritani non dum erant capaces glorie. Sic et hodie quotidie mulier. id est. ecclesia his qui foris sunt christum annunciat: veniunt ad christum per famam et credunt. et christus manet per caritatem biennio apud illos. hoc est. dat eis duo precepta caritatis. scilicet. dilectionis dei et proximi. in quibus pendet lex et prophetia. Rogemur eum et nos. ut et nobiscum duos dies maneat: quatenus duo precepta caritatis duorumque testamento fidei. et amare et tenere nos doceat. Et multiplices qui in principio crederunt propter sermonem eius quem sicut verba vite prebatur omnibus mulieribus: quod nunquam sic homo est locutus. Et mulieri dicebat. quod iam propter loquelam tuam non credimus. que nihil est in compactione eius quod videmus. Licet. n. ex doctrina alicuius inducat quod ad credendum: fides tamen secundum se initium divine veritatis seu virtutis. ad id quod credit firmandum. Ipsi. n. exterius et iterius audiimus sapientie verba. ab ipso qui est deus et homo. et scimus firmiter credendo. quod in fide est maior certitudo absentie quam in scientia: et quod non sufficit corde credere. sed oportet fide profiteri ore. id est. fide suam profiteri dicendo. quod hic per eminentiam singulari est saluator per efficaciam salutaris. mundi per influentiam generalis. Cospice nunc dominum ihm. quod itinerando non utitur subiugali aut vecturis. sed pedibus incedebat. ne gravi esset his ad quos declinabat et quod fatigat plane et morose incedit. ac tandem ad descendendum super puteum se ponit. In hoc ergo quod fatigatus est ex itinere. datur nobis exemplum non refugere in labore per aliorum salutem: simulque datur et paupertas exemplum. quod predicabat et sedebat sic prout

De filio

ptigit iuxta puteū sup nubū locū. q. b. fm Cri
sol. nō i throno aut puluīari. s3 siplr iuxta pu
teū: 7 vt ptigebat sup ērā. Sepe fatigat? ē dñs
ihs: 7 tota vita sua i paupate 7 labore fuit. vn
de ps i psona ipius. **Pauper sum ego 7 i labo
ribus a iuuentute mea. Ende Cris.** Xpc igit i
samariā accedens facit 7 deliciosa vitā abijci
ens: laboriosam vō 7 strictā sequens: nō subiu
galibz vti. sed ita valide et difficulter icedit vt
ex itinere fatigē. Ex hoc ubiqz erudit se opato
rē esse: 7 nō supflua petē. 7 nō multis indigere
Ita. n. vult a supfluis alienos nos eē: vt 7 ipo
rū necessariorū multa abscidamus a nob. Pro
pterea dicebat. **Aulpes foueas hnt 7 volucres
celi habitatores:** fili? aut hoīs nō habet vbi ca
put reclinet. Propterea 7 i mōtibz qplimū cō
uersat: nō solum i die. s3 7 i nocte 7 in desertis
Hec Cris. Cōsidera etiam. qz discipuli nō de
ferebant victualia. sed hora comedē istāte i
bāt ad pbandū ea. vñ **Cris.** Discim? aut dñi nō
solū circa itinera validū robur. s3 etiā circa ci
baria negligētiā. Non. n. discipuli ei? defebāt vi
ctualia s3 viaticla: 7 oñdit hoc ali? euāgelista:
dicēs. cū de ferimō phariseorū eis loqref. qñ
az illi estimarūt qz panes nō portauerūt: et cū
esuriētes iducit 7 icidētes spicas 7 pmedētes. 7
cū dicit eū ad ficū ppter esuriē venisse: nihil ali
ud p oīa nos erudit. qz hoc. s. contemneze vērē
et non studiosā eius estimare esse mīstratōem.
**Intuere equidē eos 7 hic. neqz deferentes vtiqz
quid: neqz qz non portabant. statī ab iitio diei
hui? sollicitos: sed fm tempus fm qz omnes pul
mentū accipiūt escas pantes: sed nō vt nos q
mor e lectulo surgētes p alijs bec itendim? co
quos 7 mēse positozes vocātes. 7 cū multo hoc
scrutātes studio: 7 post illa ita alia tāgētes. se
cularia an spūalia faciētes 7 q supuacanea ha
bē oportebat. vt necessaria honorātes. ppter hoc
oīa sursum 7 iheri? sūt. Contrariū. n. oportet om
niū spūalium multā faciētes ratōez. Postq cō
pleuerim? illa tunc tāgere bec. **hec Cris.** Am
bulauit ergo xpc sine equis vsqz ad lassitudinē
sine expensis vsqz ad esuriē: ac sine fuitoribz 7
pompijs vsqz ad mīstratōem. Conspice etiam
quō nō debignat cū neglecta 7 alienigena mu
liere loq: monstrās qmitis qz humil? sit. Nō
despicit psonas viles 7 humiles tales. n. itēdū
capiunt archana salutis. plusq diuites 7 nobi
les. Itē spice quō itē? erat studio spūali. qz cū
essz tps comedē voluit tñ differre. vt itēdēt
pdicatōi 7 distulit refectōez corpis accipe. No
lēa comedē anteq ill de ciuitate pdicaret. qñ
iā esset hora sexta 7 ipe etiā ex itinē fatigatus
esset. volens pūa intendere cōuersiōi samari
tanorum et opari ea que erant spūs qz ea que
erant corpis qtumcūqz tunc idigēt. In q bās
exemplū alijs similr faciēdi. oñdit verbo et fa
cto quātū pdicator euāgelij debet esse solicit? de
salute hoīm 7 postponē omē aliud negociū: et
qz hō debet esse magis solicit? de sui primi salu
te spūali. qz de ppria nēitate corpali. Itē con**

reguli

spice quō fatigat? 7 famelic? sebet i terra nuda
nō supposito puluīari: 7 reficiē cū discipul? si
cut aliqz paup de ppo pmuni. nec ad mag? ho
spitia i ciuitate decliat sicut nos miseri. Nō. n.
legit qz citatē tūc itrauerit. ne sibi pta? eēt qz bi
scipul? dixit. 7 i ciuitates samaritanorū ne itra
ueritis. Nec credas qz sola hac vice i ēra come
bit. dñs humil? 7 amator paupatis: sed sepe cū
ibat p mūdū. comedebat extra ciuitatē et villā
ad aliquē riuū vel fōtē. qz tūcūqz fatigat? foret
7 afflic? Nō hēbat cara et exq̄sita cibaria. nō
oasa dñsa vl? curiosa. nō p̄ciosa 7 delicata vina
s3 hēbat aquā purā de ipo fōtē vel riuo qz vine
as secūbat 7 panē tāqz paup sebet i ēra hūiliter
pmedebat. qz esca omī carni mīstrat. Cōpatē si
bi. qz vides eū fatigatū 7 sic hūiliatū. ac susten
tatōe cibi 7 pot? corpalis indigētē. 7 sic ceteros
de ppo his vtentē. **Ende Aug?** Esuriuit qz omīs
pascit. sitiuit qz est fons sitientiu. fatigat? ē ex
itinere qz viam nobis fecit i celum. **Oratō.**

D Omīe ihu xpc diues oīm bonorū 7 lar
gitor opulentissime: da mihi fatigato i
hui? vite itinere cibū 7 potū vt reficia:
a te. **Itē vte 7 oīm grāp vbiē cor meū ab vō
tate voluptatis tue iēba. vt obliuiscat oīa ista
trāsitoria. pās viū? qz nūqz deficiat: da mihi hūc
cibū spūalez vt tuā i oībz faciā volūtātē. mane
apd me duos dies: qten? duo pcepta caritatis
duorumqz testamentorū fidē me amare facias 7
obseruare: ac tertia die. s. glē apud te sp mane**
De filio regli sanato. Ca. LXIII. Itē Amē.

Ende p? duos dies qui
D bus dominus ihs mansit apud sa
maritanos. exijt inde. scilicet de sa
maria pfirmatis samaritanis i fi
de: 7 abijt i galileā vbi fuerat nutrit? p quod si
gnificatur. qz i fine seculi confirmatis gentibz
i fide 7 veritate: reuertetur ad iudeos puerren
dos. venitqz iterum in chana galilee vbi in nu
ptijs fecit aquaz vinū corā discipul? suis. Et cū
qdam regulus cui? fili? ifirmabat capharnaū
audisset ihs ad partes sibi vicinas aduenisse:
abijt ad eum i chana vbi eū nouerat esse. et ro
gabāt eū vt descēderet. s. i capharnaū que erat
in basso respectu loci i quo ihs erat. et sanaret
presentialiter filium eius quem diligebat: qua
si nō posset sanare nisi pns esset. Scdm Theo
philū iste regul? interfuit miraculo facto i nu
ptijs quādo xpc aquā i vinū mutauit: qz tunc
crebudit. sed tamē xpi diuinitatē pfecte non co
gnouit. Dicit aut regul? multiplr. vno mō pa
u? rex qz pūo pēst regno. 7 hoc mō nō accipit h
qz tūc tps nō erat rex i iudea. romani. n. volē
tes frāgē iudeorū supbiā. abstulerūt ab eis rēgiā
digātē. regnū iudee i. iij. tē rēchias diuidentēs.
ad p̄cauēdū eorū rbelliōz. Alio mō fm cris. bī
rēgul? aliqz de stirpe rēgia seu genēis exrīs rēgal
nec hoc mō accipit h. Tercō mō bī aliqz rēglā
regū official: 7 isto mō accipit h. qz erat offici
alis imperatoris deputatus ad custodiā galilee

propter quod manebat in capharnaum quod erat metro-
poli illius terre: vel forte aliquis de familia hero-
dis tetrarche. pollens aliquis principatus dignitate.
Regulus iste auditis miraculum christi. spauit ab eo in
petrare salutem filii sui: et credidit ipsum posse sa-
nare filium suum a quo salutem quaesierat. sed in fide dubita-
uit in hoc quod praesentia ei requirere. non nisi praesentia cor-
porali et tactu eum posse sanare putauit. non enim ubi
quod praesentem eum esse credidit. sicut centurio qui ait.
Dominus non sum dignus ut intres sub tectum meum. sed tamen
hic obui et sanabit puer meum. Agnoscens itaque
dominus eorum diffidentiam. arguit hominem in fide
trepidum: dicens. Nisi signa. scilicet coela. et prodigia. scilicet
signa maiora que sunt sine exemplo. eo quod filia eius.
non sunt uisa vel audita. et ideo procul a digito. id est a
similitudine demonstratione dicta. uideritis sicut isre-
buli non creditis: nam signa dantur infidelibus
ad confirmationem doctrine. non fidelibus qui
assentiunt scripture. Non respondit eum de petitione
salutis filii sui: sed de defectu fidei. **Et** tunc quod
ex deuotione: repetit petitionem: dicens. Domine desce de pro-
prie mori filium meum: id est exaudiat a domino. **Ihs** ta-
men ibidem remansit. et propter semiplenam fidem
ei se non desisse. sed ubique sicut deum praesentialiter
esse indicans: solo iussu et uerbo filium absens sanat
ut pater amplius credat: dicens. **Et** tunc. non enim. volu-
it ihesus ire corporaliter ut amoueret ab eo falsam esti-
mationem. quia putabat ipsum posse sanare tamen per
praesentia corporale: filius tuus uiuit. id est restitutus est per-
fecte sanitati de ianua mortis cui appropinquauit
quod mori incipiebat. **Credidit** homo sermoni ihesu.
quod fides requiritur ad obtinendum dei beneficium. et ibat
sine corporali praesentia christi. credens quod ubique esset ob-
ui et ad curandum. **Tunc** incipit credere: quod sermone
sanat. et ita eum deum esse et praesentem ubique existere quod
non super credebat. **Ad** informationem ergo non cessit
dominus superbo regulo ne iret cum eo ad filium suum: con-
cessit humili centurioni ut iret ad eum seruus. **Et** tunc
Gregorius. Quid est quod regulus rogat ut ab eum filius
ueniat. et tamen corporali ire recusat: ad seruum uero cen-
turionis non inuitat. et tamen se corporali ire pollicetur.
Reguli filio per corporalem praesentiam non digna-
tur adesse. centurionis suo non dedignatur occurrere.
Quid est hoc: nisi quod supbia nostra retundit: qui in
homine non naturam quo ad ymaginem dei facti
sunt. sed honores et dignitates ueneramur. Cumque pen-
samus que circa eos sunt. perfectio interiora minime per-
uidemus. **Quia** ea consideramus que in corporibus despe-
cta sunt: negligimus pensare quod sunt. **Rebentur**
propterea uero noster ut ostenderet quod quae alta sunt homini
sanctis despicienda sunt: et que despecta sunt ho-
mini. despicienda non sunt: ad filium reguli ire no-
luit. ad suum centurionis ire paratus fuit. **Increpa-**
ta est ergo supbia nostra. que nescit pensare homines pro-
pter homines. **hec Gregorius**. Non ergo conside-
mus autensemur que circa homines sunt. sed
quid sunt. **Multi** enim. negligentes quod sunt: solliciti
gloriam aliunde sibi querunt. **Unde Crisostomus**. **Nabu-**
chodonosor itaque plurimum nunc inueniunt imitari.
Et enim ille tunc de ymagine. sic modo alij de veste
preciosa. de equis vel curribus. de amplitudine bo-

mor. de pulcritudine columnarum et picturis pa-
rietum. opinatur esse meliores. **Quia** enim. quod erant
homines probiderunt. solliciti huc illucque circueunt ali-
unde sibi gloriam colligentes omni sane irrisione ple-
nissimam. **hec Crisostomus**. **Credidit** ergo regulus ser-
moni ihesu non tamen integre neque sane. quod ostendit
ex hoc quod sequitur. **Nam** eo descendente de chana
galilee in capharnaum que magis est in valle. cum
serui sibi occurrerent et rogando filium suum sana-
tum nuntiarent: interrogabat hominem ab eis in qua me-
lius habuerat. **Quod** fecit ad certificationem mi-
raculi respectu sui. **Uolebat** enim scire utrum ca-
su hoc factum esset: vel ex precepto christi. **Et** dixerunt
ei: quod heri hora septima reliquit eum febris. **Ubi**
Crisostomus. **Unde** qualiter miraculum manifestum est. non enim.
simpliciter. neque ut contigit a periculo erutus est. sed re-
pentem et simul: ut appareat non esse ex nature con-
sequencia quod fiebat: sed actione christi. **Unde** sequi-
tur. **Cognouit** ergo pater. quia illa hora erat. in
qua dixit ei ihesus auctor salutis. filius tuus uiuit. et
quod in hora uerbi domini sanatus esset: et credidit
ipse et domus. id est familia eius tota et hec est conclu-
sio scripta. **Ad** hoc enim factum est istud miraculum ut
regulus cum familia sua crederet in christum: et extunc per-
fectus in fide fuit. quia perfecte credidit. **Unde**
secundum **Augustinum** et beatam datur intelligi et in
fide gradus esse sicut et in alijs uirtutibus. scilicet ini-
tium. incrementum et perfectionem. **Qui** ergo reguli
fides initium habuit. quanto domino rogauit ut desce-
deret. et filium suum sanaret: tunc. non et credidit et
dubitauit. **Credidit** quidem quod filium suum sanare
posset: sed non credidit quod eum sanare posset nisi et
corpe praesens esset. **Deinde** fides eius accepit incre-
mentum. quanto. scilicet credidit sermoni domini dicentis
uade filius tuus uiuit. **Sed** perfectionem obtinuit quan-
do. scilicet serui sanitatem filij nuntiauerunt: quod tunc
perfecte credidit et domus eius tota. secundum illud lu-
cae. hodie huic domui salus a deo perfecta est. **Tunc** ergo
hic regulus euangelista efficitur: dum ad fidem susce-
ptam alios inducebat. **Et** idem signat qui prius
regulus in euangelio est vocatus: postea crescente fi-
de homo est dictus. et persequenter propter perfectam fidem
pater est appellatus. **Tunc** notandum. quod tribo uicibus in
hoc euangelio de uita filij istius reguli habetur
ostensio. **Primo** per beatum quod dixit filius tuus uiuit
secundo per seruos quod nuntiauerunt dicentes. quod filius
eius uiuet. **tercio** per hoc cognouit. quod illa hora. scilicet
septima sanatus esset. **Et** hoc ad denotandum quod tri-
plex est uita triplici morti opposita. **Prima** natu-
re quod habet oppositam mortem nature. secunda gratie cui op-
ponitur mors culpe. **tercia** glorie cui opponitur mors
gehene. **Mistice** iste filius reguli significat hu-
manum genus. filium reguli propagatum de adama: quod de re-
ge factus est regulus. quoniam probita caritate factus est ma-
lus. **Hic** filius reguli febre laborabat. quoniam per diuer-
sa uicia genus humanum estuabat. cuius salus in chana
et capharnaum completur ad beatum intelligitur quod de ze-
lo misericordie diuine. quod chana zelus interpretatur
percessit salus in homine. quod erat in capharnaum: hoc est
comestationibus et ebrietatibus sedit. quod caphar-
naum interpretata pinguedo dicitur. **Dore** autem

De quatuor parabolis

septē sūt septē illustratōes sol' iusticie. q̄ ē xpc. scz sc̄ificatōis nature ī incarnatōe. visitatōis hoīm ī natiuitatis huilitate: q̄ p̄denatōis cōcupiscētie ī circūcisione: regeneratōis nre ī baptismo: sc̄ificatōis p nobis ī ieiunio: erubitiōis nostre ī predicatōe q̄ miracul: et redemptiōis nostre ī passiōe q̄n hora septia sol declia: uit ī infirmitas sanata fuit. q̄ hoc significabat ī libro regū ubi dicit. vade. lauare septies ī iordanē. iordanis. n. humil' decur' iterptat. et significat p septē horas descēdētē ad nos dñm. ī cuius grā lauamur ab infirmitatē. **E**le bore septē sunt septē recordatōes sol' iusticie. qz ī nocte ī matutinis recolimus dñi captiuitatē: ī p̄ma illusiōe: ī tertia pductōem ad iudiciū. ī sexta sniam. ī nona mortē: ī vespā sepulturā. ī cōpletōis positōez custodiū circa sepulcr. his. n. horas pducimur ab vitā q̄ salutē. **E**lī ī psalmo **S**epties ī die laudē dñi tibi. sup iudicia iusticie tue. **M**istice etiā iste cui' fili' infirmabat n̄ rex s3 regul' appellat. nā sic ī puerbijs dñ. rex q̄ sedet ī solio iudicij dissipat omne malū intuitu suo. Qui ḡ seipm bñ dispoit. regē sebeat ī solio iudicij. discutiēs oīa opa sua. ut si qd ītermiscet. discretōis ituitu illud dissipet: qm̄ q̄ regnū suū bñ amīstrat. merito rex dicit. vñ seneca **E**is h̄re magnū honorē. dabo tibi impiū. impa tibi. Qui vō male regnū amīstrat nō rex s3 regulus dici debet. Quilibet ita peccator p̄t dici regul' diminutīe. qz deficiit ī suūpius regimine. q̄ tunc eius filius infirmat. quando rationi sensibil' appetit' p̄triat: q̄ debet obedire ratōni. sicut filius suo patri: sed cū homo p̄ rationem xpm̄ fideliter deprecā. tunc iste filius p̄ virtutē xpi sanatur. p̄ quem sensibilis appetitus sub ordine ratōis collocat. **I**pa ḡ ratō rex est ī regno: que bene rex dicit. qz totū corp' hominis p̄ eā regitur. q̄ affectus hominis ab ea dirigēti ī formatur. necnō q̄ filie. scz vires aīe eaz sequuntur. **S**ed qñqz dñ regul' qñ scz diminiuit ī cognitōe q̄ obscura sequitur iordinatas passiōes. et non resistit eis: et ideo filius eius. id est affectus infirmat. id est deuiat a bono q̄ declinat ad malū. **S**i em̄ ratō fuisset rex. i. fortis fili' ē? non infirmaret. sed qz regulus est: ideo filius ē? infirmat. **S**erui ratōis sunt opa hominis: qz homo ē dñs actū suoz q̄ affect' ptis sensitīue. qz obediūt ratōni ī panti q̄ dirigēti. **I**sti autē serui ānunciāt q̄ filius reguli. s. ratōis viuūt: quādo relucet ī opere. q̄ vires inferiores obediūt ratōi **P**er horā at septimā ī q̄ puer a febre dimittit signat. vñ. dona spūsc̄i. ī q̄ om̄e p̄ctm̄ dimittitur: q̄ vita spūal' ī aīa creat ac tota q̄ p̄fecta salus mētis et corpis p̄sistit. **D**ore etiā septē q̄bo aīa de p̄cto p̄ p̄nāz resurgit p̄nt dici iste. **E**na ē ī p̄tritōe. tres ī p̄fessione q̄ ē vera simplex q̄ ī tēgra: q̄ tres ī satisfactōe. s. ieiuniū. oratō q̄ elemosina. **I**ste septē bore significat ī libro regū ubi dicit. q̄ puer ab helizeo resuscitat' oscitavit septies q̄ rebijt ab vitā: qz istis septē resurgit a portis mortis ad vitā. ubi theopl. **R**egu

domini ad turbas

l'ē oīs hō nō solū qz rgi vniuersoz p̄p̄qu' fm aīaz existit: s3 qz ipe sup oīa p̄ncipatū sumpsit cui' fili'. i. mēs febricitat voluptatib' p̄uis q̄ desiderijs. **A**ccedit autē ad ilīm q̄ deprecā ut descēdat. i. ut p̄descēsu miscōie utat' q̄ p̄ctis p̄cat p̄ri usq̄ a voluptatū infirmitate mortificet. **S**3 dñs dicit. vade. i. p̄fectū p̄tinuū circa bonū oīdas q̄ tūc fili' tu' viuet. **S**i at ambulare cessaueris mortificabit tibi intellect' ēca boni opatōz. **h**ec **Theop̄.** Quotidie etiā regul' p̄ filio infirmo sanādo intercedit. bñ plat' q̄sqz p̄ suo s̄bito varijs tēptatōib' depuato. ut a dño sanet' p̄ces effundit. **I**nfirmus vō sanat. duz p̄ culpā deprauius p̄ gratiam ad iusticiā reuocat. **D**ebemus ergo rogare deū. ut a peccatis sanemur: qz nūlus p̄ se potest ab statū redire iusticie nisi a deo sanet'. **I**n hoc aut q̄ infirmabat capharnaū. nō tāt tria: q̄ sūt cā spūal' infirmitatis. **C**apharnaū. n. iterptat' ager p̄guedinis vel villa cōsolatōis. erat etiā citas magni honoris. **E**x q̄bo habet q̄ sepe cā spūalis infirmitatis est habū: dātia rei temporal' q̄ nimia p̄solatō mūdāna q̄ nimia exaltatō terrena. qz p̄spa plus nocēt homi q̄ aduersa. **E**lī **Boeti'.** Plus homibus reoz ab uersam q̄ prosperam p̄cesse fortunā. **U**nde q̄ **Seneca.** Tunc p̄silia salutaria aduoca. cū tibi alludit vite p̄speritas. **T**unc te velut ī lubco sustinebis ac sistē. nec dabis tibi īpetus liberos s3 circūspicies quo eūdem sit vel quousqz. **h**ec **Seneca.** **I**n hoc etiā q̄ erat fili' reguli bat' itelligi q̄ nobilitas genēis sepe ē causa infirmitatis spūalis: qz nobiles sepe efferunt ī supbiā: sepe exercent rapināz. sepe etiā imergunt se ī lutum luxurie q̄ lasciuia. **C**auēdum ḡ ī p̄speritate huius mūdi ne spūaliter infirmemur. qz tūc facilius q̄ frequētius p̄ p̄ctm̄ arapimur. **E**lī **Cris.** Quādo p̄speritate p̄fruiūmur. cū ī malignitate viuam': tūc magis nobis ē ac magis dolendūz **N**am semp q̄dem nos oportet metuē peccatōis maxie aut cū nihil triste p̄petimur. **Q**uādo. n. p̄ partes ab unoqz nrm̄ penas erigit. leuiorez nob' ipam animaduersionē facit. **Q**uādo vō patiētius nostra videt' dissimulare delicta ad maximā nos ī talib' p̄manētēs penā refuat. **S**anat aut filius hora septia ī v̄tute ubi dei. hora em̄ septia declinat sol a meridie q̄ vergit ad occasū. **C**um ḡ vite nre videmus transisse meridiem. q̄ nos ī declinatōe positos: tps ē ut ī virtute diuine p̄dicatōis reliquat nos febris et ad dñm puertamur. **E**t notandū q̄ bñ p̄ febre significat peccator: q̄ febricitās p̄t itelligi p̄cto. **S**icut em̄ febricitās nūc habet calorē nūc frig' q̄ t̄reorē: sic p̄cto hēt mō cupiditatē q̄ inordinatū amorē boni transitorij. q̄ hic ē calor aīe modo hēt timorē q̄ ē frig' eiusdē aīe. **U**nde dicit **Aug'.** q̄ omnia p̄cta due res faciūt ī hōie. s. timor q̄ cupiditas. **T**imor facit fugē oīa que sunt carni molesta. cupiditas facit appetē omnia que sunt carni suauia. **E**t fm̄ hec duo duplicēz penā habebit peccator ī inferno. scdm̄ illud iob **A**d nūmū calorē trāsbibit ab aquis niuiūz. **I**n

7 tribus ad discipulos habitis

cetera etiam incōmoda que patit̃ febricitās est istud. q̃ habet palatū iordiatū. pp̃ qd̃ dulcia vident̃ sibi amara et insipida et ecōuerso: eodem mō pctōr sic habet iordiatū palatū q̃ oīa spū alia sibi vidēt̃ insipida. Dñ aut̃ febris a feruore et iō oīs iordinata passio feruēs igne maligno febris est aīe. Sicut aut̃ sunt diuerse spēs febrū: sic etiā sūt diuersa genera p̃forū. Prima ē effimera. q̃ dicit̃ ab effimero pisce maris qui eotē die q̃ nascit̃: morit̃. et significat motū iordinate passionis. et spēalr̃ subitū ue motū. q̃ debet finiri aī sol̃ occasū. fm̃ illud apostoli. Sol nō occubat sup̃ iracūdiā vestrā. Scda febris est terciana. q̃ vno die interrūpit̃: qua laborāt illi. q̃ cū peccauerit dolent de pctō. et sic hnt̃ unū diem penitētie que ē contritō. sed ab secūdū diez passionis nō pueniūt. et ideo statī i idem redeunt. Tercia febris est q̃rtana. vbi duo dies absq̃ accessione sūt. Quidā. n. post accessionē peccati duos dies penitētie. s. contritōem et p̃fessionem assumūt. s. q̃ iuxta sacerdotis arbitriū ab diē terciū. s. satisfactōis nō pueniūt: iō rur̃ sus i pcti passionē icibūt. Quarta febris est q̃tidiāna. eorum videlicet q̃ absq̃ contritōne ali qua frequentāt mala: qui ab lrām omni die gula feruiūt aut mendacijs et litibz seu iurgijs vacāt. Sed hanc sequit̃ febris q̃nta. s. cōtinua. q̃ frequentatōz seq̃tur p̃tinuitas: et hac febre maxime laborāt luxuriosi et inuidi et auari. q̃ ppter̃ p̃suetudinē difficulter p̃nt curari. Sexta febris ē iā generate p̃suetudis. q̃ p̃ ethicam itelligit̃. ethica. n. dicit̃ que i morē est deducta. ethis nā: q̃ mos appellat̃. Hec aut̃ febris radicāt i membris. et naturalē humiditatem assumit et confusmit: et spēalr̃ significat seculi tusticiā. que ossa ericcat. et morē opat̃. An i puerbīs. Spūs tr̃stis ericcat ossa. i. robur vtutū. Septia febris est acuta que ē defensio cōsuete iā neq̃tie cū q̃s iam nō erubescit nec timet nec pauescit facē q̃ p̃suevit. De salute tal̃ valde timendū ē: q̃ i tali febre solent medici despare. Hoc itē secū dū signū fecit ihs i chana galilee. vbi p̃mo mutauit aquā i vinū et nūc scdo sanauit reguli filiū. Quis. n. filiū reguli cū sanare capharnaū fuerit: ihs tamē i chana hoc signū fecit. q̃ ibi corpāl̃ existens. verbo eū absens sanauit. Mi stice aut̃ p̃ duplicē domi aduentū in chana. significat duplex effectus verbi dei i mēte. Primo enī letificat. et significat i miraculo vini. qd̃ letificat cor hoīs. scdo sanat: et hoc significat i cura ifirmi. Itē p̃ hoc significat duplex aduēt̃ filij dei. s. p̃m q̃ fuit māsuētudis ad letificādū. q̃ i natitate et angel̃ nūciauit pastoribz et oī p̃plo magnū gaudiū. et hoc significat p̃ vinū. scdo aduēt̃ ei i mūdū erit maiestatis. q̃n veiet tollē i firmitates et p̃alitates nrās. et p̃figurare nos corpi claritatis sue. et hoc significat i cura ifirmi.

Omie ihs x̃p̃e q̃ d̃ iudea āge: mi. Oro lice p̃fessionis et laudis: i galileā rotāb̃ mūdū aduenisti. q̃m ifirm̃ sū tpaliū rerū pulcritudine tēptat̃. et iō icipio mori tēptat̃

Capitulum. lxiij.

tōne fatigat̃: misere mei p̃sq̃ moriar: morte culpe vel corporis aut gehēne. vt d̃tute ubi bullitate p̃fessionis ieiunio. orōne. pietate et exēplo p̃ grām tuā liberer a febre fomitis et egritudine peccati: et nulli succūbā iordiate passiōi. Amē.

De quatuor pabolis domi ad turbas. et f̃bo ad discipulos habitis. **Ca. LXIII.**

Ost hec domin⁹ ihs uinit ab maē piscatur⁹ hoīes i fra exītes Et p̃ f̃ba ad eū p̃gregata ascēdēs cū discipul⁹ i nauticulā. et sedēs i ea docebat f̃bas si plices et deuotas i littore stātes. vñ **Crif.** Ascēdit i nauē vt p̃ se neminē dimittēt. s. oēs auditores aī faciē h̃ret: et vt audiret eū p̃lā et videret: et vñ delectaret auditū et audiret vñ. vbi et beda p̃figurabat hec nauis ecclām i medio nato: nū edificādā: i q̃ dñs dilectā sibi p̃fēt māsiōez Et p̃posuit dñs turb̃ quatuor pabolā d̃f̃as. d̃f̃ p̃p̃tōnibz hoīm p̃gruētēs: vt p̃ varietate morborū varia eēt medicīa: alij. n. amaris alij dulcibz. alij austerioribz. alij lenibz delectat̃ cib. **De ei aīe Hiero.** Turba nō vñ? snie ē. s. d̃f̃arū in singul⁹ volūtātū et iō loq̃r ab eā i multis pabolis: vt iuxta varias volūtates d̃f̃as recipient discipulas et q̃ diues p̃faiilas iuitatō d̃f̃is r̃ficiēs cib: vt vnusq̃q̃ fm̃ naturā stōachi sui alimēta varia suscipet. Et sciēdū fm̃ eūde hiero. q̃ nō oīa locut⁹ sit eis i pabol⁹ s. m̃lta. Si ei dixisset cūcta pabol⁹ absq̃ emolūm̃to p̃lī recessisset: p̃spicua miscz obscuris: vt p̃ ea q̃ itelligūt puocē ad eorū noticiā q̃ nō itelligūt. In his autē tñj. pabol⁹ et alijs f̃bo p̃nter sibi succēdētibz: p̃nt̃ decur? ecclē a p̃dicatōe x̃pi vsq̃ ad finē mūdī. In p̃ma pabola q̃ ē de semie p̃iecto i terrā c̃ q̃rta ps tñ fecit fructū. denotat̃ p̃dicatō x̃pi et aploz: q̃ p̃dicauerūt iudeis idifferēter bonis et mal⁹: et pauci p̃patine crediderūt. p̃ maiori aut̃ p̃te i infidelitate remāserūt. Prima g̃ est de semie et vbo dei. qd̃ ipe exiens a p̃re: q̃n de inuisibilitate p̃ris mūdo visibil⁹ appuit. semiauit in mūdū: et i quatuor locis cecidit. s. i terraz triplē malā nec ferētē fructū: et i terrā bonā faciētē fructū triplicē. Semiauit aut̃ plura genera seminū. P̃rio semiauit legē naturalē i mēte cuiuslibet hoīs: sic ē. qd̃ tibi fieri non vis alijs ne fecēs: et qd̃ tibi fieri vis alijs fecēs. Itē semiauit p̃ āgelos reuelatōes: p̃ moysen legē sc̃ptā. s. p̃cepta et p̃hibitiōes: p̃ p̃phas p̃missiones et p̃miatōnes: s. nūc exijt semiare p̃ seipm̃ legē euāgelicā oībz fidelibz. Nō cessat etiā sp̃ i nr̃is aīabus semiare. nō solū cū docet: sed etiā cū creat i eis semia bona vtutū. scz bonorū. Exijt g̃ dei fili⁹ de sinu p̃ris: nō fm̃ diuinitatē q̃ sic ē ubiq̃: s. fm̃ humanitatez et carnis assūptōz. vñ **Crif.** Exijt at̃ q̃ ubiq̃ ē: nō localr̃ sed icarnatōe: et p̃ amictū carnis p̃p̃ior nob̃ fact⁹. Exijt inq̃ q̃ seminat. i. q̃ habet officiū. sciam et grāz seminādi: semiare semē suum. i. docēne vñ. Semiator g̃ p̃prie x̃p̃e ē: p̃dicator. n. poti⁹ ē cophinus seminatoris q̃ seminator. Et buz seminat. i. doctri-

De quatuor parabolis

nam indifferenter spgit: aliud cecidit secus vias id est sup cor deuū perrores: vagū p lasciuas attritū p carnales affectōes: ac suggestōibz demonū et varijs tēptatōibz vicōz admodū vie expositū p carnis pcupias: et hōz oīm seculo trāsitu: et frēqnti meatu. semē ubi pculcaē. ne germinare possit: et volucres celi. s. aeris. i. demōes q volucres celi dicūt: siue ppter aeris ibitatio nē. qz p aera discurrūt: siue ppter naturā celestē. qz celestis siue spūal nature sūt: siue ppter velocitatē ad malum. qz ad hoc semp itendunt comederunt illud. i. sua suggestōe rapuerunt et fructū ipediuerunt: et sic tollunt verbū et mēoriā verbi de corde: ut nec memoria nec mēs teneat qd ope exercere neglexit. ut ipedito vbo ipediā fides ne credēs salui fiāt qz fides ex auditu ē. **Idi** sūt q audiūt sed i verbi vtrū nō afficiunt. **Ubi** neqz nascit qz dyabolus de corde eorū tollit. **Herba** g dei mente retinēda sūt: et sic semē sub terra. ita vbu dei i mēoria debz occultari ut fructificet: qz fm grego. sicut eius vita despatur q languēte stomacho alimēta nō rēti net: sic efne mortis piculū formidare debz. q vba vite. i. alimēta iusticie i memoria nō tenet.

Aliud cecidit supra petrā. i. supra cor petrosū et dup ac rebelle et proteruū p supbiaz: et natū statim sole et feruore tēptatōis orto aruit. et virorem fidei pdidit: quia non habebat pfunditatem terre. i. stabilitatem patie: et humorem de uotōis et gratie. **Idi** sunt qui audiunt et aliquo mō afficiunt: sed nō pponunt facere quod dicitur. **Unde** nō radicat i eis verbuz p bonū propositū. **In** cordibz em duris qnq cito ad horā nascit germē p pūctōis. cū vbu pmiatōis audiunt: et statim feruore psecutōis vl cuiuslibz ēbulatōis et tēptatōis arefcit. cū p ipatiam desolatū et deficiūt: qz vbu pūctōis sine hūore gratie et amore vtrū nō pficit. **Et** hi radices non habēt. scz pfunde firmitatis et firmi desiderij: et ideo ad tempus credūt: et i tempe tēptatōis recedūt: quia vbu pus receptū rennuūt. **Et** sicut arbor que sepe trāsplātā radices fixas nō habet: sic hi frēqnter de bono i malū mutant: et iō i bono nō radicanē. **Tēptatōe** nempe pbatur. si verbū dei radices fixerit: sicut ipetu ventorūz apparet si arbor bene radicata sit. **Tales** i stabiles sūt de familia regis saul: q iter pphas erat ppha. et iter stultōis stult. **Aliud** cecidit iter spinas. i. i corba diuitiaz ambitōe sollicita et sollicitudinibz earum lacerata. ac curis tpalibz nimis debita per auariciam: et simul exorte spie. i. multiplicata diuitie suffocauerunt illō: id ē ipediuerūt fructū pūctōis occupādo mētem ut i ea pficere non posset fructus spūalis. **Idi** sunt qui audiunt et afficiūt et pponūt bonū facere. sed nō pficiunt: quia suffocāt in eis bonum ppositū pualentibz i eis curis et diuitijs et voluptatibus. **Euntes** em a loco pūctōis ad mūdāz suffocant a sollicitudinibz que important auarāz acq̄lōnem: et diuitijs q notāt auarā conseruatōem. et voluptatibz vite que i

domini ad turbas

portāt lasciuā fructōem: et fructū non referunt: quia hec tria semē spūale fructificare nō sinūt: sicut spine ex contēsatōe semē imissū suffocant et oriri nō pmittūt. **Diuitie** qpe et honores spine sūt: qz sic spine suis punctōibz corpus laniāt et cruentāt. ac turpe et febū i ocul hominū reddūt: sic amor et ambitō diuitiaz et honorūz cogitatōnum suaz punctōibz ac curis et sollicitudinibz que sunt spes acquirendi ac timor p tendi et sollicitudo conseruandi animā lacerant et cum vsqz ad peccatū p̄trahunt. quasi iflicto vulnē cruentāt: ac miserā et ifelicē corā ocul dei faciūt. **Et** tñ sub his sētibz ēē delicias multi reputāt. et qñ de spūalibus cogitare icipiūt. statim se tpalibz imiscunt. ac suffocati et emolliti rigorem vtrū amittūt. **Sicut** ouis puerfians iter spias semp ibi de lana dimittit: sic vacās curis tpalibz et mundo multa bona spūalia amittit. **vñ Cris.** Quēadmodū spia vñcūqz detineatur pūgit eū qui detinet: ita et sc̄laria vñcūqz detineant cōtristāt eū qui p̄strigit ea et fouet. **Sz** nō que spūalia talia: sed margarite alicui assimilantur. vñcūqz circumuolueris delectāt oculos. hec **Cris.** Elē diuitie dicūt spie. qz pūgūt aīam i mūdo et iudicio et inferno. **In** mūdo triplex est punctura: s. laboris i acq̄lōne. timoris i possessione: et doloris i amissione. **In** iudicio etiā pūgūt mentē: qñ domin' dicit auarīs **Esuriui** et nō debistis mihi māducare. sitiui et nō debistis mihi bibē et c. **Iste** pūcture erūt ita penose qz ipi auari q̄ cupiāt nō eē: qz dicēt mōti bō cabite sup nos: et collibz coopite nos. **In** inferno etiā iste spie pūgēt aīaz ppetuo cruciati: qz ex eis pat ignis q peccatū aīa pburit. **Et** nota ordinē istoz p̄dictoz triū seminū nō fructificatiū. **Primū** nō germinat sed pculcaē et ab aībo comedit. **Secūm** germinat sed nō multuz erigit: quia hūore nō hēt. **Terciū** vō iā i stipitem eleuatur: sed nō fructificat: qz a spinis suffocatur. **Aliud** s. quartū cecidit i terrā bonā q est nigra p respectū: p̄guis p affectū: culta p vtrūosū exercitiū: et sic secūda p fructū. id est inter fidele et deuotū: et ortū fecit fructū bonorūz opey. **Ubi Beda.** Terra aut bona est electoz p scia. q omnibus p̄dictis tribz terris p̄traria facit: quia et p̄mēdatū sibi semē ubi libenter excipit: et exceptū iter aduersa et prospera constanter ad fructus vsqz consuāt. hec **Beda.** **Aliud** aut fecit fructū centesimū: aliud sexagesimū: et aliud tricesimū. **Ista** vō triplex diffēretia fructuū. primo potest p̄siderari q̄tū ab tres stat' fidelij: q sūt icipientes. pficientes et pfecti. **Incipientes** sūt tanq̄ terra q p̄fert fructū tricesimū: quia sufficit ut habeāt fidē enitatis cū ipletōe decalogi. **Proficientes** sūt tanq̄ terra q p̄fert fructū sexagesimū: quia nō tm habēt fidē enitatis et suant decem p̄cepta: sed etiā exhibent sex opa misericordie. **Perfecti** sūt tanq̄ terra optia q p̄fert fructū centesimū: qz habēt duplicē p̄fectōez seruantes veteris legis p̄cepta et euāgelij consilia. **Iste** triplex gradus. scz incipientium

7 trib⁹ ad discipulos

pficiētū et pfectoꝝ tāgē infra ī secūda pabola ubi dicit. **E**ltro em̄ terra fructificat. pmo herba. deinde spica: et deinde plenū fructū in spica. Scdo potest p̄siderari q̄tuz ab tres status saluādoꝝ: s. uirgines. uiduas et p̄ugatos. Aliud ḡ fecit fructū cētesimū. s. ī uirginibus: uirgines em̄ nolunt multiplicari p opus carnale ī alijs: sed p opus spūale ī seip̄s: et ideo significāt p cētenariū. q̄ sit ex ductu denarij ī seipsum. Aliud at fecit sexagesimū. s. ī uiduis et p̄tinētibz: sexagesim⁹ em̄ pstat ex tenario ducto p senariū q̄ significāt decalog⁹ cum senario op̄e miscōie. Aliud uo facit cētesimū. s. p̄ugatis: ppter fidez trinitatis cū obfūatia decalogi. **E**bi tangunt tres ḡb⁹ castitatis. **P**rim⁹ ē castitas p̄ugalis p quē gradū uitae illicet p̄cubit⁹: licito tñ p̄cubitu reuēto ī m̄fimoniali actu. Scds grad⁹ est castitas uidual⁹: p quē uitae decetero om̄s p̄cubitus ut anim⁹ possit decetero liberi⁹ deo fūire: licet possit licite m̄fimoniu p̄trabē. **T**erci⁹ grad⁹ ē castitas uigil⁹ q̄ ē supior istis: p quē oīs cōcubit⁹ simplr uitae: ut mens ip̄a tanq̄ sponso suo soli deo p amorē coplēt. **E**nde Theop. Qui ī centū fructificant sūt q̄ pfectā habent uitam: ut uirgines et heremite. Qui aut ī sexaginta. qui mediocriter se habēt: ut p̄tinētes et q̄ ī cenobiis sūt. Qui aut ī triginta. qui pui q̄dem sūt fm p̄pria otuē fructū ferētes: ut laici et q̄ ī conuigio sunt. **E**ū et Aug⁹. Centesim⁹ fructus ē martirum ppter sc̄itacē uite vel contemptuz mortis: sexagenarius uirginū ppter ocīuz iterius. qz non pugnat p̄tra consuetudinē carnis: tricesimus uo p̄ugatoꝝ. qz hec ē etas p̄lantīuz: ipsi ei acriorē habēt p̄fictū ne libidibus supentur. hec Aug⁹. **E**l tricesimū fructū affert. q̄ detrimētum ī exterioribz bonis constāter sustinet: sexagesimū qñ sustinet defmētū etiā p̄prij corpis p flagellatōez et icarceratōem et cetera huiusmodi: cētesimū qñ p̄tenit etiā totā uitā p martirīuz. **E**ū Cris. Terra bona sūt q̄ abstinēt se a mal⁹ et fm vires suas faciūt bona: et ē iste fruct⁹ eoz cētesim⁹. Si at et oīa bona sua p̄tenāt et accedāt ad fūiēduz deo hnt sexagesimū. Si at et p̄ceptū impial⁹ snie de morte eozum p̄cesserit: hnt cētesimū. Aut si bona eoz p̄culla fuerit et filij hnt sexagesimū: si at īfirmītas aliq̄ corpis eis p̄tigerit et fidelr sustinuerit. hnt cētesimū. **N**ā iob añ cēptatōz tricesimū habuit ī facultate suis iuste uiuēdo: p̄dāna sube et filioz sexagesimum: post plagā aut corpis cētesimū fecit. Qui cētesimū hēt ī se: et sexagesimū hēt et cētesimū. **E**cōtra q̄ tricesimū hēt sexagesimū nō hēt et q̄ sexagesimū habet nō etiā cētesimū habet. **S**emp em̄ mai⁹ qd minus ē ī se hēt īclusū: illud aut qd minus est mai⁹ in se nō habet. hec Cris. **I**te (ut dicit Remig⁹) semē uerbi dei cētesimū fructū facit. qñ bonā cogitatōz gignit: sexagesimū qñ bonā locutōz: cētesimū qñ ad fructum boni op̄is p̄ducit. **D**i ḡ p ērā bonā desigti ī corde bono qd īcedit ōbū dei audire. et optio. qd īcedit fm hec opari. audietes ōbū dei deuote re-

habitis. Capitulum. lxiij.

tinēt fidelr ī memoria: et fructū afferūt ī patia scz vsqz ad finem expectando p̄mia: qz fm Grego. dum equanimiter primoꝝ mala tolerant et humilr flagella suscipiūt: postmobū ad requiem sublimē suscipiūt. **E**t aduertē q̄ bona ēra hēt p̄ditōes peit⁹ oppositas alijs ī q̄bo semen cecidit. **Q**uē hi audientes uerbū retinētē p̄tra eos q̄ sūt secus uia: et uenit d̄yabolus et tollit ōbum de corde eoz. **Q**uē aut fructū afferūt sacta: s. opatōuz: est contra eos q̄ sūt spine suffocātes dei uerbum. **Q**uē uo hoc faciūt ī patia: est cōtra eos q̄ sup̄ petrā: qui ad temp⁹ credūt et ī tēpore tēptatōis recedūt. Terra ḡ mala ī loca secus uia petrosa et spinosa distiguit: s. ēra bona nō sō diuidit: qz una ē ecclā. una ē colūba mea: licet fruct⁹ et otutes ei⁹ subdiuidāt ī centesimū. sexagesimū et tricesimū: ita etiā et p̄mia diuersa sūt qz differt stella a stella ī p̄mio sic et īmerito. de semē itaqz tres p̄tes p̄cholor p̄tūt: ac una tñ saluat et pficit: et neqz hoc eq̄l⁹ s. cū multa differentia. **Q**uis em̄ semen diuini uerbi de se sit fecūdum. sit tñ (ut uisū est) triplr infructuosum. **E**nde Theophilus. **E**nde quomō mali sūt plimi et pauci saluātur. quarta em̄ pars semis saluata iuenitur. **E**x quo patet. q̄ exemplo xp̄i p̄dicatoꝝ uerbi diuini nō debet cessare a p̄dicatoe. licet uideat inde paucos proficere: quia faciens quod ī se est. meritum suū nō perdit. **E**nde nota scdm Theophiluz. q̄ non dixit: q̄ seminans aliud proiecit secus uiam et cetera. sed q̄ semen cecidit: qui em̄ seminat docet rectum sermonem: sed sermo diuersimode cedit ī audientes: quia semen quodlibet recipitur fm modū et dispositōem terre ī qua seritur: que si sit fertilis et culta profert bonum fructum: si aut sit sterilis et inculta germinat spinas et tribulos. vel etiam nullum fructū: ita q̄ fm uariā dispositōem terre semen diuersimode pficit ad fructuz: sic ī nobis fm uariā dispositōz cordis nostri diuersimode recipit semen. quod xp̄c uer⁹ agricola de celo nobis adduxit. **P**rimū ḡ debem⁹ uerbū dei cū deuotōne audire: ac cū gaudio et desiderio suscipere. **D**einde itelligē ac iter p̄spe ra et aduersa utl⁹ p̄suare: et deniqz fructus facere vel centesimū vel sexagesimū uel cētesimum. **I**n scda pabola q̄ ē de zizania: describit stat⁹ ecclē seqns īmediate p⁹ mortē xp̄i et ap̄loꝝum: quia d̄yabolus fidei ī cordibz fidelīū semiatē in uidit. et ideo p⁹ xp̄i et ap̄loꝝum dormitōz p mortē aliquos iter fideles ad p̄fidiam heresis p̄mouit. q̄i seminās zizaniā ī medio tritici ad ip̄ius destructōez. **P**otest aut oīs immūdia ī segete zizania dici: ut lolium sterileqz auene. et h̄mōi. **S**icut ergo zizania bono semini: sic h̄mōi bonis scripturis supseminant. et eis se admiscunt. **E**ū Aug⁹. **N**eqz. n. nate sūt h̄es et q̄dā dogmata pueritatis illaqueantis aīas et ī p̄fūdū p̄cipitantis: nisi dū scripture itelligunt nō bene: et qd ī eis nō bene itelligitur. etiāz temere et audacter asserit. **E**t notādum q̄ xp̄c habet triplr cē agrum suum p̄prijuz: in quo seminat triplex

De quatuor parabolis

semē bonum. **P**rimus ager ē mundus in q̄ xpc seminavit semē verbi dei siue doctrinā vitatā. **S**ecundus ager ē ecclā catholica: i qua xpc seminavit fideles homines qui sunt filij regni. i. sancti electi viri. q̄ iter filios regni computatur. **T**ercius ager est anima i q̄ xpc seminat duplex semē bonū. **P**rimū semē ē bona volūtas: q̄ hoc semē debz pferre fructū bone opatōis. **S**cdm semē est cognitō sui. mūdi q̄ dei. **E**x cognitōe sui. quasi ex q̄dā semē orit̄ dolor. fm̄ illud ecclī. q̄ abbit sciam abbit dolorem. **E**x cognitōe mundi oritur timor: q̄ i medio laqueorū homo igze dī. **E**x cognitōe dei orit̄ amor: q̄ ip̄e ē creator redemptor q̄ glorificator. **P**rimū ergo semen seminat deus i agro affectū: scdū i agro itelle. ct? **I**ūmic? dīabol? supseminat zizaniā. scilicet errores i intellectu: q̄ cogitatōnes malas in affectu. **H**oc semē tripl̄ extinguit. **P**rimo igne cōtritōis. **S**cdō p p̄cisionē cōfessionis. **T**ercio p eradicationē satisfactōis. **S**tudeat ḡ aīa fidel. ut semē dei i ea germinet sc̄is desiderijs q̄ opibus btuosis. **H**ic aut ager. s. anima sep̄ fide. arat p̄dicationē: p̄luīt pluuiā gr̄e q̄ roze misericordie. **S**cdā itaqz pabola est de zizanijs q̄ lolij bono semī supseminatis: que describit cetū hētīcop. **V**ile ē. n. regnū celoz. i. ecclā militās seu status eius. homī. s. xpc. qui bat regnare in celestibus q̄ cui seruire regnare ē: q̄ p se q̄ p apo. stolos seminavit i agro suo. id ē i mundo seu i ecclesia labore q̄ sāguie xpi exulta: bonum semen. i. sanctam doctrinam q̄ fidem catholicam ac eos quos filios r̄gni vocat. **E**t nota hic q̄ i istis pabol nō fit comparatō p̄sone ad p̄sonā: s̄ negotij ad negotiū. seu facti ad factū: ac si diceret: factū qd agīt circa regnū celoz q̄ circa eccliam: simile est tali factū vel negotio. **C**um aut dormirēt hoīes. i. custodes iterius. qui ad tutelā q̄ custodiā sunt deputati. p quos significat̄ plati: quoz somno. i. negligētia ite. uenientē. dīabol? supseminat zizaniā seu lolium. **D**ormiūt. n. plati tripl̄: vel cū torpēt inertia: vel cū resoluūt lasciuia: vel cū p̄munē ignorātia siue culpa. **H**ec aut dormitō nō solū significat supior negligētiā circa custodiā gregis. s̄ etiā negligētiā cuiuslibet ēca custodiā sue p̄p̄sone q̄ salutis. **E**trāqz. n. negligētiā explorat dīabol?: q̄ sic p suggestōnes malas seminat zizaniā i cordibz humanis. **C**ū ḡ dormirēt. veit inimic? i. dīabolus. q̄ supseminavit zizaniā. i. errores q̄ sequētes iniquitates: ac eos quos filios maligni dominus it̄p̄taf. in medio tritici. i. electoz: hoc est hereticos pmiscuit electis. zizaniā alio nomine dicit̄ lolium: q̄ ē semī generis i singulari: sed neutri vel semī i plurali. unde est versus. **E**st zizaniā sunt zizaniā plura neqz. **E**t dicit̄ aliq. q̄ zizaniā i singulari penultimā pducit. s̄ i plurali corripit. **V**igilet ḡ p̄positi ecclē q̄ subditi: ne p eoz negligētiā dīabol? valeat zizaniā seminare. **C**ū aut creuisset herba p̄fectū fidei. q̄ fructū fecisset p effectū op̄is boni quia fides sine opibus mortua ē: tunc

domini ad turbas

apparuerūt zizaniā p manifestatōnez error et sordium peccati q̄ psecutionē fideliū xpi. **E**t cū serui hoc domio dicerēt: ait illis. **I**nimicus ē. d̄ fecit hoc. **D**īabolus dicit̄ inimicus hō. q̄ sub si militudine ratōis humane hoīez decipit: vel ex eo q̄ homī a principio inimicat? sit: vel ab eue tu. q̄ hoīez vicit. sic ab affrica dicit̄ scipio affricanus q̄ affricā deuicit. **S**erui isti sunt patres antiq̄ qui fuerūt i primitiua ecclā: qui ad mirātes p̄fidia hēsis isurgēt i ea: accesserūt ab deū p oratōem iquirentes unde oriret talis p̄fidia: quibus fuit diuinitus reuelatū: q̄ hoc erat ex dīaboli ope deo pmittente factū: q̄ hoc ut stabilitas p̄baref fideliū. **D**īabls q̄tē i mōdo seiauerat tria semīa pestifera: s. i. gr̄atiā obtine brātē: culpā ifrigidātē: q̄ miserā i. ḡmimosā: iō de celo venit celestis agricola portās tria semina ill' p̄traria: s. sapiāz illuminātē. gr̄atiā in flāmantē: q̄ gloriā exaltantē. **S**eminavit quoqz xpc sc̄as doctrinā q̄ fidē catholicā: q̄ supseminavit dīabolus errores q̄ iniquitates multiplices. **S**eminavit deus in mūdo pacē q̄ fraternāz caritatem: superseminavit dīabolus inuidiāz et malā voluntatē. **S**eminat etiā deus quotidie in agro iteriori. id ē in mente bona proposita: dīabolus supseminat desideria carnalia. **S**eminat deus i agro exteriori. id ē i corpe mundiciā q̄ puritatē: supseminat dīabolus imūdiā q̄ carnalitātē. **S**erui autē dixerunt. id est sancti patres p̄orātēz diuinū consiliū quesierūt **E**lis unus q̄ colligimus ea: sepando malos a p̄munitate ecclē p̄excomunicatōez: q̄ tandem dimittēdo iusticie seculari exterminādos p̄ mortē. **E**t ait nō. ne forte colligētes zizaniā erabice tis simul cū eis q̄ triticū: id ē illud qd ē triticū. quo ad se sicut si aliq̄s fidel bānaref sola suspitō: vel qd ē triticū quo ad alios: sicut si eradicat nō p̄mo vicit? itūc alij fideles scābalisāf: q̄ nō seruat ordo iuris: et sic eradicat triticū. id ē alij fideles p scābalū: v̄l qd ē futurū triticum: q̄ modo est aliq̄s malus q̄ cras erit bon? **U**bi p̄hibet eradicationē festinata. bānosa q̄ suspiciosa **F**estinata ē quāz nō p̄cedit amonitō. **B**ānosa ē q̄n multitudo ē i causa vel p̄iceps: nisi fuerit causa manifesta redundās i iniuriā ecclesie. **E**nde **A**ug? dicit. q̄ aliq̄n sunt tolerandi mali p pace ecclesie: q̄ndo timetur de scismate. **S**uspiciosa ē quādo nō habetur certitudo de alicui? heresi v̄l vicō. **T**ales ḡ nō sūt excludendi. q̄ in his tribz modis prohibetur hic eradicationē fieri **S**inite utraqz. s. zizaniā q̄ triticū. malos et bonos crescē vsqz ad messē. i. vsqz ad p̄sumatōz seculi et diē iudicij: q̄ hoc est intelligendum de illis q̄ non sunt notorij neqz p̄tinaces: neqz p eos iminet vniuersale bānū ecclē. **H**ic bāf p̄nē locus q̄ discretōis exēplū. **I**n hoc. n. monemur ne occultoz iudiciū nob̄ usurpem? s̄ deo illud reseruem? q̄ fuit vnicuiqz iuxta opa sua. **N**ec istud ē p̄trariū apostolo: q̄ ait. **A**uferre malūz ex vobis ip̄is: quia hoc dictū domini intelligitur de ambiguis: illud autē apli de manifestis

7 tribus ad discipulos habitis

Dic etiā inuicē dīna benignitas 7 patia dilato-
nis: sustinet. n. patiēter dīna clementia zizani-
a. cūz tritico. hoc ē malos cū bonis. Sustinet
af eos fbo de cāis. Quia ut si velit pueratē et p
bonos adinuē. scda ut iusti plimū deo regtiā-
tur q electi sūt p grāz de nūero peūtiū. 7 eorū
ppatōe pl' nitāt ab bonū. Tercia ut bonis pfici
ant 7 eis merita sua augeāt. Quosūt ei mali bo-
nis purgādo. ut si qē i eis pcti rubigo. elimine-
tur: 7 exercitādo ut ut' i bonis latēs maifestē
ac stimulatō ut electi i via hui' exilij segnes nō
efficiāt: s3 ad patriā suā festinēt 7 coronādo qz
bū ēbulatōes iustis iugerūt. lapides pcosos i co-
rona celestis glē apponūt. Seruiunt g mali bo-
nis pdictis modis: 7 iō pmittūt vinē cū eis. de-
scē dñs subiūgit. Et i tpe messis. i. iudicij et fi-
nal' consumatōnis. dicam messoribus. i. angel'.
Colligite pīmū zizania. i. malos a pfortō bono-
rū eos excludēdo. 7 hoc q ab penā dāni: 7 seqē
pena sēsus. 7 alligatē ea i fasciculos ad pburen-
dū. qz mīsterio angelorū sepabunt tūc mali de
mebio iustop: 7 mittēt i ifernū. q crediē esse in
cētro terre. 7 terra uallat' vndiqz. Et bene dicit
i fasciculos nō i vno fasce: qz vnusquisqz punie-
tur pro moto pueritatis sue: 7 simul erūt imū-
di cū imundis: gulosi cū gulosis: auari cū aua-
ris. supbi cum superb. et sic alij impij cum suis
similibus: ut q socij fuerunt in culpa. simul tor-
queantur i pena. Quo ad penam sensus erunt
plures fasciculi: sed vnus erit quo ad penā dā-
ni. Et subditur. Ibi erit fletus: id ē dolor: vehe-
mens ex damno. sc3 pro carentia visionis diui-
ne: 7 exponitur pro tristitia 7 dolore: quia for-
te non erunt ibi corpales lacrimae: 7 stridor tē-
tium. id est passio vegens ex pena sensus 7 tor-
mento sc3 p penarū acerbitate. In quo signa-
tur duplex pena inferni. vna ex parte mentis
sc3 tristitia vehemens que significatur p fletūz:
7 alia ex parte corporis que significat p strido-
rem tētiū. Hec fletus ex calore dissolvente. et
stridor tētiū ex frigore pstrigente. **Uñ Job.**
Ab aquis niuium transibit ad calorē nium
Deinde seqtur. Triticūz aut. i. fideles 7 electos
qui in area huius mundi sunt triturati. flagel-
lis. afflictōnibus et temptatōnibus varijs: ita
ut i eis nulla sit palea vel macula: congregatē
i horreum meum sc3 celestū mansionū. Et tūc
iusti fulgebūt sic sol. 7 hoc p totēz claritatis ex
glā aīe ad corp' redūbatē. vbi **Crif.** Nō qz ita
soluz sic sol: sed qz hoc sidere aliud magis lucu-
lētū nō noscīm? cognitis nob vti' exēplis. hec
Crif. Compas aut glā iustop soli. maxie q ab
corpus: qz anīa glorificata multo pulcior erit
sole. In sole aut quatuor dotes corpis glifica-
ti notant. sc3 claritas. qz i creaturis iferioribz
nihil sole est clarius: agilitas. qz exiēs ab oriē-
te statū apparet i occidēte: subtilitas qz trāsit p
vitp illesū. ipassibilitas. qz radius eius non le-
dit nec maculat. Et subdit. I regno pīs eorūz
ergo tāq filij regis accipient regnū. decoris. O
qz gloriūz ē regnū i quo sancta societas. qz iusti

Capitulum. lxiiij.

i quo pfecta claritas. qz fulgebūt. i quo pfecta
delectabilitas. qz sic sol. dulce em lumē ē et dele-
ctabile: i quo sublimis dignitas. qz i regno. i q
paterna caritas. qz pīs eorū. Hanc pabolaz se-
cundā tangit marc' faciēs tñi mentēm de bo-
no semie. quod ad solos electos ptinet. q tanq
triticiū 7 frumētū i horreū eterne bñtubis col-
ligent. qñ zizania 7 loliū i caminū ignis mittē-
tur. Unde compat regnū celoz. i. eccliam que a
deo regitur 7 homies regit. homi iaciēti semen
i terram qē. Per semen itelligitur verbum vi-
te. quod homo sc3 xpc semiauit i corba huma-
na: 7 dormiuit p mortem. Exurgit autēz semen
nocte 7 die. ac germinat 7 crescit. qz post som-
nū xpi numerus credentiū p aduersa et pspera
germiat i fide. 7 creuit i ope: dum nescit ille.
hoc ē nescire nos facit. quē. i. fructū vsqz i finē
afferat. Et ēra vltro fructificat. qz volūtate ab-
ducit ut fructū faciat: pmo herbā. deinde spicaz
7 tantē plenū fructū. Ex semie. n. isto recepto
i aliquo hoīe. pmo pceptū timor dñoz iudicō-
rum. 7 significat p herbā que est qd iperfectū:
7 qz ex tēore cessat hō a mal' 7 incipit se exercere
i bonis. iteo secūdo pceptū spes dñozum bene-
ficioz que significat p spicam. in qua ē iā spes
grani futuri. Tercō ex hoc datur caritatiuus a-
mor q habet opus pfectū: 7 iō significat p ple-
nū granū. qz (ut dicit apls) plenitudo legis ē di-
lectō. Hec terra fructificat pmo herbā. deinde
spicā. deinde plenū fructū: hoc ē. tēore. pñiam et
caritatē. Ali q generat herbā. i. tēorem. sunt i-
cipientes. q debent icipere a timore. Sicut em
herba ē pncipiū spicē: sic timor dñi est pncipiū
vitē. 7 iūtiū sapie. Ali q generat spicā. i. pñiam
duram. sūt pficiētes: q sicut delectati sūt i pec-
catis. sic debēt se affligē i pñia 7 lamentis. Ali
q producant plenū fructum. i. caritatē et bo-
nozū operum pleitubine. sunt pfecti. q habēt
caritatē dei 7 proximī. qz plenitudo legis est cari-
tas. Et tunc est homo dispositus. ut de statu g-
tie trāseat ad glāz: et iō dñs tūc mittit falcem
id est mortē. abscidendo iustos de pñti vitā: ut
trāferat ad glāz. qñ adest messis. i. collectō in-
storū i patria. **Scdm Grego.** semen homo ia-
cit i terram: cum cordi suo bonā itentōem in-
serit. Et postq semen iactauerit: dormit. qz iāz
in spe boni opis quiescit. Nocte vō exurgit hac
die. qz iter aduersa 7 prospera pficit. Et semen
germiat 7 crescit dum ille nescit. qz 7 cū adhuc
metiri icrementa sua nō valet: semel pcepta v-
tus ad pfectūz ducitur. Et vltro terra fructifi-
cat: qz preueniente se grā mēs hoīs spontanea
ad fructū boni opis assurgit. Cum g desideria
bona cōcipim? semē i terra mittimus: cum vō
opari recta icipim? herba sum? cū aut ad p-
uectū op' tēim? ad spicā puenim? cūqz i eiuf-
tē opis pfectōne solidamur. iam plenū frumē-
tum i spica pferim? Omnipotēs aut deus pro-
ductu fructu falcē mittit 7 messē suaz desecat.
qz cū vnumquēqz ad opa pfecta pduxit eius
temporalē vitā p immissā sententiā incidit.

De quatuor parabolis

ut granū suū ab celestia horrea pducat. **Elite** g
ne sis tñ i lba vel spica. 7 maturitatē expectes
i purgatorij pena. nō. n. fructū imaturū cōgre
gat de i horreū suū. Null' tñ q ad bonū ppositū
abhuc i mentis teneritudine eē pspiciē: despi
ciaf. qz fructū dei ab herba scipit ut gñū fiat

In ticia pabola q ē de grano sinapis describi
tur eccle status. seqns imediate post resurrectōz
heresū: qz ptra hēses isurgētes. suscitauit dñs i
eccle doctores sanctos litteratos: ut p ratōez 7
scripturā confutarent hēticos. 7 licet primo fu
erint humiles 7 abiecti: tamen diuina disposi
tōne fuerūt postea exaltati. **Tercia** g pabola
ē de exaltatōe eccle ac p̄dicatōis fidei 7 euange
lij. i qua p̄paf regnū celoz grano synapis. **Si**
mile est. n. regnū celoz. i. p̄dicatō euāgelij q di
ciē regnū. qz docet regē manuz. cui' ciues sunt
opa: regē os. cui' ciues sūt ōba. regē cor. cuius
ciues sunt cogitatōes 7 desideria: grano syna
pis. qz calefacit i amore. venenū expellit. i. erro
rē. caput purgat. i. mētē. qd accipiens hō. s. xpc
a patre seminauit 7 p se 7 p discipulos suos in
agro suo. i. i mūdo: qd mīmū est oībus semini
bus. i. omnibus disciplinis. vel quia vix ei i p̄n
cipio crediē. vel qz docet que in mundo mīma 7
vilia reputantur: quia ampullositati verborū
non innititur. cum aut creuerit p diuulgatio
nem. maius est omnibz oleribz. i. scientijs p̄fici
cis naturalibus 7 poeticis. q dicūt olera. quia
cito decidunt: nec fructū eternū. sed tempalem
habent: 7 fit arbor alta p eius sublimationem
fructifera p eius utilitatē. ita ut volucres celi.
id ē aīe credētū celos affectantiū: veniant p fi
dē. 7 habitent p amorē in ramis eius. id est i do
gmatibus: vel volucres. id ē predicatorēs. qui
ut nubes volant. veniant studendo et habitent
in meditando 7 opando in ramis eius. id est di
uersis expositōnibus 7 sententijs: quatuor em
rami sūt historia. tropologia. allegoria. anago
gia. **Un** regnū celoz pōt hic itelligi p̄miti a ec
clā. que rōe humilitatis. paupertatis 7 pue mul
titudinis que videbāt etiāz abiecta. sed virtute
est magna vel pro feruore fidei. que mobica vi
tebatur propter scandaluz crucis. sed seruīda
est ppter calorem dilectōis. paruo grano syna
pis compaf. qd cum sit mīmū i quātitate tñ ē
magnū i ūtute 7 calore. que creuit i arborē ma
gnā qz ubiqz orb ē expāsa. bñs stipitē p spem. 7
ramos exaltatos p dilectōz dei dilatatos p cari
tatē p̄mi. **Alta** ē. qz ad celestia sustulit. āpla.
qz totū mūdū occupauit. **Quā** arborē ascendit
zache' ut xpm vidēt. qz nisi i eccle 7 fidei arborē
xpc nō vidēt: 7 volucres celi. i. p̄ncipes hui' mū
di alta petētes. vel alti itellectu. s. hui' mūdi sa
piētes. habitāt i ramis ei'. et ei subiecti regūt
ei' p̄silio. **Elle** volucres. i. scēi q p̄nis ūtutū in
alta ascēdūt. et ad p̄mia celestīū bonoz volare
p̄tendunt: habitāt i ramis eius. i. i diuersis ei'
sentētijs spiritualibz. **Rami** euāgelice arboris
sunt dogmatū diuersitates. ut p varietate mor
boz varia sit medicina. i. quibus vnaqueqz vo

domini ad turbas

lucy. i. aīay instay requiescit. **Volucres** ei ce
li sūt aīe fideles: que cor a terrenis leuātes ad
celestia p desiderīū volāt: 7 neglectis tpaliū re
rū cupiditatibz. sursum cor hnt i celestibz. atqz in
scē opz dictis 7 p̄solatōibz respirāt et requiescūt
ab hui' vite fatigatōibz. **Un** p̄s. **Quis** dabit pē
nas sicut columbe: 7 volabo 7 requiescā: **Assu**
mam' ergo 7 nos pennas colūbe ut altiora vo
lātes possimus i ramis hui' arboris habitare.
7 nimbos doctrinay nob facē. terrenaqz fugiē
tes ad celestia festinare. **Magnū** qz 7 feruēs sit
nob desiderīū exaltābi fidē nostrā. ut dominus
ihs xpc ab omibz timeat. p̄gnoscat 7 ametur.

In quarta pabola que ē de fermento. describit
stat' eccle. sequēs exaltatōnem p̄dictoz sancto
rum: quia p diligentīā eoz ad p̄dicanduz iā fi
des ubiqz ē diuulgata. **In** hac g pabola cōpat
regnū celoz fermento qd mulier abscondit i tribu
farie satis. **Est** aut satū mēsurā i palestia capi
ens unū modīū 7 dimidiū. **Regnū** celoz est ec
clā militās. i. q deus p fidem regnat. vel doctri
na fidei: que regnū celoz p̄dicat. mulier autēz
dei sapientia vel diligentia sanctorum. ab p̄di
candum vsqz quaqz fidem catholicā: tria ōo sa
ta farine sunt tres partes mundi. scilicet asya
affrica 7 europa. vel tres lingue: scilicet hebreā
greca. 7 latina. **Fermentū** aut licet i scriptura
frequentius accipiat i malo. eoq ē corrupti
uum: tñ quia aliud ē fermentū zizanie et aliud
fermentum tritici. hic accipitur in bono tñ. et
propter virtutez alterandi significat ūbū euā
gelicum. quod ad fidem transmūtavit magnā
partem mūdi. et abhuc amplius transmūtabit
ipm. **Unde** i figura i penthecoste. que celebraf
a iudeis ppter beneficiū legis date. qnquagesi
ma die ab exitu de egipto. que fuit euāgelij fi
gura. offerebāt duo panes de simila fermenta
ta. **Mulier** g. id ē dei sapiētia vel sanctorū dili
gentia. accepit fermentum quod ppter calorem
intrinsecum et inclusum. legem euāgelicā q
est lex amoris 7 feruorem fidei significat. 7 ab
scōdit seu posuit i tribus farine satis donec fer
mentaret totū. **Hoc** em fermentū positū fuit in
tribus mundi ptibus a tempe apostolorum. 7
amplius ponetur donec fermentetur totum et
multiplicetur fides trinitatis p totum mūdū
quia inde totum pene mūdū iā fermentatum
7 viuificatū in eccle corpus creuisse videmus:
sicut modicū fermentū magnā farine massā trāf
mutat i suūplius virtutē. ac viuificat 7 cresce
re facit. **Scdm** **Debā**. mulier. i. anima sancta
abscondit p rectam intentōnem a mundi laudi
bus occultando. fermentum. id est dilectionez
i tribus satis farine. id est in tribus modis dili
gendi. scilicet ex toto corde. ex tota aīa. ex tota
mētē: vel i tribus aīe viribus. scilicet rationali.
concupiscibili. irascibili. i. qbus caritas siue to
ctrina abscondit: donec totā mētē i sui pfectō
nē pmutet. quod qdem hic inchoatur: sed in fu
turo perficitur. **Scdm** **Dylariū** farina ē plebs
ex diuers collecta: tria sata triplex stat' fidelū

scilicet noe. daniel. iob: vlt qz de tribu filijs noe pcessit totu genus humanu. cui dei sapientia fidei et caritate et sana doctrina comendat in pnti. donec totu fermetur. i. donec i fine mudi copleto numero elector: fideles ad resurrectionis gloriay pueniat: et tuc pfecta calefient caritate. modo em est ignis paruu s3 tuc erit caminus. **Hec oia. s. pdicta et talia multa locutus est ihs ad turbas i pabolis. et l3 alia multa sine pabolis dixerit turbis. tuc tn nihil sine pabolis dicit eis. vt. s. moueretur ab interrogadum de auditis. Quia em hoibo rudibo loq: bas de regno dei. op? erat induci eos talibo pabolis. et rez sensibiliu eis cognita: silitudinibus ad diuinor: archana vt ex his que anim? nouit surgat ad incognita. et exmplo visibiliu rapiat ad inuisibilia: ac pea q usu didicit discat amare q no nouit. vt qui celestia cape no poterat. p silitudinē terrenā audita pciperet. Parabola em grece silitudo dicitur latine. p quam veritas demonstratur et in q aliud dicitur. et aliud rationabiliter intelligitur. Unde sedit ammonitione: hec dices clamabat. Qui hē aures audiēdi audiat. Hanc ammonitōz addit dñs i locis plib. **Naz fm Hiero.** Elbicumqz ponit hoc verbu. designat mysticus intellect? qz sub verbis pabolicis ali? sensus est p intellectū requisitendus. Et fm Bedam. aures audiēdi sūt aures cordis et sensus interiores. s. aures intelligēdi. obediēdi. et faciēdi que iusta sūt. Innu: it q triplices auditum. s. sentiēdi. intelligēdi. obediēdi. Primus est exterior i corpe de q dicit qui habet aures. scds interior i mēte de quo sedit audiēdi. terci? vtrūqz plectēs de q addit audiāt. Primus audit? est sensitiue. scds? intellectiue. terci? affectiue. De his dicit in ps. p ordinem. Audi filia. quo ad primū. et vide q ad secundum. et inclina aures tuas q ad terciū. Et in Job. Auditū auris audiui te. In hoc at q ihs hec dices clamabat. tangit magnitudo affect? eius i pdicato: clamor em iste signus erat magni affect? i ipo. De hoc clamore xpi dicit Aug. Intonuit dñs ihs xpc. clamās dictis. scdis. voce. vita. descēsu. ascensu: vt redeam? ab eū. Clamat surdis vt audiāt. clamat dormiētibz vt eui gilent. clamat trāseūtibz vt attēdāt. clamat i g: rātibz vt intelligāt. clamat errātibz vt redeant clamat pccozibz vt penitēāt. Clamauit quippe pdicato. clamauit orādo. clamauit lazari resuscitādo. clamauit tandē moriēto. Quotidie in celis exñs clamat ad nos: dices. Elenite ad me omēs q laboratis et onerati estis: et ego reficiā vos. Et nos miseri adhuc tātos clamores pccānimus. hec Aug?. Tūc dimissis fribz q eū no interrogauerūt. et secetēs a tumultibz venit in domū: vt discipuli tāq digniores haberēt oportunitatem querendi et interrogādi euz. Et accesserūt ad eū discipuli ei? tāq familiares. nō tā corpe q discēdi volūtate. Querētes qie i pabolis loqret fribz: cū ipi nō capent: et petētes vt eis parabolas exponēt. Quia em pcipiebāt xpm**

mystice loq: qsiēt intellectū et sibi exponi. Qui rñdens ait. **Elobis crebētibz. vobis hūilibz. vobis obediētibz. vobis mibi adherentibz et dilectis. vobis mōdo abiectis et obiosis. Elobis volentibz et simpliciter dignis. ac vris seqcibz ad me accedētibz.** datū est diuinit? et ex grā dei. si ex merito vōo nosse apte sū pabolay inuolutiōne misteria regni dei. i. secreta et intelligētiay sacre scrip̄e. q p̄tinet statuta atqz decreta illi? regni seu abdita. et pfunditatē veritatis euangelice q ducit ad regnū celeste: vel misteriū regni celozū. i. ecclesie militātis siue triumphātis. **Apli em erāt qī fundatores ecclesie post xpm. et ideo ad ipos p̄tinebat scire secreta ecclesie. de qbus erat p̄cessus ecclesie vsqz ad finē mōdi. qz ista erant futura i diuina dispositōe p̄ordinata. et istud p̄t h vocari misteriū regni celozū. i. secretū ecclesie. Ceteris at qui foris sūt. q clausis sensibz nō curāt intrare et cogscere veritatē. s. vulgaribz fribz. seu etiā scribis et phariseis incredulis nō est datū neqz p̄cessū ista intelligere. et ppter hoc loqbas eis talia pabolice. vt vidētes i. videre se reputātes nō videāt fm veritatē: et audiētes. i. intelligere se putātes nō intelligāt sniaz interiorē. Nā hec est vna cāp: qre dñs loquebat i pabolis. vt. s. veritas occultaretur malis. et boni ab inquirēdū exercerēt i eis. Unde sequit. Qui hē. s. amorē verbi. dabit ei. s. intelligentia ubi amati: et habūdabit. s. sensu intelligēdi. qz hñtibz deuotionē et fidez dat? est verus sacre scrip̄e intellect?: dñs em in Luca. q aperuit eis sensū vt intelligerēt sc̄pturas. et ex habūdāti reuelat? est eis ecclesie p̄cessus. Itē q habet op? dabit ei intellect?. et habūdabit augmētū p̄fect?. Itē q hē grām dabit ei perseuerantia. et habūdabit glā qz grām et gloriā dabit dñs. Qui at nō habet. s. amorē ubi. id qd videt hñe. s. naturali ingenio vltimā studio. aufertur ab eo. qz nlla vere sapie gaudebit dulcedine: vnde nō hñtibz fide et deuotionē ab xpi doctrinā. intellect? scrip̄e veteris testamēti ablatu est ppter eoz incredulitatē. et dat? est gentibus ppter eoz fidez. Itē qui nō habz opus. id qd videt hñe. s. intelligētiē: auferetur ab eo qz fides sū opibz mortua est. Itē sic auarus multas habet opes et nullas sic q nō diuinā sapiētiay hē. nullā habz: qz fm Hiero. litteras nescit qui sacras ignorat. Scdm Ambrosi. intelligit quod habz id est quod se putat habere. Scdm sum autem scilicet in domo discipulis suis biserebat omnia: vnde patz q nō solum parabolas de quibz eum interrogabant sed etiam alia ibidem eis exposuit. licet de aliarum expositiōe mentio hic nō fiat. Et tunc etiam i parabolis locutus est discipulis p̄posuitqz eis tres parabolas alias a predictis. In quarum prima: que est de thesauro abscondito i agro. designatur status ecclesie sequēs post predictum: quia diuulgata fide in orbe terrarum per predicatiōnem sanctorū. multi valentes et litterati viri (vt Augustinus et alij) ad fidem catholicam**

cōuersi. inceptit se exercere et sciaz suā ab uti-
litatem aīaz conuerrere. Assimilat g̃ regnum
celoz. i. celestem p̃fiaz thesauro abscondito in
agro: qui ager oībo venditis emiſ. ut thesaur⁹
ibidez inuētus habeat. Ager iste labor est i ex-
ercitio vite actiue. et opib⁹ oīm misericordie. i.
regimine eccle: thesaur⁹ aſ absconditus est pre-
miū celeste. cui⁹ diuitie nōdum omībo apparēt
manifeste. fm illd̃ ps. q̃ magna multitudo dul-
cedinis tue quā abscondisti timētib⁹ te. Inue-
niſ tñ ipse thesaurus et si nō ad plenū: qm̃ s̃a-
ctoz doctrina ⁊ p̃dicatio. qualis q̃ntusue sit ex
magna pte declarat. Dūc aſ thesaur⁹ inuentū
ille abscondit. qui cognito q̃lis sit corde retinet
et mente diligit: eiusq; nullo modo obliuiscit.
Et p̃ gaudio illi⁹ vadit pedib⁹ mētis ipm̃ affe-
ctādo. ⁊ vendit vniuersa q̃ habz. tpalia ac volu-
ptates carnis et desideria terrena p̃temnendo.
Et emit agz illū oībo alijs dimissis. i. agro do-
minico p̃pter celeste p̃miū laborādo: ⁊ totaliter
celestib⁹ inhiando. Cōtemnere g̃ sc̃laria debz ⁊
totū possideat: ⁊ ut sit ei p̃as utendi thesauro
cū agro. qz celestes diuitie nō nisi damno seclī
possident ab aliquo. Ad laudē virginū exp̃-
miſ ista pabola. et sic thesaur⁹ i agro est virgi-
nitas i carne. Circa istū thesaur⁹ p̃siderāda sūt
tria. primū est q̃ inueniat. scdm̃ q̃ inuētus ab-
scōdat. terciū q̃ abscondit⁹ ceteris preponat.
Nō aſ inueniſ in luxuriosis. nō abscondiſ in
vaniglorios. nō p̃poniſ i auaris. Sic g̃ hēm⁹
triplicē vtutez. s. virginitatis. hūilitatis. pau-
pertatis. Virginitas nouit thesaur⁹ inuenire:
ut habeat. humilitas nouit thesaur⁹ absconde-
re ne amittat. paupertas nouit thesaur⁹ oībo p̃-
ponere ne vilipēdat. In sc̃da pabola q̃ est de
margarita declarat status ecclesie immediate
sequēs p̃cedētem. qz post statū p̃dictū inceptit
aliqui p̃temptis mūdi diuitijs ⁊ honorib⁹ inſe-
dere vite p̃ceptiue. sicut. b. benedict⁹ et alij se-
quentes eū. i. d̃sis statib⁹ ⁊ gradib⁹ religionū.
Et iste status figurat p̃ margaritaz q̃ inueniſ
in cōchilijs maris. qz religio fundat⁹ ⁊ nutrit⁹ i
humore deuotōnis. Ista aſ margarita d̃r vna
⁊ p̃ciosa. Vna: qz hoīez vnit. actiua autē vita
magis diuidit. et p̃pter hoc d̃r. q̃ martha erat
circa multa occupata: maria vō circa vnū in-
tēta. Dicit⁹ etiā p̃ciosa: qz vita p̃templatiua
siliſter et absolute melior est q̃ actiua. licz i ca-
su actiua sit magis fructifera: p̃pter qd̃ d̃r. ma-
ria optimaz p̃tez elegit. Assimilat g̃ regnū ce-
lorum. i. p̃ntez eccliam hōi negociatorū. qz sic
homo ille vni⁹ margarite desiderio oīa vendit⁹
eam emit: sic ⁊ ista inuēta vna p̃ciosa marga-
rita. s. dulcedie vite p̃templatiue: vadit ad fop-
spūaliū mercatōnū. ⁊ vēdit oīa que hē p̃ p̃tem-
ptum terrenoz. et emit eaz p̃ conatū ⁊ deside-
riū eternoz. Moraliter i hac pabola p̃po-
nūtur nobis tria imitāda. s. officiū sc̃foz. stu-
dium moz. desiderū eternoz. Officiū notat⁹
in negociando. studiū in querendo. desiderū in
operando. Felix qui nouit negociari spiritua-

liter. siue q̃tum ab statum actōnis opib⁹ mis-
corbie intēdendo. siue q̃tū ab statū p̃fectōnis p̃
x̃po omīa relinquēdo. siue q̃tum ab statū sup-
erogationis per p̃bicatōez animas deo lucrifi-
cādo. Item felix negociator: qui nouit querere
nō nociua sicut ambitiosi. nō inutilia sicut cu-
riosi. sed salubria sicut sc̃fi. Tē felix qui inuē-
tis bonis mercib⁹ bñ nouit lucrī. qui. s. abiit a
se per carnis mortificationē. vendidit terrā p̃
celo p̃ omniū abrenūciationē. p̃pauit eaz per
p̃prie voluntatis subiectōez. Et qz iste status
duratur⁹ est vsq; ad finem mūdi. iteo nō poni-
tur alia pabola p̃t istā nisi illa que finē mūdi
significat: que est de sagena i mari missa. Igit⁹
quia sub parabola thesauri et margarite indu-
xit nos ad eterne beatitudinis amorē p̃sequēſ
sub parabola sagene inducit nos in timorē. ut
mala caueamus ⁊ bona sectemur. Assimilat g̃
regnū celoz qd̃ hic notat p̃ntem ecclesiā sage-
ne. qz piscatorib⁹ est cōmissa: et p̃ eā quisq; ad
eternum regnū. de p̃ntis seculi fluctib⁹ trahit⁹:
ne eterne mortis p̃fundo mergat⁹: misse i ma-
re. i. in mūdū. qui d̃r mare p̃pter magnitudi-
nez et p̃pter amaritudinez. ⁊ ex omī genere pi-
scium. i. hominū p̃gregati. s. bonoz et maloz
quia missa in hui⁹ seculi fluctib⁹ nullū respuit.
sed malos cū bonis capit. ⁊ omīs generis hoīes
ad veniā vocat. Quā cū impleta essz qd̃ erit in
fine seculi. qm̃ humani generis summa cōcludi-
tur. et nūer⁹ electoz implet⁹: educētes. s. de ma-
ri et de fluctib⁹ vite huius. et trahentes ad lit-
tus vite alterius. qz fm̃ glo. sicut mare seculuz
ita littus maris est finis seculi. et sec⁹ littus se-
dētes p̃ immortalitatem. eleget⁹ bonos in vasa
sua malos aſ foras misert. Nūc em̃ malos bo-
nosq; cōiter quasi permixtos pisces sagena fi-
dei continet. sed litt⁹ indicat qd̃ sagena ecclesie
traherat. Nam sicut nō distinguūtur boni pi-
sces a malis q̃dū sagena est intra aq̃s: sic i ec-
clesia militante p̃mixti sunt mali cum bonis.
Sed in fine mūdi trahetur ab littus per aptū
iudiciū. quia tunc erūt manifesta abscondi-
ta cordium. Unde subditur. Sic erit in consū-
matione seculi. i. in fine mūdi. Et dicitur cō-
sumatio tripliciter. vel quia tūc complet⁹ erit
numerus electorum. vel quia terminabit⁹ sta-
tus meritorū. vel quia cessabit successio rerum
mutabiliū. Exibūt angeli de celo empirreo ad
cōuocādum populū iudicādū. ⁊ sepabunt ma-
los de medio iustozum. O q̃dura sepatio quippe
malis. qz irremediabilis q̃a irreuocabilis. Et
mittent eos. s. malos i caminum ignis inferni
torrēdos et exiccādos. et sic ecclesia purgata of-
feret⁹ deo p̃i sū macla ⁊ ruga: tūc em̃ boni mit-
tent⁹ i vasa celestīū mansionum. malis sepatis
et detrusis i infernū. Sic introductis prudēti-
bus virginib⁹ ⁊ exclusis fatuis: claudet⁹ ianua
regni celestis. Et subdit⁹ de penis maloz: cū d̃r
Ibi erit flet⁹ ⁊ stridor dētū p̃ frigore.
Tunc sero mali penitebūt et ingemiscunt. sero
sibiip̃is irascēſ et indignabūtur. q̃ tamptinaci

improbitate deliquerint. **A**pte in multis locis sacre scripture bñ de totius malorū ne q̄s se excus3 p̄ ignorantiā. et toties cōmemorāt supplicia gehēnalia. ut sitiam? et anhelem? ad gaudia celestia. Deinde ponit conclusio principalis. ad hoc em̄ i p̄dictis pabolis prescript? est p̄cessus ecclesie militantis. ut apli q̄ erāt ip̄i fundatores p̄ xpm̄. intelligerēt h̄mōi p̄cessum. **E**n̄ subiūgit. **I**ntellexistis hec oīa. s. parabolas p̄dictas q. d. ad vos p̄tinet intelligere eas. **E**n̄ glo. **A**d aplos sit sermo q̄s nō tm̄ vult audire ut iplos sed etiā intelligere. **E**t est argumētū q̄ nō sufficit maioribz tm̄ audire ad faciendū: s3 oportet etiā intelligere ad docēdū. **D**icūt ei. etiā: s. intelligim? Deinde utit̄ exhortatōne ab aliis docendū: cum subbiit. **A**it illis: idō oīs scriba. i. doctor: ut em̄ dicit Aug? apli sunt scribe et notarij xpi. verbū ei? signantes in tabulis cordis. doctus et inspiratus i his q̄ necia sūt sibi et alijs. in regno celorum. i. i ecclesia militante. ubi tria dicit. q̄ sit doct? p̄ habitū scie. scriba p̄ officiū doctrine. in regno celorū per meritū vite. filius est hōi p̄familias. i. mibi. et intelligit de similitudine imitatis nō equipationis. qui p̄fert de thesauro suo. i. de scia sua i corde abscondita. noua et vetera. i. autoritates noui et veteris testamenti. ex quibz testamētis cōtexta est ecclesie sagena. vel fm̄ Grego. noua de suauitate regni: et vetera de terrore supplicij: ut. s. pene terreāt q̄s p̄mia nō inuitāt. vel noua p̄ admonitōez virtutū. et vetera p̄ detestatiōez vitiorum. **E**x q̄ p̄t3 q̄ ep̄i qui sūt successores aploz. debēt h̄re notitiā vtriusq̄ testamēti. i. cui? signū portant mitrā i capite cū cornu duplici. **E**t bñ p̄parat eū p̄familias. q̄ sicut p̄familias h̄t pascere filios pane corpali: sic iste paruulos fideles pane spūali. **D**oxatur ḡ dñs discipulos. q̄ parabolas intelligāt. ut alios docere sciāt: q̄ iō files ei erunt si alios docebunt. **O**ratio.

Domine ihu xpe fac me d̄ veteri vita exire. ne semen vbi tui qd̄ in meo intellectu. boni p̄positi qd̄ in meo affectu. boni op̄is qd̄ i meo actu seminasti. comedat a volucris inanis gl̄e. ne conculcetur i via assiduitatis. ne areat i petra dure obstinatiōis. et ne suffocet in spinis sollicitudinibz: sed poti? i terra bona et optima cordis hūilis. p̄patiētis et bilaris: ceterisimū fructū afferat in paciētia. fac etiam me hec oīa in parabolis dicta intelligere et facē. ac verbo vel saltē exēplo alios docē. **A**m̄.

De abuectu dñi i nazareth. qñ legit i synagoga eoz et ip̄i volebāt precipitare eum.

Capitulum

.LXX.

Et factum est cum cōsumasset ih̄s parabolas istas. transiit inde cum discipulis suis et abiit p̄ patriam illaz. s. galileā et docebat i synagogis eoz. tum p̄pter pluriū ibi puenientiū utilitatē. tū p̄pter maiore auctē: et magnificabat p̄pter doctrine et miracloz excellētiā.

ab oībz. i. p̄lito et de om̄i statu. nō tm̄ ab om̄ibz vniuersaliter. cū multi eū p̄temnerēt et sibi p̄dicerent. **E**t venit i nazareth ubi erat nutrit? i3 in bethleē fuiss? nat? **E**t die sabbati qñ plures pueniebāt intrauit fm̄ cōsuetudinē suā in synagogā. q̄ erat loc? oratōis et doctrine legis: quibz iudei fm̄ p̄ceptū legis vacare debebāt in sabbatis. **E**t surrexit legere. ut nō p̄dicaret se ipm̄ verbo suo tm̄: sed etiā testimonio sacre scripture. **E**rgo nō est legēdum i ecclesia nisi stādo: psallere tm̄ possum? sedēdo. **E**t traditus est ei a ministris (q̄z officiū hoc erat) liber **I**saię p̄phē clausus. qui de xpo loquit̄ apti? et fm̄ **D**iero. nō tā p̄phā q̄ euāgelista est dicend?. **M**istice at fm̄ glo. idēo tradit? est ei liber p̄phetic?. ut ostēderet esse q̄ locut? est i p̄phetis: et q̄ oīs p̄phēcie ad ipm̄ pertinet. et i ip̄o implet et per ipm̄ aperit. **I**te3 ut i hoc ostēderet. q̄ oīs p̄phē libz suos ei tradidit. i. illi ascripserūt quicquid dixit. **E**t ut reuoluit. i. aperuit libz: i q̄ intelligere debet se illū esse qui aperiret scripturas. inuenit nō a casu sed ex p̄posito. q̄ sciebat passus scrip̄e loquētes de eo: locū ubi fm̄ translationē septuaginta interpretum erat scriptū. **S**pūs dñi sup me q̄c. put patebit infra. **C**irca quod sciendū. q̄ iudei expectāt illa q̄ eis p̄mittunt in hac p̄phēcia impleri p̄ **M**essyā. que3 expectant futurū et toti mūdo t̄p̄aliter dñatur. et eductur iudeos de captiuitate. et positurū eos i maxima gl̄a et honore sup om̄es gentes. **S**ed q̄ t̄p̄s abuent? xpi trāsiit. idēo xpc hūc locum cōueniēter de seip̄o exposuit dicēs. **S**pūs dñi. s. p̄is sup me. s. requiescit tāq̄ ductor et p̄ceptor: cui? exhortatiōibz sp̄s obediō: p̄pter quod vixit me idē sp̄s ab instanti p̄ceptōis plenitudine gr̄e. in regē. in pontificē. i. p̄phā. et i teitatis tabernaculū euāgelizare. i. bona nunciare paup̄ibz. i. humilibz q̄bz doctrina p̄ficat. nō sup̄bis misit me: qd̄ et ip̄e p̄fecit: dicēs. bñ paupes sp̄itu qñ iploz est regnū celorū: et p̄ hoc sanare nō tm̄ corpaliē sed et spūaliter cōtritos corde. vulneratos a p̄ccis. et p̄dicare captiuis a diabolo p̄ccorū: cū carcere et vinculis remissionem. s. ab p̄niā eos vocādo: et visum. i. veram dei cognitōz cecis. i. gentilibz excecatis per errorem: dimittere p̄fractos et de p̄ssos importabili pondere legis in remissionem scilicet per gratiam noue legis alleuiando. predicare annum domini acceptū. annū. s. benignitatis. quia nūc temp? acceptabile nūc dies salutis. **I**ste ann? est totum t̄p̄s ecclesie. ut specialiter annus passionis xpi: i quo dominus placatus est humano generi. soluta emenda primi peccati: et bñ retributionis extremi iudicij sententiam comminando fm̄ merita: ubi retribuetur unicuiq̄ fm̄ opera sua. **T**angūt̄ autem hic sex conditiones quas debz habere predicator vel prelatus. **P**rima est miserorum cōsolatio. ibi. euāgelizare paup̄ibz. scda est penitentiū confortatio. ibi. sanare contritos. tertia est captiuorū visitatio. ibi. p̄dicare captiuis remissionē. q̄ta

In nazareth legens ibi

est imperitorum instructio. ibi cecis visum. quinta est oppellorum releuatio. ibi dimittere confractos. sexta est pigrorum excitatio. ibi predicare annum domini acceptum et diem retributionis. Reuolutum ergo librum legit. quod palam locutus est et omnes ueritate docuit. Et deinde plicuit librum quem legerat. in quem intelligere debuit. quod non omnia ordo sunt predicanda. Hoc etiam fecit ad ostendendum. quod libri sacre scripture reuerenter tractandi sunt. **En** et iudei hanc reuerentiam faciunt libris veteris testamenti. quod nullo modo iuxta illos seueretur tam alte quam libri sunt positi. Multo magis debemus nos reuerentiam libris euangelij exhibere: quod tanta est reuerentia: ut secundum **Crisostomum**. si euangelij suscipere oporteret non lotis manibus. non utique eligeres hoc facere. Ex quo patet quod christiani sunt multum reprehendendi. qui non solum libros veteris testamenti sed etiam noui et sacre euangelia ita irreuerenter tractant. et quicquid irreuerenti quam libros gentiliu dantur. seu vestes et multa alia res transentiunt. Et bene dicit reuoluit et plicuit. nec dicit aperuit et clausit: quod libri iudeorum in rotulis sunt. Debitum ministro librum plicatum. quod alijs tradidit euangelizandi officium: et per captum audiendum promisit dispensandum uerbum. et sedit ut sedendo exponeret maturre quod stando legere reuerenter et deuote. **Stans** ergo legit. quod dum nobis scripturas aperuit. in carne operatus est: sed postea sedit. quod se superne quieti restituit. Et instruimur hoc quod primo nobis est sedendum et sedendum per humilitatem penitus. deinde surgendum a uitij per serenitatem consue. tercio legendum. id est bene operandum et placatum etiam predicandum. et postea residendum. per misericordiam expectando: ut ea demum accipiamus in quo in eternum quiescamus. Et omnium in synagoga oculi erant intenti in eum propter efficaciam uerborum et aspectum humilem et decorum: quod in facie eius quidam fulgor diuine gratie relucebat. qui animos intuitum attraheret. Fuit enim pulcherrimus utpote uirgo de uirgine. non ex voluntate uiri sed ex deo natus. Fuit eloquentissimus. et de utroque sic ei dictum fuerat per prophetas. Speciosus forma per filijs hominum. dicitur et in la. tuus. Et prophetia quam legat in seipso impletam ostendit. dixit ad illos. Attendite et intelligite. quod hodie impleta est scriptura hec in auribus uestris. id est in meipso. Impletas dicit esse scripturas: quod sic illa predixerat. sic ipse faciebat. quod dicitur. In me impleta uidere potestis oculis: quod ceci uidet. claudi ambulat. pauper euangelizans et audire etiam et intelligere auribus mentis. cum uobis ea exposuerim ab me esse referendam. **Cospi**ce bene dominum quomodo humiliter suscipiens lectoris officium. benigno placito vultu legit inter eos. Et enim ait **Ambrosius**. ita ad omnia se curauit obsequia. ut nec lectoris quibus spernaret officium. **Cospi**ce etiam quomodo humiliter se manifestans. dicit hodie impleta est scriptura hec in auribus uestris. quod dicitur. ego sum ille de quo loquitur. **Igitur** exemplo suo approbat officium lectoris in hoc loco. officium ostiarii quoniam eiecit uidentes et ementes de templo. officium exorciste demones de obsessis corporibus expellendo. officium acoliti siue cerosferarii se lumine domus ostendendo et dicendo. Sic ergo per tres dominum quatuor officia minorum or-

euauit e medio eorum

binum. in quatuor suis operibus exercuisse et approbasse: propter quod nullus quatuorcumque magnus deus deus. dignari minores ordines suscipere. vel eorum officia exequi et exercere. **Sabbiaconatus** uero exercuit. quoniam lintheo se percinxit. et pedes discipulorum lauit. **Disciaconatus** exercuit. quoniam in cena corporis et sanguinis sui discipulis ministravit. **Presbiteratus** exercuit quoniam in cena panem et uinum in corpus et sanguinem suum mutauit. Deinde ut pontifex in ara crucis se obtulit. Et omnes. id est multi de omni populo testimonium illi dabant. scilicet quod illa scriptura esset impleta: et quod ipse esset ille de quo **Isaias** et alij prophete scripserunt. Et hoc erat signum ueritatis. quod ut dicit **Seneca**. ueritatis argumentum est ordo aliquid uideri. Et mirabantur in uerbis gratie. id est gratiosis quam de ore eius procedebat. **Non** enim homo de bono thesauro cordis sui profert bona: sed de thesauro gratie ubi gratiosa. In ipso autem erat thesaurus gratie. quod plenus gratie et ueritatis: de cuius plenitudine nos omnes accepimus. Deinde per attestationem simplicium de christo subdit scribam et phariseorum detractio et emulatio. cum dicitur. Et dicebant. scilicet scribe et pharisei ei inuidetes dicebant iniquum despectiue. et eum deridentes. **En** huic sapientia hec in doctrina et in uerbis. et uirtutes in operibus miraculosis. Hoc dicebant quia non uiderant eum litteras discere. nec in lege studere. Quasi dicerent. non habet hec a deo uel exercitum studio. sed magis habet a diabolo: quod arguit ex infirmitate et paupertate parentum dicentes. **Nonne** hic est fabri filius? id est ioseph qui erat faber lignari. cuius ipse putabatur filius? quod eum **Maria** ioseph desponsata genuerat. Putabatur quidem sed non erat. **Nonne** mater eius? id est **Maria** et fratres eius. id est sanguinei et sorores eius? id est cognate: nonne omnes apud nos sunt? **Secundum** consuetudinem enim scripturarum. consanguinei et propinqui domini more hebraico. fratres et sorores eius solent appellari. **En** ergo huic omnia ista: qui dicerent. Si non habet exercitum uel ex genere. ergo habet ex demone. Et ideo sequitur. Et scandalizabant in eo. id est. confababantur et indignabantur: considerantes generis paupertatem et humilitatem. ac si sapienter et uirtuosus non posset de pauperibus et humilibus precreari. cum potius oporteret propter hoc maxime obstupescere et ipsum honorare: quod maius miraculum et amplius stupor erat quod de talibus existeret. talia loquatur et faciebat: quod manifeste apparebat. quod non ex humana diligetia sed a diuina gratia erat. Humilia enim dominus respicit. et alta longe agnoscit. Irrationabiliter ergo mouebantur despicientes eum propter paupertatem et humilitatem generis: et attribuentes uirtuti demoniis quod debebat attribui uirtuti diuinitatis. Quia **dauid** qui fuit radix regum et eximiis prophetarum. fuit pastor ouium et diuersarum agricolarum. scilicet iesse filius. Sed et moyses legislator ualde a se deficientem habuit patrem: et in pluribus alijs simile poteris reperire. A quibus ergo oportebat ammirari dominum. ab his contemnunt eum. Unde et hoc quod ueritatis est et honoris. per uituperio inducunt: dicentes eum esse fabri filium seu fabri. Sicut enim pater per filium in principio omnia fabricauit. sic ipse filius per quem omnia facta sunt

non h. qui quilibet xps suscipit uideri
officiu a iungit alius ordo

omniū fabricator existit. ut vere et fabri filius et faber dici possit. In illorū g̃ errore veritas latet. nā utiq; fabri fili⁹ erat: sed nō illi⁹ c⁹ ipsi putabāt. s; fabricatoris oīm. q̃ fabricat⁹ est aurorā et soles. i. eccliam primitiua et sequēte. Magna cecitas eorū erat. q; eū in verbis et factis illi⁹ xpm cogscere poterāt. et tñ ppter generis noticiā eū p̃mnebāt: et ex paruitate generis et infirmitate carnis volebant ab eo excludere potētiam maiestatis. Et q; auditis famosissimis miraculis ab eo frequēter i Capharnaū factis: illi de nazareth indignati sunt. ē eū. nec credebāt miracula ei⁹ esse vera: ipe intus eorū corda obiectōez eorū tacitā sibi obiecit. ut ab eaz pgruenter rñderet. **Uñ s̃bdiē.** Et ait illis ihs. s. scribis et phariseis. **Utiq; dicetis mihi q̃ multos i capharnaū curauit hanc similitudinē. i. obiectōez a similitudine medici corporalis ad spūalem sumptā: medice cura teipm. i. tuos ppatrīotas. quib; magis teneris impēdere bñficiū caritatis. Sicut em̃ medic⁹ ver⁹ citius et libētius curat seipm. et alios ad se p̃tinētes q̃ extraneos: ita dicebāt ei. si tu facēs vera miracula. citi⁹ faceres ea i ciuitate tua. et poti⁹ inter p̃pinqs tuos. q̃ inter extraneos. Unde subiūgit. Quāta miracula audiui⁹ facta a te i capharnaū: fac et h̃ i patria tua. i. i tua ciuitate ubi pcept⁹ es et nutritus: tot et tāta. ut credamus q; q̃ facis apud alienigenas. magis debeas facere apud tuos compatriotas: magis em̃ tenēis bñficia impēdere tuis ppatrīotis q̃ alienis. q̃ dicāt. Multa audiui⁹ a te facta miracula. sed nō credim⁹ qd̃ incerta vulgauit fama: cuz apd̃ nos nihil tale fecēs. q̃b; cōueniēti⁹ talia impēdēda erāt bñficia q̃ ceteris. Sed dñs p̃nter respōdēs oñdit. q; nō dimittebat inter eos facere miracula ppter odiū patrie vel defectū potētie sed ppter eorū incredulitatē et malitiā. Qd̃ em̃ ibi miracula non faciebat. nō erat ppter hoc q; p̃tiaz suā despiciēt. quā sua cōceptione et educatione honorauerat: vel ppter hoc q; ipe impotēs esset. sed q; ipi indigni erāt. Et ad hoc inducit sacre scrip̃e exēpla. **Uñ sequit̃.** Ait at̃ ihs Amen. i. vere dico vobis: q; nemo ppha acceptus est in p̃ria sua in q̃ nat⁹ est. et i domo sua ex q̃ fm̃ carnez pcessit (et hoc ut i plurib; ac cū debito honore et reuerētia. Minus em̃ helyas et ceteri pph̃e i suis ciuitatib; fuerūt honorati q̃ in alijs. **Isaias** sect⁹. hieremias carcera tus: et ceteri vitupati. Mos em̃ et pene naturale ē ciues ciuib; inuidere: et nō p̃ntia viri opa nec virtutes p̃sidēare. s; infācie fragilitatē recondari: q̃ nō et ipi p̃eostēz etatis gradus ad maturā etatē puenerint. Dū ei ciuis et p̃tribus ad alic⁹ dñtutis vel pbitatis eminētiā ascēdit. eiusq; fama crescit: p̃ciues et cōtribuli q̃ nō sic laudāt inde g̃ui⁹ lautiāt. et estimāt se p̃tēni. si eis in laude et fama pbitatis: p̃sertim minor genere p̃ferat. Hinc habēt i **Ioseph** exēplū respectu frat̃ suoz. Unde p̃tingit q; facili⁹ p̃mouēt boīes i ēra aliena q̃ i p̃ria. **Tecirco** ig̃**

nō curo patriā meā. q; ei accept⁹ nō sū. et q; fidem i ea nō inuenio. et mihi sicut ceteri nō crederit: tātoq; min⁹ me cogscit. q̃topl⁹ p̃ ceteris me notum habuit. Et q; nō erat accept⁹ eis. nec ei credebāt: ideo ṽtutes multas. i. sig̃ et miracula ibi facē nō poterat. nō de impotētia sed de incōueniētiā: nō em̃ cōueniēs fuit. q; digni non erāt: et cā statim subdiē. s. ppter incredulitatē eorū. ppter quā etiā dñs mirabāt q; ipm̃ etiā p̃ntēz h̃ntes xpm̃. agnitōz sui ṽbis et signis eis ingerētē: nihilomin⁹ increduli p̃durabāt. In hoc ptz q; fides maxime coopat̃ i miraculis faciēdis: q; ppter incredulitatē subtracta sunt illis. Aliq; tñ ṽtutes ibi fecit. s. paucos infirmos fideles et deuotos manib; dñficis impositis curādo: quod patz ex hoc. q; sup̃ dixit. **Uñ** huic sapiā hec et virtutes: **Pro** tāto g̃ nō posse dī q; noluit. nec decuit ppter incredulitatē eorum: ut neq; potētia nō absoluta sed ordinata. ac pgruitatis et decētie: q̃ se disposuerat nō factur⁹. q; nō erat decens et pgruū. q; ibi miracula facēt et multa. fides em̃ crebētius est meritoria de cōgruo q; eis fiāt miracula. Ideo autē aliq; virtutes ibi fecit ut fideles pfirmaret. et infideles excusatōez de p̃cto suo nō haberēt. dum opa diuinitatis i eo viderēt: nec fecit multas. ne infideles ampli⁹ damnarēt. i. plus punirēt dum. s. p̃temnerēt. **Uñ Criso.** Pauca fecit sig̃. ne dicerēt hostis est nob̃ et p̃pos despicit. si facta essent signa et nos utiq; crebissim⁹: ppter hoc g̃ fecit. ut qd̃ suū est: impleat. s; p̃tinuit ut non illos ampli⁹ cōdemnet. Ad sui at̃ excusatōez quare ipe dñs i patria sua ubi accept⁹ nō erat multas virtutes nō fecit: oñdit exēplo helye et helisei. q; similiter pph̃e veteres i maiori honore habebāt apud extraneos q̃ apd̃ domesticos. et q; pla miracula faciebāt apud alienos: q̃ apd̃ suos. Helyas em̃ a iudeis expellebat et p̃tēnebat: a gētib; at̃ et alienis recipiebat et honorebat. et ibi miracula opabat̃. Missus ei ad viduā i sarepta vrbe sydonie puincie. r̃cept⁹ ē honorifice: ibiq; duo miracula fecit. q; farina et oleū nō defecit: et filiū vidue mortuū. s. ionā ppham suscitauit. Nō g̃ i isrl̃ ubi multe vidue erāt. s; i sydonia opabat̃ miracula: q; vidue isrl̃ nō erāt ita deuote sic illa m̃lr sareptana: et q; Helyas p̃secutionē patiebat̃ i terra isrl̃. q̃ debuisset sibi esse grata et g̃tiosa. Sarepta vrbs sydonie est i litore maris: añ cui⁹ portā oñdiē loc⁹. ubi helyas venit ad viduā eiusde; vrbs: deinde est q̃dam capella ubi erat cenaculū in q̃ q̃euit. et ubi filiū vidue suscitauit. Quare at̃ oīone helie clausū est celū et facta fames: oñdit **Basilius** dicēs. ut em̃ asperit ex saturitate non modicū generari dei obprobriū. p̃ famē illis ieiuniū attulit. q̃ culpā illoz q̃ i immēsu crescebat cōhibuit. Nō g̃ mirent̃ nunc hoīes si ppter eorū la sciuiā fiat fames. Helise⁹ etiā a iudeis deris⁹ et p̃tēpt⁹. a naaman syro deuote est quesit⁹: quē a lep̃ sua curauit. q; deuotōz ei⁹ aguit. Qui añ curatōz bon⁹ fuit. q; p̃ illū de salute syrie debuit.

De decollatione

et post curationē adhuc melior ac valde grat^{us} deo et helyseo fuit. Curauit g^o alienū et gentile sed nō p^{ro}ciues et cōsortes p^{ro}pter eor^{um} erga deū ingratiudinē. q^{ui} regnū isrl^{is} declinauerat ad idolatriam. colēdo vitulos aureos q^{uos} fecerat **Jeroboam**. Si g^o isti famosissimi p^{ro}phete nō fue^{re} rūt accepti compatriotis suis. nō p^{ro}pter suā sed p^{ro}pter cōpatriotar^{um} malitiā et inuidiā: multo fortius nec minores p^{ro}phete fuerūt accepti iⁿ patria sua: ex q^{ui} p^{ro}ter v^{er} esse q^{uod} dixerat. q^{ui} nemo p^{ro}pheta accept^{us} est iⁿ patria sua. **Moraliter** a^{ut} vidua de q^{ui} dictū est significat aīaz peccatricē: q^{ui} priuata est amplexib^{us} spōsi sui xpi. **Modo** multe vidue tales sūt iⁿ mōdo: tñ ad nullā mittit helysa nisi ad illaz q^{ue} est iⁿ sarepta sydonie. **Sarepta** iⁿterp^{re}tat^{ur} incēdiū vel āgustia panis. sydonia venatio inutilis: et significat aīam peccatricē q^{ui} p^{ro}pter hoc q^{ui} p^{ro}stiterat. q^{ui} quicq^{ue} q^{ui} iⁿ mōdo ē venatio inutilis. siue diuitie siue delitie angustiat^{ur}: q^{ui} p^{ro}bidit illū panē v^{er} q^{ui} reficiebat. xps scz qui dicit. ego sū panis viu^s q^{ui} de celo descēdit. et incēdit p^{ro} p^{ro}ceptū terrenorū et deliteriū sup^{er}no^{rum}. **Ad** talem aīam venit v^{er} helysa xpc: ut eam pascat et reficiat. cū filiis suis. i. cogitatōibus et affectōibus suis. **Siliter** naaman sp^{irit}us significat peccatōrē. eoq^{ue} p^{ro}cfm sicut lep^{us} inficiat boīes. **Modo** multi tales sūt iⁿ mōdo. tñ ab nllm venit helyse nisi ab naaman sp^{irit}us. **Naaman** iⁿterp^{re}tat^{ur} decorus vel cōmouēs me. sp^{irit}us sblimis. et significat peccatōrē. q^{ui} cōmouet seipm p^{ro} cōtritionē: currit ab iordanē q^{ui} iⁿterp^{re}tat^{ur} riuus iudicij. i. ad p^{ro}fessionē. et ibi induit g^{ra}te decorez et p^{ro} hoc efficit sblimis q^{ui} p^{ro} hoc eleuat^{ur} ad deū. ab talez venit v^{er} helyse. i. xpc. **Et** oēs iⁿ synagoga hec audiētes. i. q^{ui} eos indignos reputaret inter q^{ui} miracula facēt: indignati sūt et repleti ira. q^{ui} ex xpi doctrina quiescē debebāt a malitia. **Per** istos significat illi qui p^{ro}sequunt^{ur} p^{ro}dicatores et defensores v^{er}itatis. eo q^{ui} dicūt displicētia illis. **Hoc** a^{ut} facto p^{ro}bat^{ur} verbū xpi q^{uod} dictū est sup^{er}. q^{ui} nō est accept^{us} p^{ro}pheta iⁿ p^{ro}pria sua. **Naz** cū audirēt nazarenū q^{ui} p^{ro}phetis p^{ro}phaz se cōpabat. et q^{ui} eos de incredulitate notabat. et deuotionē gētiū q^{ui} ut canes abhomiabāt deuotioni eorū p^{ro}ferabat: creuit zelus. creuit ira. creuit inuidia. **Et** q^{uod} dñs de eis dixerat et testabāt v^{er}bo. hoc ipi oñdūt et testāt^{ur} facto: mala p^{ro} bonis retribuēdo. **Et** surrexerūt. et eū tanq^{ue} dignū morte. ex c^{ui}uitatez suā nazareth eiecerūt ut illū interficerēt. **Et** dicit **Amb.** Nō mir^{or} si p^{ro}viderūt salutē. q^{ui} de finib^{us} suis eiecerūt saluatorem. **Dñs** a^{ut} q^{ui} docuerat exēplo sui oīb^{us} oīa fieri. nec volētes repudiat nec inuitos alligat: nec eiiciētib^{us} reluctat^{ur} nec rogātib^{us} trest. **Et** duxerūt illū vsq^{ue} ad sup^{er}ciliū mōtis. sup^{er} quē edificata erat ciuitas eor^{um}: ut p^{ro}cipitarēt eū. **Nazareth** q^{ue} edificata erat sup^{er} mōtez: sed nō iⁿ cacumine: vñ ex c^{ui}uitate ad cacumen duxerūt eū ad p^{ro}cipitandū. **In** q^{ui} s^{un}t **Beda.** iudei discipuli peiores diabolo mg^{ist}ro suo oñdūt: q^{ui} ille verbo tēptās: ait. mitte te deorsū. isti facto de sup^{er}cilio

Johannis

mōtis eū mittē et p^{ro}cipitare conabāt. **Ihs** a^{ut} stute diuinitatis q^{ui} poterat se suare illesum qñ volebat: trāsies p^{ro} mediū illoz ibat. et descēdit de mōte nō visus ab eis q^{ui} deserebat mēte furentiū subito p^{ro} deū mutata vel obstupefacta. **Etenim** qñ vult: capiet. qñ vult: labitur. qñ vult: suspēdit. qñ vult: nō tenet. **Q^{ui}** capiet et tenet a paucis. volūtatis est: q^{ui} a p^{ro}plo nō tenet s^{ed} trās it: maiestatis est. **Nō** g^o resistit nec se vindicat. docēs nos iⁿ hoc. ut nō queram^{us} vindictā de iniurijs nobis factis: s^{ed} p^{ro} mediū inimicor^{um} trāsies. canes hincinde latrātes p^{ro}enit: malēs eos sanare q^{ui} p^{ro}tere. ut castatā vidētes suā nequiciā deinde desisterēt ab ei^{us} morte. **Tūc** ei euadē voluit: q^{ui} p^{ro}prie locum adhuc illis refuabat. et q^{ui} nōdū hora passiōis e^{ius} venēat. nec tē iⁿ loco passiōis erat: et q^{ui} hoc gen^{us} mortis (q^{ui} crucifigēdus p^{ro}conizabāt) nō elegēat. **Adhuc** oñdūt ibi loc^{us} q^{ui} d^{icit} p^{ro}cipitiū et salt^{us} dñi. i. p^{ro} miliare a nazareth p^{ro} meridie v^{er}sus iⁿrlm. **Ibi** s^{un}t **Beda.** cū dñs de manib^{us} illoz elapsus. p^{ro} mediū illoz de rupe descēdet. atz iⁿ ipa rupe latere vellet: subito ad tactū dñice vestis. sarū illū s^{ub}terfugit. et instar cere resolutum. quēdam sinū q^{ui} dñicum corp^{us} fceper^{et} effecit: tāte utiq^{ue} capacitatis. qñ te ipm dñicū corp^{us} extitit qñtatis. i. q^{ui} vestigia pedū et vniuersa liniamēta ruge vestis q^{ui} a tergo dñi fuerāt. veluti d^{icit} manu sculptoris im^{press}a suat. **Saxea** durities sub descēdēte rece^{dit}. et qñ nolēs ledē ei cedit: et sub pede pressa emolle^{scit}. **Mira** res. **Lapis** emolle^{scit}: et ipse hō emolliri nescit. s^{ed} lapide^{scit}. **Ag^{nos}cit** dñm lapis emollitus. et ipse hō a q^{ui} erat cog^{nos}cend^{us} erat forti^{us}. **Et** notandū q^{ui} q^{ui}tuor modis ē dñio mors iⁿtemptata. **Quidaz** em^{en} tēptauerūt eū p^{ro}imere gladio sicut herodes. quidā p^{ro}cipitiū sic hō nazarenū. q^{ui}baz lapidatōe sicut iⁿ tēplo iudei. quidaz crucifixione sic iⁿ passione etiā iudei. **Adhuc** et xpc spūalif crucifigē iⁿ n^{ost}ra recidiuatōe. lapidat^{ur} iⁿ n^{ost}ra obduratōe. precipitatur iⁿ n^{ost}ra desp^{er}atione. gladio perimif iⁿ blasphematōe. **Q^{ui}o.**

Omne ihu xpe. q^{ui} sic ad oīa te hūiliasti obseq^{ue}da. ut nec officiū lēonis suscipe d^{icit} big^{er}eris. ac tāde p^{ro} docēne bñficiū nazarenis hūilif impēfū. mala p^{ro} bōis patie^{re} recepisti. cū te ab ipis p^{ro}cipitare te volentib^{us} duci sū resistētia p^{ro}misisti: da mihi bōe ihu hāc g^{ra}z ut te imitādo ad oīa hūilitatis obseq^{ue}da me curuare appetā. et patū gaudē exhibeā: da etiāz mihi iniurias patie^{re} tolerare. et de ipis v^{er}dictā non q^{ui}rerē: oīesq^{ue} meos aduersarios ex corde diligere. et eis beneficia exhibere **Amen.**

De decollatōe Johis baptiste. **Ca. LXVI.**

Ost bec aūt imminente paschali festiuitate. passio et mors Johis bapt^{iste}. ē s^{ub}secuta: et poīf mortuū p^{ro}tinēs mltiplicē culpā. **Herodias** ei timēs ne p^{ro}dicatōe Johis herodes penit^{eret}. et ipam s^{ibi} reddēt. cū q^{ui} nō sū piclo remaneret: iteo cogitauit modū q^{ui} interficē^{re} **Johes**

absq; seditione ppli: et herodes psci? fuit eiusde
doli. Cū igit herodes tetrarcha. q̄ aliqui rex dī
nō a regia dignitate sed a regēdi officio: diem
natalis sui celebraret corā p̄cipib; et p̄mis ga
lilee. saltauit filia herodiade idē tripudiauit in
medio ut videret ab oib;: et hoc fuit ex disposi
tione m̄ris et herodis. et placuit herodi. qd̄ tñ
debēt erubescere. q; signū fuit impudice filie et
dissolute: et cū iuramētū p̄misit ei dare q̄qd̄ ab
eo peteret. Scdm̄ Hiero. ad hoc forte iurauit.
ut occasione appareret ad occidendū Iohē et
reprimēdum ppli seditionē h̄ret: ut videret fa
cere inuit? qd̄ faciebat spōtane? Et p̄monita a
m̄re petijt p̄ munere dari i disco. i. scutella ca
put iohis baptiste. Est. n. in hoc loco disc? vas
rotūdū desup̄ extēsum. Qñq; etiā mēsa inferi
or disc? dī. et aliqui mappa seu mēsale disc? ap
pellatur. Unde et aīalia dicūt petro apparuis
se i disco. qui i actib; aploz linteū vocat. Eñ
Cris. Hec est mulier antiq; malitia. q̄ abaz eie
cit d̄ pabisi delitijs. hec celestes hoīes facit ter
renos. hec humanū gen? merfit in infernū. hec
vitā abstulit mōdo ppter unū arboris pomū. hec
malū fecit qd̄ hoīes inducit ad mortē. hec in
uenit vix laborē et p̄surā. que nūc occidit ba
ptistam. deiicit puericiā. p̄dit iuuetutem. allū
ciat. inquietat mortuā senectutē. Et tristat? ē
rex silatorie nō vere: ut postea videret imple
re coact?. qd̄ disposuerat facere volūtari?. Dī
ḡ tristat?. i. trīstari visus. q; sm̄ Bedam. dis
silator: mētis sue trīsticiā p̄ferebat i facie. cum
tñ leticiā h̄ret i mente: scel? excusabat iuramē
to. ut sub occasione pietatis. magis impi? fie
ret. Et ideo p̄ ipm̄ herodes significat illi. qui s̄
specie religiositatis: machinānt op? facē mali
gnitatis. Per herodiade vō significat luxuria
p̄ saltatricem dissolutio libidinosa: p̄ q̄s iohis
i. hoīs ḡtiosi frequēter pcurat mors spūalis.
et aliqui corporalis. Rex vō noluit eaz p̄tristare
ppter iusiurādū. qd̄ tñ nō erat obfūdū: quia
sm̄ Iudo. nō est iuramētū obfūdū ubi malū
incaute p̄mittit. et i malis p̄missis rescindēda
est fides. q. d. rex. Nō ē ex malitia qd̄ ego facio
sed ppter iusiurādū qd̄ trāsgredi nō l3: fuit em̄
dolus i p̄mittēdo. et sacrileg? i soluādo: et p̄
simul recubētes corā quib; publice iurauerat.
ut om̄es fierēt sceleris sui p̄sortes. non corre
ptores nō resistētes. Ecce q̄ defacili p̄c̄m trās
it d̄ vno i om̄es: sicut etiā q̄ ludū et spectaculū
illud inspiciebāt. p̄sortes sceleris cū facientib;
fiebāt. Nā sm̄ Criso. sicut si nō essent inspecto
res nō utiq; essent q̄ talia exerceat: ita q; sūt.
et ipi eoz q̄ fiūt. ignē vel scādalū sentiūt. O q̄
multi subditi hodie pietatē i p̄scia et aīa. p̄p̄
p̄sidiū facta mī iusta. Misitq; spiclatorem. q̄
ex officio portabat spiculū. q̄ amputabant ca
pita damnatoz: et decollauit Iohē i carcere.
occulte p̄ vitāda ppli seditionē: et attulit caput
ei? i disco. cruētas epulas i luxuriōsū cōuiuū.
et tādigno ferculo indignū et debet illud puel
le. i. p̄miū saltatōnis sue. et puella debet i ludis

biū m̄i sue: ut illi mortuo illubēt. q̄ suā icesū
rephenderat. et ut i sua p̄fate linguā h̄ret. que
illicitas nuptias arguebat. Ecce q̄tuor crude
lia: magna em̄ crudelitas. q; s̄ctuz caput ē de
collatū: maior. q; allatū et homicidiū ostētatū
et adhuc maior. q; saltatrici datū: s3 maxia. q;
i p̄fatez adultere assignatū. Cōuiuante itaq;
herode paulo añ horā diei nonā. s. Ioh. bapt. ē
decollatus i custodia. clamādo voce maḡ. dñe
deus me? tibi p̄mēdo spm̄ meū: et nudū sub ae
re admodū despectiue iacuit. exposit? specta
culis. donec tolleretur a discipulis. Per hoc q;
i p̄uio iussus est iohānes decollari ab salta
trici et sue matris adultere petitiōez: oñdī q;
multa mala fiūt ppter crapulaz muliez ma
litiāz. Uñ i Ecclesiastico. vinū et mulieres apo
statare faciūt sapiētes. Scdm̄ Remigiū: i he
rode min? p̄c̄m. factū est cā maioris p̄c̄i. Nā
q; libidinosa voluntatē nō extinxit. iō vsq; ad
luxuriā puenit: et q; luxuriā nō cohercuit. ad
reatū homicidij descendit. S3 i herodis impie
tatez. q̄ iohānem ppter veritatē decollauerat. et
insepultū reliq̄rat: cōmendat discipuloz religi
osa et officiosa pietas. q; hoc audito venerit et
tulit corpus eius de carcere. qd̄ rex ipis reddi
iussit: et sepeliēt illū reuerēter ut decuit. et ve
nientes nūciauerūt ihu. s. passionē iohānis ac
etiā opa et doctrinā. In oib; vō oñdūt discipuli
deuotē suā ad mḡm. et q; venerit velociter et
tulerūt reuerēter et sepeliēt hūaniter. et q; nū
ciauerūt p̄patienter. Iñ erāt discipuli iohis q̄
ad xpi discipulatū trāsierāt. h̄ em̄ pietatis offi
cio trāsire i xpi societate meruerāt. Uñ Cris. Tu
aē mihi intende. q̄liter discipuli iohānis iā ma
gis familiāres facti sūt ihu. Ipi em̄ sūt. q̄ anūci
auerūt qd̄ factū est de iohāne: et vniuersos di
mittētes ad ipm̄ p̄fugiūt. Scdm̄ Hiero. et Jo
sephū. Iohānes occisus est i sebastē vbe pale
stine. q̄ olim dicta est samaria. ubi herodes fe
cerat domū regiā: s3 sepult? est in matheronta
oppido arabie trāsio: danē. i. sorte duaz tribuū
et dimidie. S3 hoc videt p̄riū ecclīastice histo
rie. i. qd̄ q; i matheronta sit occisus: s3 i seba
stē sepult?. Caput vō fecit herodias i hirlm de
ferri. et ibidē iuxta herodis habitaculū caute
sepeliri. timens ne p̄pha resurgēt. si cū corpe ca
put sepultū esset: qd̄ postea reuelatē. b. Iohā.
duo mōachi inuenerūt. saccis cilicinis inuolu
tū vestib; (ut estimat) qd̄ i defūto fuerat indu
tus: et i hrlm inter helyaz et abbiā p̄phas fuit
sepult?. Decollat? ē aē iohānes nō eo die q̄ de
collatū ei? festiuitas celebrat. s3 ēca dies azi
moz pasche iudeoz. i. anno passionē xpi p̄ce
dēte: cū iā vno anno sterisset i carcē. Oportuit
aē ut p̄p̄ dñica sacra passionis et resurrectionis
xpi. minor. s. iohānes cederet maiori. s. xpo: et
ob hoc decollatū festiuitas fuit alio tpe fieri
instituta. s. eo die q̄ caput ei? inuētū est siue ele
uatū. Uñ ait Aug. factū est iohāni qd̄ ipse p̄
dixerat. De dño em̄ ihu xpo dixerat. illū optz
crescere: me autem minui. Iste minutus est in

De decollatione

capite. ille creuit i cruce. **Scdm Grego.** decollatio iohannis minoratoz fame illi? q xpc a populo credebatur insinuat. sicut exaltatio saluatoris in cruce pfectu designabat fidei: qz et ipe q prius a turbis ppha esse credebatur. dñs pphaz et dei fili? a cunctis fidelibz est agnit? **En iohannes** quez oportebat minui. cu diurnu lumē de creſce incepit nat? est: dñs at eo tpe q dies creſcere incepit. **Ubi Hiero.** Hoc iuxta lraz factū sit. nos aut vsqz hodie cernim? i capite iohannis pphē. iudeos xpm q caput est pphetaz pbiſſe. **Et itez.** caput legis qd est xpc d corpe abſcindit? ppo. i. iudaico ppo: et dat? gentili puelle. i. romane ecclie. 7 puella dat mri sue adultere. i. ſynagoge crediture in fine. **Corp? iohannis** ſepeliť. caput i diſco collocať: lra humata tegiť. ſps in altari honorať ac ſumiť. **hec Hieronimus.** Johannē etiā incarcerat. qñ qd dona grē q hē ab ērena deſlectit: aufert ei caput. qñ bona q habet. de ſe non a deo hēre preſumit.

Cōſpice nūc iohānez reuerēter. q̄liter ad iuſſum vili ſpiculatoris collū parat. hūiliter genua flectit. et grās deo agēs cervicē exēdit: et patiēter icť ſuſtinet. quouſqz caput totalit? abſcindat. **Sanct? g dñi pcurſor** qui añ faciē ei? baptiſmū in aq pparauerat baptizādo. et baptiſmū i lacrimis p̄pūctōnis p̄dicādo: modo pparat baptiſmū in ſāguine paſſiōis moriēdo. **Ecce** quō vadit iohānes amic? intīm? dñi iſu et panguineus. ac dei maximus ſecretari?: et q̄liter talis et tant? vir. impante nequitia. ac ſi eſſet viliffim? malefactor occubuit. **O impietas.** o crudelitas. iuſt? decollatur. fit caput ei? p̄ciū ſaltatōis. in diſco afferť: cōiuātibz apponit. magnū quidē ferculū ſz horribile ad videndū. **En Crif.** Hodie nob iohānis virt?. herodis feritas cū referť: p̄cuſſa ſunt viſcera. corba tremuerūt. caligauit viſus. hebuit intellect?. auſugit audit?. **Aut** qd cōſtat i ſenſibz humanis qñ virtutū magnitudinez. opit criminum magnitudo. **Johannes** ſtola virtutū. magiſteriuſ vite. ſanctitatis forā. norma iuſticie. v̄ginitatis ſpeclm. pudicitie titul?. caſtitatis exēplum pñie via. p̄ctoꝝ venia. fidei diſciplina. **Johannes** maior hoīe. par angelis. legis ſumma. euāgelij ſanctio. aploꝝ vox. ſilentiū pphaz. lucerna mundi. pcurſor iudicis. xpi mediator. teſtis dñi. totius medi? trinitatis. **Et** hic tant? datur inceſtui. ēdiť adultere. abiciť ſaltatrici. **Merito** g. cōcuſſa ſunt viſcera: corba tremuerunt. **Et itez.** Deus at ſuſtinuit: 7 iuſtum ampli? coroz nās. et his qui poſtea iniuſte patiūt. multā deſrelinquēs mitigatōez. **Audiam?** igiť quicunqz in virtute viuēt. mala patimur a p̄ncipio ſis hoībz: etenim de? tūc ſuſtinuit euz qui i heremo. eum q in zona pellicea. eū qui in cilicino veſti mēto. eum qui ppha pphetaz maior erat. eū q nullū maiorē habebat. occidi a puella incōtinēte 7 corrupta meretrice: 7 hoc leges deſēdētē diuinas. **Hec** itaqz cogitātes: feram? vniuerſa viriliter. q̄cūqz patimur. **Quis** ei nō utiqz hor?

Johannis

reſcēt. ſacz illud caput ſāguie ſtillās. vidēs in cena prepoſitū? **Si** em nos audiētes hec horreſcimus. qd dignū erat viſū illū tūc opari? quid pati eos qui ſimul recūbebāt. nouiter occiſi capitis ſāguinē ſtillātes vidētes i medio cōiuij? **Sed** nō iniquus herodes. neqz abhoſabilior eo mulier. neqz ſāguinis voratrix illa: paſſa ē ali? quid ob ſpectaclm iſtō. **hec Crifo.** **En et Greg.** **Nō** ſn ammiratōe gūiffima pp̄do. q ille pphēcie ſpū. intra mris vterū replet?. q inter natos muliez nemo maior surrexit: ab iniqs in carcerē mittiť. 7 pro puelle ſalutē capite trūcať. 7 vir tāte ſc̄itatis p riſu turpiū moriť. **Nūquid** nā credim? aliquid fuiſſe i ei? vita: q illa ſic deſpecta mors tergeret? **Sz** qñ ille vel i cibo peccauit. q locuſtas ſolūmodo 7 mel ſilueſtre edit. **Qñ** puerſatōne ſua offendere potuit. q d heremo nō reſceſſit. **Quid** eſt q oīpotēs de? ſic vehementer i hoc ſc̄lo deſpicit. qñ ſic ſublimiter añ ſc̄la elegit: niſi qd pietati fidelīū patet. qñ icēco ſic eos p̄mit i inſimis. qz videt quō remuneret in ſūmis: et foras vsqz ad deſpectū deicit. qz int? ab incomphēſibilia pducit. **Hinc** g vn? quifqz colligat qd illic paſſuri ſint qñ r̄probat ſi ſic cruciat hic qñ amat. **hec Greg.** **Mortu?** eſt igi? iohānes p xpo. qz p veritate. **En Greg.** **Neqz** em baptiſta iohannes de p̄feſſione xpi. ſz de iuſticie veritate reſcit? occubuit: ſz qz xpc ē veritas. iccirco vsqz ad mortē p xpo. qz. ſ. pro veritate puenit. **Ex** q ptz. q nō ſolū p fide. ſed etiā p veritate iuſticie martir qñ efficitur. **En** dic **Aug.** q cum mors p veritate iuſticie ſuſcipiť: martires facit. **En 7 i Eccleſiaſtico dñ.** **Certa** vsqz ad mortē p iuſticia. **Martirē** em nō facit pena. ſz cā. i. mors p̄p xpm ſuſcepta. **Ubi** nota. q multis de cauſis p̄t qñ martir fieri. ſ. p iuſticia: vt abel. p lege: vt machabei. p aſſertione veritatis: vt iſaias 7 hieremias. p arguitione p̄ci vel etiā aſſertōne veritatis: vt iohānes baptiſta. p ſalute ppli: vt xpc. p fide xpi vt ſtephanus. p xpo: vt innocētes. p libertate ecclie: vt thomas cātuarienf. **Et** nō ſolū mors p veritate et alijs p̄dictis cauſis ſuſcepta. ſz et vera i aduerſis patia: martirez fac. **En Greg.** **Duo** quippe ſūt martirij genera. vnū i mente aliō in mēte ſimul 7 actōe. **Itaqz** ſn ferio martires eſſe poſſū? ſi patiaz veraciter i aio cuſtohimus. **Patia** at vera. ſm eūdeſ **Grego.** eſt iniurias fortiter ſuſtinere. et poſtea vindictā nō querere: ſz ex corde ei q mala irrogat igſcere. et p̄ eū nullo dolore morderi. **Ille** em veraciter patiens eſt. qui ipm amat quē portat. nam tollerare et obdiſſe nō eſt virt? māſuetudinis. ſed velamētū furoris. **Et** etiā dic **Def.** **Clara** patia eſt. pati vel agere p̄ qd libeat. ſed nō p̄ter qd liceat. **Inſup** ſm **Crifo.** martirium nō ſola ſanguinis effuſiōe. ſz 7 abſtinētia p̄ctoꝝ 7 exercitatione p̄ceptoꝝ dei perficiť. **Ante** et **Bern.** **Semp** xpiani p̄ſecutōez patiūt. **Oīa** q in mō ſūt p̄ſequunt? xpianū. **Si** comederō paululū. 7 corpuſculū meū fuerit robuſtū: ſanitas corpiſ

mei psequi aiaz meā. Quocūq; me vertero psequi
 cutio mihi est. Si videro mulierē: oclis me psequi
 quē me. cupit enī interficere aiaz meā. Si videro
 diuitias. si aurū. si possessiones. si delicias
 corpales. si pulchra vestimēta: quocūq; videro.
 psequi aiaz meā. Adoleſcētulū libido psequi
 tur. Nō putem tū i effusione sanguis eē martiriū
 xpianis ac religiosis. Si g sūt martiria i
 pacis tpe. sūt ⁊ negociationes. Ego hodie q videro
 or monach: si ruperō ppositū meū. xpm negaui.
 Et si i pace xpm nego. i psecutione qd facēs:
 Hoc g dico. qz omī tpe sūt martiria. sūt ⁊ psecutiones
 Dec Berū. Sicut g patietur sufferre debē
 iniurias ab alijs i nos delatas: ita et tribulationes
 infirmitatū et penas. q nobis eveniunt pati ēter
 sufferre necesse est. Multis. n. calamitatū tēptatōibz
 mētes bonoz pulsant: et multis modis a diabolo tēptat.
 Sed nō amplius tēptat eos. q dei volūtas pmittit: et si
 nō lens. tñ utilitati eozū seruit. qn eos tēptatōibz
 suis nō decipit s; poti' erudit. Tēptat aut eos
 aliqn p stimulos paupertatis: ⁊ cum p stimulos
 paupertatis nō p eos mouere. diuitias adhibet
 ad seducendū. et dum p cōtumelias et obprobria
 nō pualet. laudes ⁊ glāz adhibet. Si p salutē
 corpis nō p: egritudines mittit. Et dū p delectatōes
 seducē eos nō p. per molestias q p votū
 eveniūt eos conat' subvertē. Infirmitates
 vō etiā qdaz aduersus eos q tēptatōi sūt
 adhibet: ut p eas pusillanimes faciēs. cōturbet
 caritatē eoz quā hnt ad deū. Sed quis pcat
 cor: p ⁊ febribz validissimis iſtāmet. insup etiā
 si intollerabili p̄tione affligat: qsq; es q bec
 sustines. recordare futuri scli penas. et eternū
 ignē et ppetua tormēta. et bec cogitās nō deficiēs.
 ad ea q in p̄nti ptingunt. Insup etiā gaude q
 visitauit te de'. Quē ei diligit de' corripit.
 et flagellat omēz filiū quē recipit. Exulta
 vides cui similis fact' es. Nam Paulo aplo
 filē donū accipe meruisti: qui dixit. Libet
 gloriabor i infirmitatibz meis. ut inhabitet in me
 virt' xpi. Et rurſū. Qn enī infirmor tūc fortior
 sū et potēs. Si frigore. si febribz. castigaris:
 memoz esto qd scriptura dicit. trāsiuim' p ignē
 et aquā: qz residuū est ut inducaris in refrigeriū.
 Clama etiā cū ppha. in tribulatione dilatasti
 me. Perfect' enī eris p hmoi tribulationes. Si
 forte amittis oculos nō feras grauitē. ex tollē
 enī instrumētū amisti: s; interioribus oclis
 glāz dei speculari stude. Surd' fact' es nō
 p̄tristeris. qz auditū vanum amisti. Man' tue
 ex aliq passiōe debilitate sūt: sed intēiores
 patas habēas aduersus inimici tēptatōes. Infirmitas
 totū corp' tuū tenet: sed interiori hōi
 sanitas crescit. Nihil enī aliud ē egritudo corporis.
 q sanitas mentis. Si infirmitas talis tibi fuerit.
 ut nō possis stare ad orādū et psallēdū: nō
 p̄tristeris inde: qz ipa infirmitas orat p te.
 Si ieiunas. nō tibi inuenias occasiones: dicē
 do. qz grauat' in egritudinē incurristi: qm et q
 nō ieiunāt siles egritudines incurrūt. Inchoa

sti aliq bōi. si reuocaris p impedimēta inimici:
 qm ieiunia et labores nob p̄stituti sūt. ppter
 f̄pes delectatōes. Dec omīa nob p̄ficiūt ad destruēda
 corpis desideria. Quapropter discat nō murmurare
 qui patit. si igrat cur patit: ⁊ per hoc iuste se
 pati arbitret. q ab illo iudicat. c' nūq iudicia
 iniusta sūt. Qui g i flagellis murmurat: iusticiā
 iudicātis accusat. Qui vō iuste recogit a iusto
 iudice pati qd sustinet. etiā si cāz p q patit
 ignoret: p hoc iaz iustificat. per qd seipm
 accusat. et dei iusticiā laudat. Igit' p xpo. p fide.
 p vēitate. p iusticia virilē vq; ad mortē certem:
 et ad sufferendū p deo patient' aduersa nos
 q̄ttibz pparem'. Et iō martires maxie p̄mēdāt:
 qz plā sustinuerūt ppter amorē dei tēptatōes
 ⁊ humanā volūtātē. En Eleazar dum plagis
 pimeret: ingemuit et dixit. Dne q hēs scias
 scām. manifeste scis tu: qz cū a morte possem
 libari. duos corpis sustineo dolores: fm aiaz
 vō ppter amorē tuū libet' hec patior. In
 martirio enī nō debet' premiū fm hoc q ab
 exteriori infligit: sed fm hoc q p xpo volūtariē
 sustinet: qz nō meremur nisi p ea que sūt i
 nobis. et nō p ea q sūt ex nos: sicut nec demeremur
 nisi p ea q sūt intra nos. Quāto at illud qd
 qs sustinet volūtariē. difficili' est volūtati
 sustinē: tāto volūtas q ppter xpm illd sustinet.
 ondi' firmi' i xpo fixa esse: et iō excellēt' ei pmiū
 debet'. Ad efficaciam q̄ppe merēdi tria valēt.
 Primū ē difficultas opis qd p i martirio. qz
 ut ait Greg. maioris meriti ē aduersa pati ēter
 tolerari. q bōis opibz insubare. Scdm est
 p̄mptitudo volūtatis. qz fm aplm. hilarē
 dātoz diligat de'. Et fm Aug. nō inuit' bñ fac.
 etiā si bonū sit qd facit. Terciū est magnitudo
 caritatis. qz ipa caritas pond' est sc̄uarij: fm
 q oīa q in tēplo erāt: ponderabāt. Et ideo op'
 tātū in p̄spectu iudicis ponderat. quātū amor
 unde pcedit. opa at bona meritoria sūt triū. s.
 vite et̄ne. augmētū grē. remissiois pene. Primū
 s. sbale pmiū vite et̄ne. rñdet radicē opis. s. caritati.
 Premiū vō accidētale. s. augmētum grē. rñdet
 generi opis. qz opibz excellētibz opibus
 superogationis meremur mai' augmētū grē q
 opibz alijs. Remissio at pene rñdet penalitati
 opis. nā opa q magis sūt penalia magis sūt
 meritoria remissiois pene. Est enī reglā i theologia.
 q pena pene est resolutoria. Sc̄oz igr pugnā
 ⁊ patiaz ante oculos ponam'. ut singula nobis
 aduersa et tria faciā' p deo libet'. aut
 patiamur. Unde Greg. Labores p̄cedētū sanctorū
 recolam'. et nō ērt grauiā q toleramus. Unde et
 Crisost. Sāctorū luctamina i corde nro
 sicut in tabula describamur. ⁊ assidue meditemur
 p omēz spiritaliū inimicorū armaturaz: et eoz
 patiētā nobis pponam' ad exēplū inuictē
 et̄utis. ut istic emulātes fortitudinē illoz. silr
 illic eoz coronaz possim' adipisci. Quātā illi
 patiaz i piclis corporalibz ondet. tāta nos i
 passiōibz irrōnabilibz cōtinētā demōstrē. i. i
 irā vel auariciā v' inanis glē p̄cupiscētā ⁊ b'

modi. diuino timore munitis sensibz repugnātes. et p̄silia figmēta diaboli destruētes i nobis. Si em̄ cupiditatū et vitōz h̄mōi ignes vicerimus. sicut illi t̄rānidis ignē vicef̄t: poterim? iuxta ip̄os pari glā cōstitui siles h̄i. Et iterū. Speculū est spūale bonoz viroz memoria. et b̄te vite ip̄oz historia et scripturarū lectio. et q̄ a deo date sūt leges. Et si volueris semel solū inspicere ad scōz illoz imagines: et turpitudiez videbis mētis tue. et vidēs nullo indigebis alio in liberatōz sordis hui? Et em̄ i hoc vtile ē nobis speculū. et facilez facit trāsp̄ositionem. Neq̄ em̄ mōstrat deformitatēz solum. sed trāspōnit eā ad pulchritudinē ineffabilez si volueri? **Hec Criso.** Et etia Aug. Xpm̄ aīo attēde. attēde ap̄los. attēde aīo tot martīz milia. Ibi videbis nōsolū viros sed etiā femias: postremo pueros et puellas nec imprudentia decipi. nec i iquitate pueri. nec picula timore frāgi. nec seculi amore corrūpi. Ita te nō inueniētes quibz excuses. nōsolū p̄ceptoz inuitabilis recitudo. sed etiā exēploz innūerabilis multitudo circūdabit. **hec Aug.** Bz de nobis miseris. q̄ nec flectimur p̄ceptis: nec mouemur exēplis. Et em̄: ait **Greg.** nos plerūqz a bono ope ōba reuocāt scōs viros a sc̄a intentōe frāgere nec tormēta potuerūt. nos ad p̄cepta dñica largiri. n̄ra saltem sup̄flua nolum? sc̄i nōsolū deo suā s̄stantia: ptulerūt. sed p̄ illo etiā p̄paz carnē bēterūt. **hec Greg.** Et magna q̄de alacritate hoc multi fecerūt. et illaz horā tanq̄ ad nuptias iuitati expectauerūt. **Uñ Isaac abbas syrie.** Dñe mltis martiribz. q̄ i die q̄ p̄stolabāt coronā p̄cipere martirij. si p̄sciebāt hoc est ex reuelatione v̄l ab aliq̄ aīco suo. i illa nocte aliq̄ n̄ gustabāt. sed a sero vsqz ad mane stabāt vigilantes i orōne. glorificātes deū i psalmis: himnis et canticis spūalibz: et i leticia et exultatōe sperabāt horā illā. sic illi q̄ sūt ad nuptias p̄parati. p̄stolantes occurrere gladio in ieiunio suo. Nos q̄ qui ad inuisibile martiriū vocati sum? ad recipiēdas sc̄ificatiōis coronas vigilem? nec i aliq̄ p̄te negociōis signū n̄ris inimicis exhibeam? **hec Isaac.** Uides ḡ: qz fm̄ doctoz cōsiliū. debem? labores et agones scōz nobis aī oculos ponere i exemplū. Ele ḡ illis qui gesta scōz tāq̄ apocrypha exufflantes. nōsolū legere nolūt. s̄z quātū in ipsis est. nec inter alios legi pmittūt: et ideo tāq̄ illegittimi a sc̄is p̄ibz i religioe xp̄iana degenerātes. sorte hereditatis i ter filios dei nō merēf. nec merita scōz qui p̄ deo passi sūt eis suffragāf. Cōtra q̄s pulchre et p̄grue i quobā p̄logo passionis. b̄ Anastasie sic dī. Oīa q̄ a sc̄is gesta sūt vel gerūf. siq̄s voluerit studiose p̄quirere. et sibi et plurimis edificatiōis exhibet fructū: et q̄i arbor fructifera nō s̄n cā p̄bat terrā occupare dū viuit. cū ip̄e suis pomis ornat. et oīs q̄ ex eo fruct? p̄cipit sagināf. Scribim? ut i gestis inuenim? q̄d egerint quibz locuti. q̄d passi sint sc̄i: Oñbitis vos esse catholicos. qui xp̄i victorias libēter legitis. li-

bēter auditis. Interrogo vos. q̄ ista inter apocriphas l̄ras exufflādas cēsetis. Per quos stat canon scripturarū oīm diuinay. Nūquid nō p̄ eos q̄ p̄ ip̄o canone occidi magis optauere q̄ vinci? Quid em̄ tenuerūt martires? Fide certā q̄ sacris volumibz certo libroz numero p̄tinetur. Agūt illis gr̄as apices sac̄tissimi. qz p̄ eorum perseverantiā pseuerāt. Et ideo volūt eozū gesta p̄scribi: ut i p̄spectu dei et hōim sp̄ sancti laudēf. qui i p̄spectu increduloz p̄ eoz defensione tormēta immania ptulerūt. Nihil ḡ preter scripturas canonicas recipiētes eoz gesta studiose cōscribim? oñdentes dogma catholicū p̄ catholicos martires custoditū. exēplū postēis dam? edificatōz credētibz tradim? artē belli xp̄i militibz demonstram? Cōstat eos q̄de nolle pugnare. si necesse sit q̄ nolūt legē pugnatores. Impent silētiū infideles. spectant pugiles diabolicos. q̄ athletas dñi spectare p̄temnūt. Nos diuinas v̄tutes loquimur. scribim? p̄dicamus. Prohibeāt emuli. impent silētiū timidi. verberēt p̄temnētes. legentes increpēt. libēter hec audientes accusent. Gloriosos faciunt milites vulnera p̄ impatoris laude suscepta. p̄c̄ amo re etia aīas ponere libenē optam? Triūphū xp̄i ac victoriā laboriosi exercitus. de occultis foras p̄ferim? Scim? em̄ q̄ illi visibiliter passi sūt. inuisibiliter nobis excitari q̄tidie et negligēter pugnātes acri? vulnerari. Ergo ut arma p̄tractes attēde bellātes. Da mētēz studiis. ut hostis incipiat te timere. **hec ubi sup̄.** Uides ḡ impudēs scōzū deēctoz. et xp̄iane religionis impugnatoz. qz fm̄ hec dicta tāq̄ arbor infructuosa fr̄az occupas. dū viuīs: et nō te catholicū sed infidelē eē oñdis. ideoqz timē hēs ne merito excidaris. et i ignē mittaris: ac p̄tēz cū i fidelibz p̄sequis. Da ḡ miser gloriāz sanctis. ut cum eis partem habere merearis. **Oīo.**

O Beate p̄curzor et alme baptista. et magne aīce xp̄i iohānes. lucerna lucens et artēs. ora p̄ me misero ab deū p̄iez misericordiāz. ut cor meū tenebrozū et frigidū illuminet et accendat: et ita ut te imitādo p̄ xp̄o. p̄ fide. p̄ v̄itate. p̄ iusticia patiēter aduersa sustineam. et viriliter etia vsqz ad mortē certare nō timeā. ut post hanc fragilez vitā tuis meritis et p̄cibz intercedētibz. feliciter puenire valeam. ad regales nuptias immaculati agni: quez tu almo tuo digito p̄plo oñdisti Amen.

De refectione quinqz milium hōim. **Ca. LXVII.**

Quam aut audissz ihs nēcem iohis p̄pter docēnā v̄tatis. asūptis discipulis ascēdit i nauicla: et abiit trās mare galilee i mōtem et de f̄tū locū seorsū. deuotū et doctrie aptū iuxta t̄yberiadē ciuitatē galilee: et ibi sebat cū discipulis suis et docebat eos. Et dīc **Crif.** ascēdit i montēz erudiens nos a tumultibz. et ab ea que est i mōdo f̄batōe q̄lescere. Secessit aē dñs et declinavit herodis t̄rānidē. nō timēs mortē: sed qz nōbū venerat hora sue passionis. et ut p̄ceret

inimicis. ne homicidii dñi iugeret homicidio. **I**o
hānis et ut oñderet qd aliqn ad tps est cedēduz
humane malitie. qd qd licitū est xpi fidelibz fu
gere i psecutōe. ut se fuēt p multoz salute: qd ut
pberet nob exēplū vitande temeritatis vltro
trabētū seipos. qd nō oēs eadē pstantia pseue
rāt i tormentis. qd se offerēt torquēdos. **S**ecessit
etiā ut pbarer fidē credētū. si. s. sequerēt eum.
En seqt. **C**ū at cognouisset hoc turbe. simpli
ces. s. et humiles ac paupes: nō sapiētes hui?
mōi. nō potētes. nō diuites: secuti sūt eū. nō i
iumentis et vehiculis. s. ppo labore pedū et pe
destres: ut ardore mētis et desiderio sue salutis
oñderēt. **E**rubescebāt etiā pedestrē dñm in eqs
seq et qdbrigs. **M**inores sequebant. s. maiores
psequebāt. **A**dhuc tpiō istis paupes et popu
lares magis currūt ad fmōes: qd diuites et po
tētes. **C**irca eos at benignitas xpi multipli
citer apparuit: qui viscera misericordie in eis expā
dit. **C**ū em subleuassz oculos. et vidisset eos ve
nientes ad se. descēdes de mōte. et obuiā eis ex
iens curialiter illos excepit: et misit in corpore
et aia curauit ut plena fides statim pmiū hret
Naz quoscūqz in corpe saluabat. eos piter et in
aia refozabat. **S**cōm **D**ebā per hoc qd dñs sub
leuasse oculos ihs. dat intelligi. qd oculos non
erigebat huc atqz illuc. s. publice sedebat attēt?
cū discipulis suis. **E**t fm **C**riso. nō simpliciter
et otiose sedebat s. diligēter loquēs eis aliqb. et
eos ad seipm puerēs. **Q**uatuor at bñficia fecit
dñs se seqntibz. excepit. n. fatigatos. docuit in
scios. sanauit infirmos. refecit famelicos: per
hoc quātū deuotione credētū letet insinuans.
Dec sūt qtuor beneficia qd dñs spūaliter exhibz
sequētibz eū. **P**rimo suscipit ad pñiaz. opibus
pctoz fatigatos. scdo illustrat p gñaz. tenebris
pctoz excecatos. tertio sanat p iustificatōz. ia
culis pctoz vulneratos. qrtio reficit p internā
psolationez. pōtere pctoz debilitatos et desola
tos. **S**ic etiam debet bon? platus facē subditis.
s. suscipe dulciter. docere sapiēter. sanare effica
citer. rificere spūaliter. **Q**ui g inter de sta xpm
qrūt et nō fastidiūt. a xpo suscipiūt: ac corpo
raliter et spūaliter si indigēt curāt. **S**ed nemo
cibū xpi accipit nisi antea sanat? fuerit. qd p
remissionem pctoz tribuit alimonia celestis.
Erat at primū pascha dies fest? iudeoz. **I**stō
erat fm festū paschale. et i eo n fuit dñs i iulm.
Sicut ei suādo legē oñdebat se esse vep hoiez
de filiis isrl fm carnē: sic aliqn ptermittēdo ob
seruatōz ei? oñdebat se esse deū sup legē. **E**bi
nota qd istō euāgelii bis i anno in ecclia reci
taf. s. in qta dñica qdragesime: et hoc pñ
cipiū euāgelij. vbi dñ. erat primū pascha dies
festus iudeoz. et in vltima dñica añ aduentū. et
hoc ppter finē euāgelij. vbi dñ. hic est xpiā: qd
ventur? est i mūdum. **E**lespe at facto iaz ho
ra redeūdi ad xpiā et comedēdi pterijt: et ido re
fectio ncēia fuit. **I**n q oñdiē desiderū saluato
ris. qd de salute aīaz hēbat. qd vsqz ad vespam
fmonez ptrahebat: et turbaz deuotio. qd dulce

bine sermonis bñfici tenebāt: nec ppter noctem
imminētem ab eo recedebāt qvis alimēta non
haberēt. **T**ātum em desiderabāt audire xpm. qd
obmiserāt apportare secū alimētū: ppter quod
necessariū erat fieri miracū. **E**bi **C**riso. **T**ur
bāz fidē oñdit: qd dñm etiā famē patientes. ex
pectabāt vsqz ad vespaz. **C**um g subleuasset
ihs oculos misericordie sue. et vidisset miseratōis
intuitu. qd multitudo maxia venit ad eū toti?
mōi significabat multitudinem cōcurrētēz ad
xpm. incepit pferre cū philippo de tāte mltitu
dinis refectione. qd fm **C**riso magis rubis fuit.
et magis indigēs instructōe: et coguit (refe
rentē andrea) qd vn? puer inter eos quinqz pa
nes ordeaceos et duos pisces tm hret. qd eo iu
bente i mediū attulef: ppter spūales refectionēz.
quā cōtinue a dño habebāt: nō multū de cor
porali refectione sibi curabāt puidere. **I**n q ar
guūt successores eoz. qd de diligitis sibi puidere
nō cessant. **E**bi **C**riso. **A**ddiscim? at i hoc disci
puloz pñiaz: qd ppter pte ptef escam. **D**uodecim
em exntes quinqz panes habebant et duos pi
sces. cōceptibilia em eis erāt corporalia. et a spū
alibz possidebāt. **O**portebat at erubiri discipu
loz exēplo: qm et si pauca habuerim? oportet
tribuere indigētibz. **I**ussi nāqz discipuli asferre
quinqz panes. nō dicūt vnde mitigabim? famē
nrāz: sed obediunt pfestim. **E**t fecit turbas bi
scubere. i. ordinatē ad comedendū sedere: super
fenū. i. sup herbā agri viridē. i. q oñdiē. qd loc?
erat apt? ad sedēdū. **E**bi innuif pbatō fidei tur
bāz. qd aliē nō sedissent ad comedēdū: nisi cre
didissent miraculū. **D**iscubuef g quinqz milia
viroz pfectoz absqz puulis et mlieribz: fm mo
dum em hebraicū. soli viri a viginti ānis et sup
numerāf: s. paruuli et mulieres tacēf. **D**oc at
dicit euangelista. ut appareat mai? miracū.

Accipit g ihs panes et pisces i manibz glori
osis et venerabilibz. qd vim multiplicandi habe
bant. ut sacctissimaz manuū tactu multiplica
rent: ac magna munera datur? prius in celum
asperit. ut oñe datū optimū et donū pfectum
desursū esse insinuaret. ut pñez suū honoraret.
et nō vtute elemētari s. celesti hoc factum esse
oñderet. **D**einde orauit pñi gñas agēs. ut oñde
ret quātū de nrāz pfectibz gtulef. **E**t fm **C**riso.
ut infozaret nos ad agēdas sp deo gñas: cū vt
i carne reficimur vel in aia. et nō pri? rāgē mē
sam donec gñas egerim? ei. qd cibū hūc nob pre
buit. et dat nob escā i tpe oportuno. **S**ilr etiā
bñdixit: ut sua bñdictōe multiplicarēf. sic. n. i
pñcipio creatōis rep. oibz creaturis bñdicens
ptulit illis naturalē virtutē. ut ex seinuicē na
turaliter multiplicarēf. et bñdictōe semel acce
pta vsqz hodie fructificare nō cessant: i q dat
exēplū. qd i pñcipio mēse debē? panē deo offer
re. et benedictōnem supnam super ipm elicere:
et qd nō debemus ad mensam accedere vl cibum
sumere. nisi pmissa bñdictōe. **E**t istā bñdictōz
(ut credif) xpc aliquibz verbis expressit. qui
bus creaturā et sanctificauit et multiplicauit:

sed q̄ illa ōba fuerint euāgeliste non ponūt. qz forte secrete ea ptulit. **E**t fregit ī grossas ptes nō scidit p minutias. ut nos docēt panē nostz frāgere debere. et dare paupibz: et sic multiplicata est illa materia inter man⁹ xpi frāgentis. qz hoc fiebat virtute deitatis. cui⁹ organū et instrumentū ē hūanitas ei⁹. **S**ecūm **Cris.** multiplicat panes et pisces. ad significādū q̄ tā mari q̄ aride dñāf. **F**regit ḡ et frāgēdo multiplicauit debitz discipulis suis. s. panes et pisces multiplicatos. ut ponerēt añ fbas. in signū q̄ data sūt tpalia p̄lati ppter paupes pascēdos. et sic p discipulos distribuit. i. distribui fecit discubētibz. officiū enī p̄lati est mīstrare: nō mīstrari. **I**pos aē panes et pisces dñs ita multiplicauit ut oēs p libitu suo comederēt et multa fragmēta suparent. **U**n sequit̄. **E**t aē impleti sūt. qz omēs māducauerūt et saturati sūt. qd significat celestem refectionē. in q̄ sc̄ti plene satiāt̄: dixit ih̄s discipulis suis ut fragmēta residua colligerent. **U**nde postea cibū egentibz pberēt: non sic diues epulo fecit. c. reliquias canes nō paupes comederāt. cui⁹ hodie multi sūt filies. idē vl⁹ pei⁹ faciētes. **I**n hoc q̄ppe q̄ turbā pauit. debet nobis exēplūz ut opibz misericordie insistam⁹: et lz hoc sit laboriosū. tñ est multū fructuosū. **C**ollegerūt ḡ et impleuerūt de reliquijs duodecim cophinos. hoc est magnas sportas. q̄ circuli per q̄s brachia inferūt ī torlo portāt̄. unusq̄qz. n. aploz implet cophinū suū. ut quolibz vnū sup humez apportāte. ineffabile videret̄ miraculū. **H**ic dñi miraculū augmentatū est. **M**agnū enī miraculū est: si de quinqz panibz et duobz piscibus quīqz milibz hoīm satiatis nil supellet. **S**z creuit signū iuxta admiratōez. qz nō solū qnqz milia hoīm satiati sūt: s. etia tot fragmēta remāserūt. vn. xij. cophini replerēt̄. **H**oc ḡ etia ad euidentia miraculi facit: q̄ plus remāsit q̄ a principio fuit. **E**t fm **Cirillū.** hoc factū est. ut hinc essz manifesta certificatio. q̄ op⁹ caritatis ī primos. vberem vēdicat retributōz a deo. **E**t fm **Theo.** ut addiscerēt quātū hospitalitas p̄: et quātū augēt nra. cū indigentibz subuenim⁹. **I**lli ḡ hoies aliq̄ de rōne hñtes. cuz vidisset potētia diuinaz p effectū pbatā. q̄ facēt signū als nō auditū: i. q̄ pbauit se eē deū. qz illa multiplicatio p **Heliseū** facta multū deficiebat ab ista: dicebāt magnificātes deū. qz h̄ est vere ppheta. immo: fm **Aug.** ip̄e dñs pphaz. de q̄ dixit moyses. **P**phaz suscitabit vob dñs de fratribz vris. tanq̄ me audietis eū. fm legis dictū ventur⁹ est ī mūdū ad ip̄m saluādū. sic aē non venerūt aliq̄ pph̄e: sed solū ad denunciādū isti⁹ aduētū. **U**bi sciendū. q̄ xpc pmissus erat ī lege tāq̄ pph̄a ceteris excellentior. et ideo viso miraculo p̄dicto. pph̄s pfessus est illū esse de q̄ loquitur p̄dicta scripta: et sic pfitebāt eē vey xpm. **C**onspice igit̄ dñm ih̄m. q̄liter indigentibz misericorditer contescendit et subuenit. ac omia ordinate facit: et q̄liter illos comedentes aspiciat. et in eorum iocūditate letatur: et quomodo

illi sup isto miraculo admirātur. et vnus ab alioz inde loquit̄ dicētes. quia hic est vere pph̄eta: et plura alia ad laudem ei⁹ pertinentia. **L**etant̄ et cū grārū actione māducāt. nō solū corporaliter cibū sumētes: sed etia mētaliter saltem aliqui ex eis refectionē p̄cipiētes. **S**ta et tu alonge famē desiderij et miserā lacrimis pbe. manū tanq̄ mendic⁹ extēde: si forte de dei donis et bñficijs saltem modicū qd merearis accipe. **U**bi p̄siderāda est parsimonia vici⁹ discipuloz xpi ī duobz. primo in q̄litate. qz pane ordeaceo utebāt̄ qui est cibo iumentoz. sc̄do ī quātitate qz duodecim viri et xpc cum eis et forte nōnlli de alijs discipulis eos comitati. nō nisi qnqz panes ordeaceos habebant. **I**n q̄ notat̄ mira inopia xpi et discipuloz. q̄ paucos panes habebāt et viles. vnde et frequēter cū dñō passi sunt famē. **I**n quo etiā apparet quātū escā carnalez p̄tempserūt. solis spūalibz intēdentes. **U**n **Cris.** **D**iscam⁹ aē hinc qui voluptati attēdim⁹. q̄ comedebant mirabiles viri illi et magni: et quātitate eoz q̄ inferebāt̄. et vilitatē mēse eoz. **E**t itez. **J**oh̄es aē panes ordeaceos esse dīc. nō inaniter hoc enarrās. s. tumorē p̄ciositatis erubescens nos cōculcare: talis etenim pph̄az mensa erat. **E**t iussit eos super fenūz iacē p̄lari fbas erubēs. **N**ō enī nutrire corpa solū volebat. sed et aīaz erubere. **E**t a loco igit̄ et a nihil ampli⁹ panibz dādo et piscibz. et ab apponēdo oibz eadē et a faciēdo coīa. et a nihil alteri plus p̄bēdo: et humilitatez et parsimoniā et caritatē. q̄ oīa estimaret coīa eos erubuit. **E**t qd videbatur ī heremo iudeis eē mirabile: dicebāt q̄ppe. nūq̄ et panē p̄ dare vel pare mēsa ī deserto: hoc per opa oñdit. ppter hoc et ī desertū eos bucit ut sū omī suspitōne sit hoc miraculū. et null⁹ estimet ex castello aliq̄ppe ex n̄ti inferri aliq̄d ab mēsa. **H**ec **Cris.** **R**oluit etiā ī deserto hoc miraculū facere. ut significaret se esse illū. qui. xl. ānis p̄auit pplm ī deserto qui p̄tibz erat pmissus. **J**c̄ ī signum futuri. qz ī regione et statu multoz. vbi nec seminatur nec metitur. pascit deus seruos suos. **U**n fm **Theophilū** addiscimus ex miraculo p̄petrato nō fieri pusillanimes ī coartatōibz paupertatis. **E**t bene panibz pauit ordeaceis. quia panis delicat⁹ nō hic sed ī futuro est gustandus. **Q**uoties autem dominū legim⁹ ex paucis panibz multas hominū turbas p̄uisse non tātum est mirandum quātū venerādum. **N**on est mirum quia pauit. sed potius venerādum. quia facere voluit. **Q**ui enī ex nihilo cūcta creauit. non est mirū si ex paucis panibus multas turbas pauit. **M**istice p quīqz panes quinqz libri moysi. per duos pisces pph̄e et psalmi intelligunt̄. ī his enī tribz scilicet lege. pph̄etis. et psalmis. totum vetus testamentū comprehenditur. **P**er quinqz autē milia viroz dominū sequentium designatur actiui. omnes quinqz sensibus et exterioribus que possident bene vtentes: per mulieres vō et puulos significatur infirmi nondum pugne idonei. qui nu-

mero sūt indigni. **D**i g' p'dicti recte quinq; pa-
nib; alunē. q'a tales necesse ē legalib; adhuc p'
ceptis institui: naz q' mō ab integ' renunci-
ant. q'tuor sunt milia et septem panib; refecti.
hoc est euāgelica p'fectōne sublimis et spiritali
sūt grā docti. **C**ū g' i hoc cōuiuio dñi tñmōdo
viri fuisse dicūt. mystice monemur: ut si q'sua-
uis sit dñs gustare desideram'. viri. i. fortes p'
temptatōes sum'. vir em̄ a virib; dñ. et virozū
noīe illos scriptura scēa desig're cōsuevit. q' vi-
riliter cēptamēta viceit. Qui g' cenaz dñi mā-
ducāt. virtute mētis et sensu viri esse debēt: nō
in cōcupiscētis emolliti sicut femine. nec pue-
rilem sensū hñtes sicut pueri. **P**er discubitu aē et
sessionez corpis intelligit quies mētis: q' em̄ a
deo spūaliter pasci desiderat. oportet q' se deat. i.
a curis supfluis et turbatōib; quiescat. **S**cōm
Bedā q's. sup fenū discubētes dñicia pascūt ali-
mentis. q' p cōtinētiam calcatis cōcupiscētis
audiēdis. implēdisq; dei vñis opam impēdūt.
Fenū em̄ carnē significat. fm illō. oīs caro se-
num: nec ab mensaz dei bigne sedere poterit. q'
carnē p fuitutez spūi non subijcit. Qui g' vult
refici pane grē spūalis. pgruū est ut se deat sup
fenū. i. ut dñeē corpori suo. et mortificet carnē
suam. **S**aluator at nō noua creauit cibaria. s;
pñtib; benedixit: q' veniēs i carne nō alia q' q'
lex et pphē p'dixerant predicauit. et ea mysterijs
grā grauida demōstrauit. **R**espexit i celum. ut
illuc dirigēdā mētis aciem. ibi lucē scēe doceat
esse q'rendaz. **S**ed tripliciter impedit q's ne oculos
subleuet ad deū. pmo qñ nīs occupat ēca
sensibilia. i. terrenas diuitias. q' tūc oculus se-
dat puluere auaricie. scōo qñ occupat ēca de-
lectabilia. i. circa carnales delicias. q' tūc ocl's
excecat igne cōcupie. terciō qñ occupat circa
sublimia. i. circa ambitiones mūdanas. q' tūc
ocul' obscurat fumo supbie. **F**regit q's et añ ē-
bas ponēda discipulis distriuit. q'a clausa sac-
menta legis et pphēcie. scēis doctozib; q' hec toto
orbe p'dicēt: patefecit. **Q**uā autē turbis superat
a discipulis colligi voluit. q' secretiora intelli-
gentie et sacēiora mysteria. q' a rubib; capi neq'
unt. nō sūt negligēter obmitēda: s; a disciplis
dñi. et eoz successorib; diligēter inquirenda: et
illis q' idonei sūt alios docē cōmittēda. **N**am p
cophinos duodecim apli. et sequētes viri apli-
ci. et doctores figurāt: foris quidē hoib; despe-
cti. sed int' saluatoris cibi reliquijs cumulati.
Cophinis em̄ puilia et rusticana agunt opa et
officia. et de infirma mōi elegit ut pfūdat for-
tia. **E**st at cophin' (fm **I**sidor') vas ex vultis
factū. et ut de iūcis vel vumib; aut folijs palma-
rum p'extū. aptū ad portādū purgamētaz ad
puilia opa. **E**ū in psal. de ioseph dñ. man' ei i
cophino fuit. **S**iē at pauci panes et pisces
fracti i multas reliq'as excreuerūt. sic cibo verbi
dei: q' tomagis distribuit. tātomagis multipli-
cat. **N**ec a casu s; ex diuina dispositōe impleti
sūt. xij. cophini. fm nūez. xij. aploz: nec data sūt
ēbe fragmēta portāda s; disciplis. ut p hoc de-

figref. q' fragmēta reliquie vtoz xpi. p aplos
erāt p mōm portāda. et p eos corda ieiuna pa-
scēda. q' bñ. xij. esse dicūt. q'a fides scēe trinita-
tis i q'tuor mōi p'tib; p eos erat p'dicanda. **E**ū
Ambro. **I**dē hō panis quē frāgit ihs mystice q'
de; dei vñū ē. et fmo de xpo. q' dum diuidit au-
get: de paucis. n. fmōib; oib; pplis redundāte
alimoniaz ministravit. **D**edit fmōnes nob ve-
lut panes. q' nō dum libat ore germināt. hec
Amb. **M**oraliter p aplos intelligunt plati.
p quinq; panes orbeceos qñq; bona spūalia:
q'bo aīa a deo reficit i pñti. **S**iē. n. i domo pa-
trifamilias solet ēē mltiplex panis. s. pauper
famuloz. filioz. dñoz. et amicoz: sic in domo
dei q' est ecclia. sūt dñsa genera panū spūaliuz.
Prim' est panis nature et abstinentie corpalis.
hic est panis pauper. i. p'toz. hunc em̄ panes
largit dñs etiaz p'tozib; qui vere pauperes sūt.
de q' i **Gen.** dñ. **I**n sudore vult' tui vesceris pa-
ne tuo. **E**t i **I**saia. **D**abit tibi dñs panē artū et
aquā breuē. **I**stū panes debem' paupib; cōica-
re. si volum' q' facta nra deo sint grata. al's ei
bona nra opa deo nō placēt. nisi elemosinis or-
nati sint. **S**cōs est panis pñie luctualis h ē pa-
nis famuloz. de q' i psal. dñ. **F**uerit mihi lacri-
me mee panes die ac nocte. **E**t iteruz. **C**ibabis
nos pane lacrimaz. et potū dabis nob i lacri-
mis i mēsurā. s. p'portōnis. i. p modo culpaz. q'
quātū hō delectat' est in p'ctis. tātū debz se af-
fligere i pñie lamentis. **I**dē panē dat dñs p p-
latos penitētibus. inducēdo eos ad cōtritōez et
inūgēdo pñiaz. **T**erci' est panis intellectualis
et doctrinalis h est panis filioz. de q' i euāgelio
dñ. **N**on est bonū sumere panē filioz. **E**t i **E**c-
clesiastico. **C**ibauit illū pane vite et intellect'.
Idē panē ministrat dñs fidelibus p p'latos et cu-
ratores. verbū dī seminādo. vnūquēq; p modū
suo pascēdo. **Q**uart' ē panis eukaristie sac-
mental. h est panis dñoz. de q' i euāgelio dñ.
Ego sū panis viu' qui de celo descēdi. **E**t apl's.
Probz at seipm hō et sic de pane illo ebat. **I**dē
panē dat dñs p p'latos mōis et p'cto dñantib;. q'
immūdis et malis nō ē dād'. **Q**uint' ē panis
deuotōis internalis. hic est panis aīcoz. l3 em̄
p'faiias hēat i domo sua panē bonū. tñ am-
cis supueniētib; q'it meliorē. d q' i **I**sa. dñ. **E**rit
panis ēre nre vberim' et pinguis. **D**uo autē
pisces dulcorātes hos panes. sunt spes venie et
amor dei: vel intellect' et opatio. q' sñ eis nll's
istorū panū est sapid'. **I**stis vō qñq; panib; et
duobus piscib; reficit dñs aīaz i pñti effectiue
et plat' mysterio. **Q**uā felix aīa est illa. apd quā
inuenti fuerint isti panes et pisces: ut de ea di-
cat. est puer vn' b. qui hē quiq; panes et duos
pisces. **P**er puerum em̄ intelligit fidelis aīa. a
puritate innocentie puer dicta: que i quolibz fi-
deli. etiaz obnoxio peccatis. debet per pñiaz re-
parari: ad quod assequendum requirūt quiq;
panes. et q' habet illos est vere puer euāgelic'.
Est et panis celestis quem sancti manducabūt
in mensa xpi. de quo in **Luca** dicitur. **B**eatus

De ambitione

qui mābucat panem ī regno dei. Et de ista mābucatione dī in eodem. Et ego dispono vobis sicut disposuit mibi pī me regnum: ut edatis et bibatis sup mēā meā in regno meo. **Moraliter** etiā simul et allegorice et anagogice faciamus. quinq; panes pīe. doctrine et refectionis eterne. **Moraliter** pīe quinq; sūt panes. s. panis compūctionis ex cōsideratōe pccī. panis afflictōis ex cōsideratōe passionis xpī. quē ille comedit. qui cōsiderādo xpī passionē corde et corpore se mortificādo subiecit. panis cōpassionis ex cōsideratione defectuū et miseriae pīximi. panis timoris et tremoris. ex cōsideratōe futuri supplicij. et panis suspirij et deuotionis. ex cōsideratōe dilationis celestis gaudij et premij. Omnes isti panes sūt ordeacei. idōq; sūt eū amaritudie sumēdi. **Pisces** at duo sūt spes venie. et dulcedo vite eterne. **Allegorice** aut panes doctrine sūt quinq; libri moysi: ordeacei ppter līe duriciā. reficiētes tñ ppter spūalē intellectū reficiētē. Duo at pisces sūt dulcedo pphēcie et dulcedo psalmodum. **Anagogice** vō refectionis eterne sūt panes quinq;. ad q̄s suspiramus. et ex quib; reficimur in eternis: q̄p unus est pntia dei. scōs est pulchritudo visiois faciei dei. terci⁹ est societas angelor; inter q̄rū fortis est fors nre beatitudis. quart⁹ est cōsortium scōr; qui cū xpō regnāt ī celis. quint⁹ est dulcedo interne beatitudis quam h parūp exprimur. In oībo his ordeū est dilatio suspirantis ad ista. Dulcedo at duor; pisciū psolatiū. certitudo pscie. et certitudo fidelitatis diuine. **Itē** prim⁹ panis ordeace⁹ q̄lis conuenit pccōri vere penitēti. est pccōriū ī corde. scōs est pudor in cōfessione. terci⁹ est ieiuniū ī carne. quart⁹ oīo ī mente. quint⁹ pietas ī ope. Duo vō pisces pbiēntes ordeaceos panes. sunt timor qui capī ī salissimo mari. i. penis inferni. et spes que capī ī dulcissimo fluuio paradisi: si cogitas qz nō sūt cōdigne passionēs hui⁹ tps ad futura gloriā q̄ reuelabit ī nobis. **Insup** moraliter quinq; panes significāt quinq;. q̄ dñs dat nob ad spūalem quinq; sensuū refectionē. **Primo** dat pntia. quo pane reficiē visus: dum videt omia trāsitoria esse et cabuca. **Scōs** panis quez dat sē pccōriū. q̄ pane reficiē audit⁹: qñ audit q̄ oīa trāsierūt velut umbra et ideo spernis ea. **Tertio** dat futura. quo pane reficiē odorat⁹: qñ cogitat mortē futurā et inferni picla. et ideo se cōpmit opib; otuosis. **Quarto** dat spūalia etna s. bona celestia. q̄ pane satiat gust⁹: qñ ppter amorē eor; oīa ptemnūt. **Quinto** dat flagella q̄ pane satiat tact⁹: qñ p flagella mouet ad dilectionē dei et pccōriū mōi. Et pisces fm istum modū significāt cognitōz q̄ illūinat intellectū et dilectōz q̄ inflāmat affectū. **Cognitio** ei tribo pamiis dat sapore. qz cognitio pntia intelligit. fūa puidet et pccōriū recordat. **Dilectio** silic duab; ultimis dat saporez. qz diligēs deum p amore et degustatione celestiu et ī flagellis dñi delectat. **Hoc** at facto miraculo: statim ppu

clericorum

lit dñs discipulos ascēdere ī nauicla. et pcedē trāsiretū. ad bethsaidā ciuitatē andree et petri et philippi aplos. ut ab illo loco recederent donec turbas dimittēt: sub forā alie bñdictōis et valedictōis: volebat. n. separe se a fbris qz sciuit q̄ vcturi erāt ut facerēt eū regē. et ideo se a discipulis inter quos a turbis q̄rebat: separe. **Coegit** eos. qz nō libenter recedebāt absq; mgō suo. ei⁹ societate et doctrina delectati. **Elī Criso.** Cum at dicat coegit multā discipulorū instātiā ostēdit. qz nō defacili ab eo poterāt separe. et hoc quidē tum ppter nimiu affectū quē ad eū habebāt. tum qz sollicitabantur q̄lter ad eos veniret. **Et Hiero.** Quo sermone ostēdit inuitos eos a dño fcessisse: dum amore pceptoris nec puncto quidē tps ab eo volūt separe. **Recte** autē q̄ inuiti et retractates apli a dño recesserāt: ne illo abeunte naufragia sustinerēt. **Et quia** xpc erat pmissus rex fū. ideo postq̄ pfecti sūt eū xpī: voluerūt cōsequēter ipm facere regē. cōsiderabāt. n. q̄ ipe qui eos satiauit possz eor; ncētatib; subuenire: et sub tali rege videbat eis nō posse egere. **Putauerūt** forsan illum sic venisse ut iam regnaret: et volebant puenire tps ei⁹. qd ipe apud se vsq; ī fine seclī occultabat. **Ubi Beda.** Turbe viso tāto miraculo intellexerūt piū atq; potētē: et iccirco voluerūt eū facē regē. et hoies nāq; volūt hre regem piū ad regēdū: et potētē ad tuendū. **Elī Cris.** Nouit. n. eos qz tāfaciliter mltos pcurauit. et iō sub ipso ociosa et resoluta et castrimariginosam putabāt ducē vitā. q̄ oībo habūdarēt. et nihil labor; vel impēlay impēderēt. et iō corruptā eor; nouit eē intentōz. et nō pscntēs resolute ociositati et gulositati fugit ab eis: quia q̄uis bonū vellēt. tñ nō bñ voluerūt. **Elī etia Aug.** Fugit xpc cū eū voluerūt facē regē. Oīa em bona frena ptempsit hō xpc. ut cōtemnēda mōstrat: oīa mala sustinuit. ut nec ī illis q̄rescēt felicitas. nec ī istis timeretur abuersitas. **Ihs** g scrutator cordiū cogitēs voluntatem eor;. postq̄ pcepit discipulis suis trāsiretū. fugit ipe sol⁹ a fbris ī mōtēz orare. et grās pīp bñficijs agē: et nob ī hoc forāz bare: ita q̄ illi nō ppendēt: nec eū inuenire tē potuerūt. **Seq̄** re at tu eū alonge. si forte dignabit te vocare vel saltem aliqd de reliquijs refectionis gē tibi impartiri. **Fugit** ergo dñs ī montē. i. celeriter ascendit: noluit em tpaliter honorari. exēplo suo nos docens. ut vanam gloriā fugiamus. et ī bonis que agim⁹ humani fauoris retributionem vitem⁹. **Ante Criso.** Cōsiderādum at q̄ cuz dñs magna operat dimittit turbas: docēs nos nunq gloriā que a multis est psequi: neq; attrahere multitudinem. **Et: ut dicit Augusti.** noluit rex ab hominib; fieri. quia humilitatis viā ostēdit miseris. debīt itaq; nobis exemplū hūilitatis. et fugiendi honores et acceptādi labores: qz q̄sit⁹ ad regnū et honores fugit. q̄sit⁹ ad passionē et mortēz vltro se obtulit. ut. s. exēplo ei⁹ parati sim⁹ abuersa toleranda. cauti ad

blandimenta declināda: et ne nos abuersa fatigando detrahāt. vel p̄s̄pa emolliēdo decipiant. crebris precib⁹ a dñō implorem⁹. et ei⁹ auxiliū inuocemus. Om̄es ḡ laudē humanā fugias cū honore tanq̄ venenū mortifera: et om̄es cogitatum suggerentē tibi appetitum cuiuscūq̄ altitudinis sub q̄cunq̄ p̄textu caritatis ī ip̄o p̄ncipio et ortu suo. velut caput draconis infernalis tācito mortifices cū baculo crucis. **P**repara q̄ teip̄m ad quecunq̄ obprobria. q̄cunq̄ aspa. q̄cunq̄ abuersa p̄ xp̄i noīe sufferēda: et ī despectu tuo gaudeas. teip̄sum tales vere et ex corde reputās q̄ merito ab oībo despicī debeas: sp̄ tibi xp̄i humilitatez et durissimā passionem reuocādo ad memoriā. q̄ regnū fugiēs crucem volūtarie est amplex⁹ oīni p̄fusione contēpta. **A**scendit itaq̄ dñs in mōtez velut in locū celo primiorē: innuēs ut ad s̄blimīa vite virtutū cliuo ascendam⁹. et celo primū esse cupiam⁹. et orare. ut si bñ orare volum⁹. mētez sursum a terrenis leuemus: et solus. ut nō ī strepitu: sed in loco quieto orem⁹: et nos totos et vires n̄as ad deū colligam⁹. **E**t bene coniungit ista duo. s. sol⁹ et orare: q̄ solitudo amica et utilis ē oīoni. s̄m illud. tu aē cū oraueris intra cubiculū et clauso ostio ora p̄ez tuū in abscondito. **H**abemus h̄ exemplū triplex. s. a terrenis recedēdi. orandi. et nobisip̄is vacādi. **E**t est notāb⁹ ordo. q̄ oīonez p̄cedit dimissio f̄barū: dimissa enī turba. s. tu multu hoīm. affectionū. cogitationū. ascendit in mōtez ad orādum. et comitat⁹ solitudo. quia solus ascendit cūz intēctione orādi. et sequi nō bisip̄is vacatio. q̄a vespe facto sol⁹ erat ibi. **I**n quo dat exemplū. q̄ homo p̄ sermonē vel aliō opus bonū. debet a turbis recedere et tumultibus. et redire ad locū solitariū. ut p̄pos defect⁹ qui p̄hūnē ex puerlatione cū hoībo recolligat et abstergat. p̄fect⁹ vō si q̄s inuenit dī gl̄e ascribat. et debet ascendere ī montē ad orādū. ut deus orādo querat nō. n. debz orās in terrenis desiderijs iacere. naz: s̄m **H**ebam. q̄ de diuitijs et honore s̄clī obsecrat⁹ ī infimis iacet. viles ad deū p̄ces mittit. debet etiāz sibi vacare ut hauriat: qd̄ postea docēdo effundat: vel opando exerceat. **H**ic dat⁹ intelligi. q̄ cū dñs sederet ī mōte cū discipulis suis et videret turbas ad se venientes descendit de mōte et circa inferiora loca ēbas paui. et deinde fugiēdo honore regū itez in montē solus ascendit. **E**lī Criso. **F**aciebat aē hoc. rursus erudiēs nos: neq̄ turbis cōmisceri p̄tinere. neq̄ fugē multitudinē sp̄. sed alterutp̄ utiliter facē. **C**ōspice nūc dñm ihm quō fugit honore et ascendit ī mōtez orare. videlz docens mōi p̄s̄pa fugē. et p̄ ea deum inuocare. et quō q̄rit loca solitaria. et vadit ad ea: affligit se et vigiliis longas impēdit. pernoctās ī orōnib⁹ se huilians corā p̄e. intercedit pastor fidelis pro ouib⁹ suis. **O**rat enī nō p̄ se s̄ p̄ nob. tāq̄ aduocat⁹ n̄r. et mediator apud p̄ez. **O**rat etiā. ut det nob orādī exemplū. **F**requēf intē discipulos mouit. et hic ope p̄robauit. **N**ō orat inq̄tuz de?

q̄ sic ei orare nō p̄petit: s̄ inq̄tum hō. et sic ei cōpetit. q̄ aduocat⁹ n̄r fact⁹ est. et ideo pro peccatis nostris interpellat. **O**ratio.

Omine ihu x̄pe. fac me oculos mētis a carnalib⁹ delitijs. a terrenis diuitijs. et a mūdānis ābitūib⁹ ad te subleuare: et sup̄ fenū carnalis voluptatis. tp̄alis possessio: nis. et mūdialis gl̄e discubere: ut merear saturari quinq̄ sp̄ū alium panū refectōne. s. timore diuini iudicij. horrore p̄c̄i. dolore p̄titiōis. pudore cōfessionis. et labore satisfactōis: ac duob⁹ piscib⁹ stabilitate. s. p̄positi et desiderio ī meli⁹ cōmutādi. p̄ficiēdi: q̄s puer vn⁹. s. humilitas h̄. q̄ gratiā et gloriāz mereri solet. **A**men.

De ambitōe et q̄busdāz alijs clericorū et religiosorum defectibus. Capitulū. lxxviii.

Circa premissa meditare et cōsidera. quō dñs vere et non fictē honores regū fugit et declinauit: nō sic illi qui ne apd̄ hoīes vile scāt. recusant orare qd̄ corde desiderāt. **S**ūt enī multi et potissime religiosi. q̄ dignitates se non appetē simulāt: sed cū offerūt manib⁹ et pedib⁹ p̄mptissimi occurrūt. et leti suscipiunt. immoz q̄nq̄z voluntarie se offert. **S**ūt etiā ex his aliq̄ qui ī dignitatib⁹ positi. fingūt se velle eas non h̄re: s̄z nihilomin⁹ p̄ se et mediatores p̄curant et occasiones q̄runt sollicitē. qd̄ possint ī ip̄is officijs remanē. **N**ō fuit h̄mōi simulatio et fictio in dñō. put p̄t̄ ex ei⁹ facto. **M**isit enī discipulos p̄ mare. nec cū eis nauē intrauit. ne turbe eū inf̄ discipulos q̄rerēt. et deinde ip̄is nō aduertētib⁹ solus ī mōtez ascendit. et sic manus eoz euasit. **A**ide cū quāto studio et cautela fugit et declinauit honore. **E**xemplū debet nob. ut et nos ita faciam⁹. **N**ō enī p̄ se: s̄z p̄ nobis fugit. **C**oḡscebatur nāq̄ quāte sit temeritatis. si ad honores aspicerem⁹. **H**onor enī de maiorib⁹ est laqueis et ḡuiozib⁹ pōterib⁹ ad s̄buerfioz aīaz. siue sit honor p̄latōis. siue potētie. siue sc̄ie. et filium. **A**ix enī fieri p̄ q̄ q̄ ī honore delectat⁹. ī piclo vel p̄cipitio nō sit: vel qd̄ ē pel⁹. iā p̄cipitio collis⁹. **A**mbitō ei⁹ ē vitū pessimū: ac cā et radix mltorū alioz vitōz. **A**ltos q̄ppe hec passio sic excecatur. ut etiā ea q̄ mltis alijs manifesta s̄t. ip̄i n̄ videāt sicq̄ ī foueā p̄me culpe et deinde gebēne cadāt. **E**t qd̄ p̄dest eis si mōm lucrēf vniuersū. seip̄os aē p̄dāt detrimētū sui faciāt: **S**i forte blādiūt sibi aliq̄ ābitiōsi sub sp̄e lucri aīaz. q̄ sic meli⁹ possēt intēde saluti alioz. **Q**uibo **B**er. r̄ndet dīcēs. **E**ltinā q̄s̄s sic itrat: si fieri possz. tāfidelit̄ mīstraret. qm̄ fiducialit̄ se ingessit. **A**c difficile fortas̄ et impossibile ē. ut ex amara radice ambitōis. suauis fruct⁹ p̄beat caritatis. **S**ed heu cōiter hodie honoz nō on⁹. gl̄a et nō pena atēdiē. et honozis nomen nō v̄tutis tenēf. **U**nde **B**er. **C**urrit a clero passim ab oīni etate et ordine. a doctis pariter et indoctis ad ecclīasticas curas tāq̄ s̄n curis iā q̄sq̄ vicē sit. cū ad curas

puenerit. Multi nō tanta fiducia et alacritate currerēt ad honores: si eē sētirēt ⁊ onera. Grauari pfecto metuerēt: nec cū tāto labore et piculo q̄rūlibet affectarent infulas dignitatum. Nūc vō q̄ sola atēbi gl̄a et nō pena: pūp eē clericū erubescit i ecclia, seq̄ viles estimāt i gl̄orios. q̄ q̄cūq̄ eminētiore loco nō fuerint s̄b limati. Itē etiā **Bern.** q̄i sublannādo alloquitur ambitiosum: sic dicēs. Age q̄ q̄m durissimū iudiciū his qui p̄sūt fiet: ⁊ potētes potēter tormenta patiē. ascēdit supbia tua sp̄. sequere regem tuū. om̄e sublime videant oculi tui. festina multiplicare p̄bendas. i archidiaconatū vola deinde spira ad episcopatū. nec ibi quidez req̄ em habitur: q̄m sic itur ad astra. Quo p̄grederis miser. An ut ab altiori gradu sit casus grauior: Neq̄ em sic paulatim decides: s̄z tāq̄ fulgur impetu vehemēter q̄si alter sathanas subito deiiceris. hec **Bern.** **Uñ** et **Diero.** Letamur ab ascēsu: timeam lapsū. nō est tāti gaudij excelsa tenuisse: quāti terroris d̄ excelsis cecidisse. hec **Diero.** Timeat q̄ ambitiosus ⁊ se corrigat. ne apud hoīes exaltatus et ab t̄ps falsis florēs bonis. apud d̄m huilicet et in eternū veris peat tormentis. Quāto em maiori honore s̄blimat̄ q̄s fuerit. tanto maioris virtutis debitor erit. aut maiori sup̄litio subiacebit. Honores em sūt q̄i quedaz ligna. ad augmētandum ignē i futura pena. **Uñ Criso.** Honoris siquidē magnitudo. his qui nō digne viuūt in honore. cum ul' incipit esse penaz. hec **Criso.** Et tunc ambitiosus nullaz requiem habebit. sicut nec i p̄nti habere voluit. Cor em ambitiosi nūq̄ quiescit. s̄z vlt̄ honore quē nō h̄t appetit. vel eū quez h̄t amittere metuit: et sic diabolus cor eius sp̄ mouet ⁊ rotat. tāq̄ molēdinū qd nūq̄ pausat. Et nō. circa hāc materiā. q̄ p̄ter symoniā et alia mala que frequēter nō sine ḡui scādalo p̄mittūt sūt adhuc quedaz mala. quibz hodie multi q̄si nō mala sed licita essent implicāt. Prīmū malum est: q̄ pleriq̄ a n̄q̄ vocent̄ p̄moueri ad dignitates et curas eccl̄asticas p se ⁊ p alios solite querūt. nec vocatōz huiliter expectāt. s̄z ambitiose p̄ueniūt. Idē male accedē testāte ap̄lo qui sic ait. Nec quisq̄ sumit sibi honore. s̄z qui vocat̄ a d̄no tanq̄ Aaron. Et tunc q̄ em sufficiens quis fuerit et v̄tuosus. p̄fecto nō erit dignus. si nō assumat̄ inuit. Nā cū quis honoris primatū ambit. ex hoc solo efficiē indignus quia indebite p̄sumit. **Uñ Aug.** Stat' supior sine q̄ resp̄blica nō regit̄. et si bñ admistret. indecēter tñ appetit. **Uñ** et **Greg.** Virtutibz polens coact' ad regimen veniat: v̄tutibz vō vacuus. nec coact' accedat. De his qui sese i p̄moniu xpi ingerūt: sic dīc **Bern.** Audi quēlas dñi quid sup hac temeritate loq̄t. Ipi: inquit. regnauerūt et nō ex me. principes extiterūt et ego nō vocauī eos. Quid istō temeritatis immo qd insanie: **Ubi** timor dei. vbi mortis mēoria. vbi gehēne met' ⁊ terribilis expectatio iudicij: hec **Bern.** **Uñ** si aliq̄s ad primū locū in eccl̄ia

eligitur. tolerabile est s̄z p̄iculosū: q̄ (**fm Bern.**) nō om̄es qui vocat̄ ad misteriu. eligūt ⁊ ad regnū: sic p̄tz de **Saule** i regno. et de iuda in sacerdotio electis a deo: s̄z si se ingerit. p̄curando se eligi. damnabile est ⁊ p̄nitiosū oīno: nemo em debz eligi vel p̄moueri seu p̄fici. nisi de q̄ sp̄s s̄c̄s inspirauerit. alioquin ipi sp̄s s̄c̄s iniuria fit. **Ubi** nota q̄ cū sanct' **Leobuic'** rex fracie a q̄daz deuoto quereretur. cur epi modo sic olim sancti nō essent: ille (ut credi nutu diuino) r̄nbit. q̄ tūc epi p̄ inuocatōz ⁊ inspiratōz sp̄s s̄c̄s ab electoribz canonice eligebant. nunc vō p̄ supplicatōes et p̄curatōes als de eis p̄utetur: et ob hoc mō sc̄i nō sūt. sicut olim cōsueuerunt. Quo audito rex dixit. q̄ decetero nullo latē p̄ aliq̄ supplicaret. Nō solū aq̄ qui ad curas et dignitates se ingerūt in p̄iculo sunt: sed etiaq̄ qui ad eas cū delectatōne accedunt. vel in eis cū delectatōne p̄seuerāt. **Uñ** **Greg.** vnusquisq̄ sup̄bus rector. toties ad culpā apostasie dilabit̄. quoties p̄esse hoībz delectat̄. ac honoris sui singularitate letat̄. **Uñ** aq̄ hec vitōz radix pullulat i corde regentiū. nisi ex imitātōne illius. q̄ despectis angelorum societatis dixit. Ascendā sup altitudines nubiū. et s̄lis ero altissimo. **Uñ** magnope curādū est. ut q̄ regēbis hoībz p̄fertur. apud se penset: q̄ ad satisfaciendū districto iudici de sua tātūmodo anima vix sufficit. et q̄t regēbis subditis p̄sto est redēde apd eū rōnis tpe (ut ita dicā) tot sol' aīas h̄t. Nā cui eē nūc iudicē libet. huic videre tunc iudicē nō libet. Nūerari em culpe nequeunt. q̄ habēde p̄atis amore p̄petrāt. hec **Greg.** Nō dicit qui iudex est s̄z cui iudicem esse libz. animū videlz nō gradū rebarguēs. et ad volūtatez nō ad factū vitupatōz referēs. Cui aq̄ videre tunc iudicē nō libet. de nūero reproborz se eē nō dubitet. Sicut em electi tūc de v̄siōe iudicis gaudebūt. q̄ appropinqt eoz: reſcriptio: sic ⁊ reprobi de v̄siōe iudicis dolebūt. q̄ appropinquant eoz p̄bitio. **Uñ** ⁊ alio loco euāgelij dñs dīc. Ele id ē eēna damnatio vobz. s̄. imminet. q̄ diligitis p̄mas cathedras. Nō dīc q̄ h̄tīs. s̄z q̄ diligitis: nō arguēs eos q̄ his vtūt̄ ex officij ordine. sed eos q̄ hec dū habēt amāt. vel dum nō h̄nt affectant. qd p̄cedit ex ambitione. Ele quippe i scriptura sac̄ notat eēnā damnatōz et gehēne sup̄plicij. s̄z heu h' sc̄li pegrinatōz et p̄ns exilium. **Uñ Cris.** Nec dictio de. sp̄ i sc̄pturis dīc de his q̄ nō p̄nt euadē a fūso sup̄plicio. Solēt aq̄ ambitiosi se excusādo q̄nz allegare illō apli ⁊ dicē. Qui ep̄atū desiderat. bonū op' desiderat. Quibz r̄nderi p̄t. q̄ op' ē bonū. s̄z desiderare est malū. Sic ⁊ dīc pōt. q̄ aux furat̄. bonā rē furat̄. q̄ aux bōa res ē. s̄z furari malū ē. **Uñ** apls. ipsū op' tāq̄ bonū ⁊ fructuosū cōmēdat. xpc vō ip̄m desiderare tāq̄ malū ⁊ vanū p̄denat. Sic q̄ p̄tz ex xpi v̄bis ⁊ ceteris sc̄pturis. q̄ abitōi' nō ē i statu gr̄e ⁊ salutis. P̄tz hoc etiā ex q̄busdaz rationibz et causis. quia i tot humanis defectibz nullus relinquitur ambitioso loc' excusātōis

et religiosorum defectibus

et hoc graue ei iminet piculū pbitōnis. Multi enim p infirmitatē vel ignorantiā aut i toto aut i pte de pccis excusant: s3 ābiciofus cui pesse libet. p nullū horū defendit. Nō qdēz p infirmitatē: qz ducatum gregis libēs suscepit et tenuit: et ideo tanq̄ aries i grege fortis p ceteris esse debuit: nec p ignorantiā. qz magisteriū aliorū assumere et tenere sibi placuit. et ideo ignorare nō debuit q̄ magister esse voluit. Talē ḡ sc3 ambiciofū et cecitatē ei valde plangē debem⁹. qz hoīez ab dei ymaginē factuz. ipm lucifex (vt supra p gregoriū dicit) imitari videmus. Et qz ābitōf in tāto verfat piculo. ideo q̄ sciēter talē eligunt vel pmouent. aut i statu suo fouēt et defendūt. grauitē deū offendūt. et se picipes cū eo i culpa faciūt. Unde timendū ē pſentiētibz ambiciofo. ne cadāt cū eo. sicut pſentiētes lucifero ceciderunt cū illo. Ista maledicta pestis ābitōnis totā ificit religionē xpianitatis. et scandalū toti mūdo pturit. nōsolū in clericis: s3 et i religiofis. Ne ḡ miseria ab q̄s phariseorū (quibz dñs ve impcaba) vicia trāsierūt: q̄ p breue et incertū hui⁹ vite sue curriculū. quo pcca plangē debuerunt. ad dignitatē et honore aspirare. vel p his laborare seu etiā certare. dei timore postposito nō metuūt. Scdm malū est. qz sepe carnales amici i bñficiorū collatōne alijs melioribz et dignioribz pferūt. quorū pmtoribz ve damnatōnis ppheta cominat: dicens. Ele q̄ edificat syon i sanguinibz. Multi em̄ q̄ p amicorū carnaliū pmtōne. et corpus et animā eternis exponūt incensibz: q̄ ecōuerso p eorū liberatōne extremū digitū vix ad horā ponerēt i tormētis. Multis quidē platis pcurat dyabol⁹ amicorū carnaliū multitudinē. vt eorū i carnali affectōne et pmtōne obscuret dignitatē et sanctitatē. Sepe nā. qz nepotes platorū et alij carnales amici. q̄ ante iporū platorū pmtionē nō apparebāt. post promotionē eorū appare incipiūt. quasi vna die sc3 pmtōnis nati videant. Sed sup hoc pf ecclia dicē illd̄ pſaie. Quis genuit mibi istos? Ego sterilis et nō paries ēnsmigrata et captiua. et istos quis enutrit? Ego destituta et sola. et isti vbi erāt sc3 ante plati pmtionē? Unde ait quidam Cū factor rerū priuaret semine clep. Ad sathane votū successit turba nepotū. Hi tales q̄ i pmtōnibz amicos carnales pferūt. factis et opibus suis illud psalmiste dicūt. hēbitate possideamus sāctuariū dei. Et ideo timē habēt maledictionē. que ibidē sequit: quā nōsolum ecclia et alij. sed etiā ipimet sibi ipis impcant sepius cum orāt: dicētes. Deus me⁹ pone illos vt rotā: et si cut stipulā ante faciē vēti. Sicut ignis q̄ cōburit siluā. et sicut flāma pburēs mōtes. Ita pſeqris illos i tēpestate tua. et i ira tua turbab eos. Imple facies eorū ignominia. et querēt nomen tuū dñe. Erubescāt et pturbent in seculū seculi et pfundāt et peant. Elbi nota visionē de quodā pontifice nimis ad carnales vnicos affecto. q̄ statim post mortē eius ostensa est cuidā legato ecclie in via iam posito. Quodā em̄ mane cū

Capitulum. lxxiij.

idem legatus excitatus a somno. vellet orare vt psueuerat: submissus ē quidā lectus in supfite aureis tapecijs circūseptus. i camera vbi q̄ secebat. in quo residē videbatur ipse defunctus. ab modū pontificis ornatus: et in giro ei⁹ multi de genere suo p eū pmti et bitati choreā ducebāt et cantilenas lugubres cantātes in hūc modum pclamabāt. Maledicta pmtō et exaltatō tua. tu em̄ es pbitōnis nostre causa. Ille vō circūqz respiciēs. maledictōez similiter eis impcaba tur: dicens. Maledicti vos a deo. quia ppter vos traditus sum igni ppetuo. Et hec dicens cooptorū aureū eleuauit et flāma de lecto cū fumo fetidissimo ascendit: et sic visio disparuit. Hec aut visio pbitō legato. āgelo sibi referēte ideo ostensa fuit. vt ipse a similibz abstineret. qz defuncti successor futur⁹ esset. Post hec quodā tpe q̄dam pontifex alius pmtōni carnaliū amicorū nimis intētus. cū ex infirmitate in qua p medicos neglectus fuerat morti esse ppinquus. q̄si de salute corporis et anime desperat⁹. dixit pluribus circūstantibz et audientibz. Medici abstulerunt mibi corpus. et amici animā. Ecce qualē retributionē de amicis habuit quos sic carnaliter dilexit et pmouit. Sic et hodie multi religiosi carnalitatem nimis sequētes: non ea que spiritus et dei sunt. sed que carnis et dyaboli sūt. i electionibus suis sapiunt: et magis corpi q̄ anime puidere solliciti sūt. Multi em̄ potius eligūt bonū coquū. qui carnalibz voluptatibz eorum satisficiat. q̄ virū deuotū qui vtilitatibz animarū pficiat: vt sic simul cū illo ducāt i bonis dies suos. et quasi de alia vita desperati. recipiāt bona i vita sua. ac si sic iretur ad astra. Hi tales similes illis sūt. de quibz seneca sic dicit. Quidam voluptatibz se imergūt. quibz i psuetudinem abductis carē nō possūt. et ob hoc miserimi sūt q̄ eo puenerūt: vt illis q̄ fuerunt supa. cua facta sint necessaria. Hi et etiā talibz applicari potest: qd de quodā pfe factū est. Qui cū q̄dam vice meli⁹ solito se refecisset. nocte sequēti dyabol⁹ sibi assistēs. ventrē ei⁹ suauiter q̄si manibz ptrectādo deliniuit: et q̄si eū subsanādo dixit. Modo bene. modo bene. Ille aut dyaboli illusionē intelligēs. penitentiā de hoc excessu egit. et ab abstinentiā psuetā redijt. Istud etiā verbuz sc3 modo bene. modo bene. potest dici cuilibet i hac vita psperate vel delicate viuēt. Et similiter istud euangelij. et quidem i hac die tua que ad pacem tibi: nunc autem abscondita sunt ab oculis tuis. scilicet mala futuri tēporis. Tertium malum est. quia plerūqz causa mala mouente et alliciente. indigni et quandoqz etiam mali et hostes xpi ab ecclesiastica beneficia pmouentur. et magis psonis q̄ ecclesijs. magisqz vtilitati priuate q̄ cōmuni prouidef: nec fiunt clerici vl⁹ prelati deo sed mūdo. Unde magna cura est multis. vt in domo sua officiales viles pficiant. sed pua cura est eis. vt in domo dei ministros ydoneos istituāt: qz heu q̄si nulla mīstro rū xpi est electō. cum tamē ministri hoīm sepe

De ambitione

cū magno eligat p̄silio. **P**roptolo: sepe magis insufficientes assumunt ad statū clericorū et ad ecclesiastica bñficia etiā curata: q̄ ad statū mechanicorū vel ad aliq̄ h̄mōi officia. Qui ei mechanicus esse voluerit: necesse ē ut ad suū officium spectācia sciat vel addiscat. s̄z plerūq̄ i clericis hoc fallit. Quō ḡ tales p̄ ignorātiā potēt excusari. maxie si ad dignitates et bñficia curata fuerit p̄moti: **Uñ Bern.** Que ignorātia excusare possit hoīez. q̄ se magist̄ infantū. doctore in sapiētū p̄fitef: Taliū q̄ppe dū q̄s p̄mouet. recte a dyabolo supra tēpli p̄naculū eleuat. cui diabolus q̄si subannādo tūc loq̄t. **Si** filius dei es. mitte te deorsū. Jam inē filios dei p̄putat es: iam ab his q̄ te nō cognoscūt videris eē qd nō es. **Fac** igit̄ aliqd vñ lauderis. vñ gloriosus habearis: et vñ magn⁹ ab hoībo videaris. Mitte te deorsū. Quid em̄ tam p̄p̄iū dyabolo: q̄ suadere ut unusq̄sq̄ indign⁹ ecclie se sibi submittat. Et reuera hi tales semp deorsū se mittunt: qz solas diuicias dignitates et gloriā querētes quotidie deteriores fiūt. Promotores etiā taliū i quacūq̄ dignitate. q̄si supra tēpli p̄naculū p̄stituti. se ad p̄suasione et p̄siliū dyaboli deorsū mittunt quādo p̄ carnalē affectū. vel aliā causā malā eos excecantē. talibz p̄descēdendo. eos p̄mouēt vel eoz p̄motōnibz acquiescūt. **Simeā** q̄ppe ponit in tecto. et latro i scalis corā populo. nō ab sui honorē s̄z ad derisionē: sic etiā ē de indigno in ecclia exaltato. **Uñ Veneca.** Loco ignominie ē apud indignū dignitas. Et aut̄ bīc greg⁹. necesse ē. ut is q̄ p̄est. que exēpla subditis p̄beat sollerter attēdat: et tātis se sciat viuere quātis p̄esse. Et ideo: ut idē dicit. nō debet hominū dūcatū suscipe. q̄ nescit hoīes bene viuēdo p̄ire: ne qz ad hoc eligat. ut aliorū culpas corrigat. qui qd refecare debuit ip̄e p̄mittit. Et itē p̄. Durus q̄ppe est ut q̄ nescit tenē moderamīa vite sue: iustex fiat vite aliene. **Hec Greg⁹.** Sic et hodie ap̄d multos etiā religiosos i electōnibz et p̄uisionibz timore dei postposito: ihs. i. vir bon⁹ et dign⁹ ac dei amicus. q̄ se et alios saluare studet reprobat̄. et barabas latro insignis. i. malus et idign⁹ ac xp̄i hostis. q̄ se et alios in aīa p̄imit eligitur. **Uñ** q̄ in talibz p̄motōnibz faciēdo vel p̄senciendo culpabiles sūt. ip̄o suo facto vel p̄sensu cū iudeis dicūt. **Nō** hūc s̄z barabā. Et iō timeant tales ne alienati a ihu saluatore. p̄te fortianē cuz baraba latrone. Tales q̄q̄ sic electi sūt subditis magis i ruinā et scādalū. q̄ in resurrectionē et boni exemplū: et hoc fermētū p̄latorū corrūpit totā massam subditoz. qz dū caput egrotat cetera mēbra dolēt. Egrotāt q̄dem scb nō sanant̄ qz morbū noli me tangē habē videntē. et intacti remanētes p̄ eos q̄q̄ infest debite nō corrigūt. Et iō heu iā apud plures de capite facta ē cauda. de p̄ore posterior. et de magistro discipul⁹. et utinā xp̄i nō dyaboli. Sed timere habēt hoīes in his culpabiles. ne iusticia p̄ eos neglecta. ad supnū iudicē querelā suā dirigat: et ille voces q̄ rimonie ei⁹ suscipiēs. iusto iuditō suo vindictaz

et quibusdam alijs clericorū

suā sup p̄uaricatores rectitudinis inducat. Et istud i multis talibz factū nouim⁹ et abhuc frequēter fieri videmus. s̄z q̄baz miseri sic sunt excecari. q̄ nec cognoscē defect⁹ suos volūt. vñ talia flagella p̄cedūt: et ideo sepe ḡuīora eis supueniūt. **Quartū** malū ē qz vñ bñficio vno nō ē p̄tent⁹. i. aliorū clericorū p̄iudiciū et dānū. plura occupat: et alijs esurientibz ip̄e se pompis et vanitatibz inebriat. **Pauperū** em̄ necessitatibz subtrahit. quicq̄ diuitū vanitatibz accedit. et multitudo seruoꝝ mltitudinē paupm facit. unde est qd coīter dicit̄. Quicq̄ delirāt reges plectunt̄ achiui. Et qd peius ē. interdum unus ad unū etiā beneficium min⁹ p̄doneus plura occupat: et q̄ unicū q̄uis modicū vix officiū implere sufficēt. plurimoz stipēdia sibi vēdicat. Plura q̄dem bñficia habētibz parat̄ vagādi et delinq̄di materia: diuin⁹ cultus et hospitalitas in ip̄is bñficijs minuit̄. ecclesiaz p̄modis et honozibz trahit̄. q̄ p̄ hoc in sp̄ualibz et tēpalibz multipliciter collabunt̄. **Sed** esto q̄ tales habeāt dispensationē habere poterūt sup p̄petratōe p̄dictorū maloz: **Que** q̄dem mala tāta sūt. q̄ sola ad bānationē sufficiūt. et reū i infernū detrudere possunt: ubi unus ut plures i bñficijs. erit unus ut plures i tormētis. **Istos** scdm̄ **Bern.** sup montē excelsū valde dyabolus ducit. q̄bus etiā omnia regna mūdi et eoz gloriā oñdit: et ostensa si p̄cidentes eū adorāt dare p̄mittit. Et reuera post q̄ auaricie sue p̄sulēdo multa bñficia adepti sūt eū adorāt. eū colūt et venerāt. eū q̄si deū sequūt̄ et post eum in tenebris demergunt̄. **Ubi** nota quedā exempla de hac materia. **Guilhelm⁹** p̄sienſis episcopus i theologia regēs. puocatōnez fecerat magistroz. Et p̄posita q̄stione de pluralitate bñficioꝝ. sollerti et longa disputatōe p̄batū est: duo bñficia dummo unū quīndecī libras p̄sienſes valēt. ab uno teneri cū salute nō posse. **Hoc** determinauit p̄dictus episcopus. hoc om̄s alij magistri theologie determinauerunt. exceptis duobz scz magistro philippo p̄sienſi cācellario: et magistro arnolbo postmodum ambian. ep̄o. **Quid** aut̄ p̄dicto philippo cōtigerit audiamus. **Agonizante** in morte dñs **Guilhelm⁹** episcopus tanq̄ bonus pastor visitauit. rogās eū ut singulari opinioni de pluralitate beneficiorum cederet: et om̄ia beneficia sua vno excepto in man⁹ ecclie resignaret. **Sed** rēnuīt. dicēs se velle expiri: utrū essz dānabile plura beneficia ab uno teneri. **Mortu⁹** est ḡ sic: et post paucos dies dicto p̄sienſi episcopo i tetra et miserabili forma apparuit: dicēs inter cetera. p̄pter pluralitatem beneficiorū se esse dānatū. **Similiter** alius quidam clericus magne litterature. apparēs cuidā post mortē suā. dixit se dānatū ob hanc solam causā: quia duas tenuit p̄bendas. **Super** hac eadem questione robertus romane ecclie cardinalis et magister i theologia interrogatus. morti vicinus respōdit. **Dico** iam migraturus a vita: qz mortale et dampnabile est

et religiosorum defectibus

plura tenere beneficia. Hoc idē sancte memorie petrus cātor parisiensis. et dixit et scripsit. Hoc idē magister guibardus cameracensis episcopus. ubi huiusmodi profert. Nolle inquit. pro toto auro arabie una nocte duo beneficia detinere: et hoc propter discrimen incerte vite. Super hoc etiā narrat bernardus. quoniam dicitur dñi pape penitentiario: cum bene memorie gregorio. papa nonus interrogaret. si posset de plenitudine prelati cum plurimū beneficiorum detentoribus dispensare: respondit. Non possum inquit. nisi tamen super vera ratione detinentium dispensare. Quod forte ideo dixit. quia ut visum est plura mala ac peccata gravia et inevitabilia inde subsequuntur. super quibus faciendis dispensatio cadere non videtur: quia peccatum in nullo casu peccatum differt. Quis ergo erit sapiens qui se fallat. et tanto discrimini committatur? Esto quod multi dicant hoc. et multi alij in contrarium opinentur: hoc solū tamen mortale ab augustino doctorum maximo iudicatur: cum quis iocunditudinis piculo aut mortalis peccati discrimini se committit. Sic et hodie multi religiosi. non solum gratias sed et ecclesias. non sine animarum piculo sibi incorporando multiplicare soliti sunt. exponentes se piculo reddende rationis de animarum ecclesiarum. quarum decimas et fructus percipiunt. Quintum malum est quia plerique in beneficiis non residunt. et fructus eorum percipientes debitum per his labores vel servitium ecclesiis non impendunt. Gaudet et se iactat quia habet tot florenos sibi apportatos: sed timeant ne sint floreni eos ab infernum portantes. Frustra enim se iactat habere beneficiū vel mercedem. cui non exhibet operationes. Sed esto quod tales habeant dispensationes super absentia seu non residetia nunquam dispensationes habere poterunt super peccatis et malis committendis. quod inevitabiliter sequuntur ex eorum absentia et negligentia: Et ideo bene eis esset si haberent vicarium in tormentis. sicut excusato se dicunt habere in beneficiis. Qui enim residere nolunt in beneficiis. timere habent ne residetia perpetua faciant in tormentis. Et in hoc magis delinquit prelati et curam habentes animarum: quia ex illorum absentia maius sequitur piculum. Pauci quidem ex eis pastores: sed multi mercenarii sunt: quia non lucrum animarum. sed mercedem temporalis commodi aut lucri. vel honoris querunt. Istis bene congruit illud Bernardus. ubi ait. Ne tibi clerice. mors in olla. mors in huiusmodi deliciis. Peccata enim populi comedis: ac si propria minus sufficere videretur. Superius ecclesiasticos gratias habere te reputas. sed bonum erat magis fovere et medicare. Et iterum. Indignus lacte et lana quincies. si non pascit oves. si non vigilat in custodia gregis: iudicium sibi maleducat et vascum. Quid tibi insipiens deliciae sapiunt. quod divitiae ille cecos delectat oculos: quibus mereris tamen grave iudicium tandem te metipsum obligas rationi: Universa siquidem usque ad quadratam novissimum exigeris. hec Bernardus. Et iterum super illo ubi propheta. peccata populi mei committet. Quasi dicat. Peccatorum peccata exiguunt. et peccatis debita sollicitudinem non impediunt. Quae dabis mihi de numero propositorum. qui non plus iungit subditorum euacuabis maris. qui vicis extirpabis: Elbi qui ora-

Capitulum. lxxviii.

to flectat iram. qui predicet annum placabilem domino: Leuiores loquimur. grauiora grauius manet iudicium. Ministri christi sunt. et fuerunt antichristo. Idoneo rati incedunt de bonis domini. qui domino honorem non fecerunt. Hec Bernardus. Sunt autem quidam qui ecclesiis et ouibus suis propriis derelictis. alijs deseruiunt ecclesiis vel predicant populis: sed per hoc de negligentia ecclesiarum et ouium suarum non excusantur apud deum. quia reddent rationem de omnibus usque ad quadratam novissimum. Allegant etiam quandoque non residentes. quod in ecclesiis eorum sunt rebelles et tyranni. vel infideles et huiusmodi. In quo se ipsos magis rebarguunt. quia vident lupum et fugiunt: cum tamen per illos et ecclesie utilitate deberet tunc potius residere. Sic et hodie multi in religione curam animarum habentes. claustrum quasi carcerem fugiunt. et cum sabbata circueundo terram et pambulando eas quasi vagi discurrunt: parum timentes quod ligatis vagis eorum pedibus proieciantur in tenebras exteriores. Primi quidem religionis patres. urbes et palatia relinquentes solitudinem petebant. dicentes cum hieronimo. oppidum mihi carcer est et solitudo paradysus: sed isti vagi solitudinem deserentes. urbes et palatia querunt. quasi intra se dicentes. solitudo mihi carcer est. et oppidum paradysus. Unde talibus bene competit et de eis scribi posset. quod de quodam huiuscemodi post mortem eius quasi per epitaphium quidam versificator sic scripsit. Dum fuit in mundo. per mundum vexit eundo. Hec postrema dies. hec sibi prima quies. Sextum malum est. quia multi fructibus beneficiorum et bonis ecclesiasticis abuti non metuunt: ac patrimonium christi et res pauperum in usus superfluos. et illicitos pervertunt. Quotiescumque ei utiliter in beneficio quod laborat. ultra tamen victum et vestitum sibi vendicare non debet. Quicquid amplius est. pauper est. Unde Bernardus. Sed esto. studiose quod et fructuose laborat. viuat de altario. ut alimeta et quibus tegat habens his contentus sit. Non superbiat. non luxuriet. denique non dicitur. nec ex clericatu ditior fiat. non sibi de bonis ecclesie amplas palacias fabricet. nec locos inde peregrinet. nec in vanitate aut superfluitate dissipat: non extollat de facultatibus ecclesie sanguineos suos aut nepotes ne filias dixerim nuptui tradat. Res pauperum non pauperibus dare. par sacrilegij crimen esse bino sciit. Nec enim ordinavit deus his qui euangelio seruiunt. de euangelio querere aut habere delicias aut ornatus: sed vivere ait apostolus de eo. ut videlicet sint contenti alimeta corporis. non gula irritameta aut incetiva libidinis. et quibus tegantur. non quibus ornentur accipere. Et iterum. Pauci admodum sunt. qui non que sua sunt: querant. Diligunt munera non possunt pariter diligere christum quia manus dederunt mammonae. Intuere quomodo incedunt nitidi et ornati: circumamicti varietatibus. tanquam sponsa procedens de thalamo suo. Nonne si quiescat talium repente eminet peccentem aspexeris. sponsam potius putabis quam sponse custodem. Unde ubi hanc illis exuberare existimas reple affluentiā. vestium splendorē. mensarum luxuriā. pergeriem vasorum argenteorum et aureorum:

De ambitione

nisi de bonis sponse. **I**nde ē q̄ illa paup̄ et iops
et nuda reliquit. facie miserāda iculta hispida
exāguis. **P**ropter hoc nō ē hoc tpe ornare spō-
sam. s; spoliare: nō ē custodire s; p̄be: nō est de-
fendē s; exponē: nō ē instruere s; p̄stituere: nō
est pascē gregē s; mactare et deuorare. dicēte de
illis dñō q̄ deuorāt plebē meā ut cibū panis: et
q̄ p̄meterūt iacob et locū ei? desolauerunt. **Hec**
Bern. Sic et hodie multi religiosi bonis mona-
sterij abuti nō verē. et diuitē purpura et bisso i
dūtū imitādo. querūt ad induēdū nō qd̄ vtilius
s; qd̄ subtili? inueniē: nō qd̄ frig? expellat s; qd̄
supbie p̄pellat. et cū eotē diuitē epulari quoti-
die splēdide volūt. et p̄ carnib; a q̄bo abstinetur
studiū suū i piscib; et delicijs varijs ponūt: et s̄m
q̄ de q̄busdā dicit. plus i salmōe q̄ salomōe stu-
dēt. qd̄ scdm̄ prosper non ē delicias refecare. sed
vnā i aliā p̄mutare. **En̄ et Aug.** Qui sic a car-
nib; se tempant. ut alias escas. et difficilioris p̄-
paratōnis. et p̄cij maioris inq̄rant: multū errāt.
Nō em̄ ē hoc suscipe abstinentiā s; inuitare luxu-
riā. Isti nō intelligūt q̄ i his hamū accipiunt.
q̄ penā p̄ singulis exoluēt. et q̄ntū se glorifica-
uerūt et i delicijs fuerūt: tātū de tormēto et luctu
habebūt. **E**t nā multi mercenarij et pseudo pa-
stores hec attēderēt. q̄ plus de seip̄is etiā sanis
q̄ suis subditis etiā infirmis solliciti sūt. plus q̄
sibi i voluptatib; q̄ subditis i necessitatib; p̄te-
scēdunt. **E**t ideo sepe hmoi mercenarij. diris a
deo castigāt flagellis. s; intelligē nolūt. vñ hec
flagella p̄cedūt: p̄querētes q̄nq; de p̄cussioe. s;
tacētes de causa mouēte. scdm̄ illd̄ qd̄ cōter di-
cit. p̄cutiē puer et q̄rif. s; causa tacef. **Q**uādoq;
etiā iusto dei iudicio tales i necessitate deserūt
ab alijs ut sic fecerūt. fiat et ip̄is: et vñā hec sape-
rēt et intelligerēt et se em̄darēt. **S**eptimū malū
q̄ p̄cedēti sepe malo ē anērū. ē maledictū curio-
sitas viciū. a q̄ tam i faciēdo q̄ v̄tēdo. tanq̄ a
venenoso serpēte ē oib; dei suis abstinentib;. **C**u-
riosa em̄ q̄ faciūt et q̄ eis v̄i volūt. mūdo viuūt
et fuit. **T**alia nāq; sūt ornāmēta mūdi et blas-
phemia dei. **Q**ui bō i puritate p̄sciētie itēdit vi-
uere. mirū quō i faciēdo vel v̄tēdo se audet hac
fece fedare. **E**st em̄ piculosū. et valde magnū vi-
ciū. **P**rimo q̄ tēpus ad laudādū deū p̄cessū p̄bi-
tur. et p̄tra ip̄m i vanis expendit. **M**ulto ei p̄-
de tpe occupat curiosū opus q̄ expēdiat: et hoc
valde malum esse null? sapiēs ignorat. **S**ecdo q̄
faciēti ē causa vane glorie et iactācie. **O** q̄ciens
cogitat et recogitat ac mēte reuoluit. etiā q̄n n̄
opaf. ac etiā q̄n diuinis intēdere debet: ut pul-
crū opus faciat. **O** q̄ciens illud aspiciit et inde se
reputat. et apud alios reputari vult et se iactat.
Tertio q̄ etiā ei cui facit ē causa et occasio sup-
bie. **T**ali em̄ oleo ignis supbie nutrit. et magis
accēdit. **N**ā sicut rudia et grossa sūt hūilitatis
fomētū. sic curiosa et pulcra sūt supbie nutriti-
um. **Q**uarto q̄ ē materia et occasio retrahēdi
animū a deo. **N**am scdm̄ Greg. tāto q̄s a supno
amore disiungit: q̄nto inferius delectat. **Q**uin-
to q̄ est p̄cupiscētia et voluptas oculor. **A**d ni

et quibusdam alijs clericor

bil em̄ talia curiosa valē viderē. nisi ut inde ocu-
li pascāf. et p̄sequēs etiā anim? ex eis distra-
hif. **S**exto q̄ multor alior est laque? et ruina.
Nā talia respiciētes mltis modis offēdere pos-
sūt. vel delectabiliē aspiciēdo et similia p̄cupiscē-
do: vel detrahēdo et maledicēdo. seu alijs scanda-
lū et malū exemplū inde trabēdo. **E**ogita ḡ quo-
tiēs de? offēdi poterit. anq̄ illa curiositas dele-
ta sit. **D**e omib; aut illis offēsis. ip̄e q̄ tale op?
fecit vel fieri p̄curauit. ē in causa: et p̄sequēs
in culpa. **E**cce quot mala ex tali curiositate p̄-
ueniūt. **A**dhuc ē et aliud malū magnū valde. q̄
curiositas directe obuiat paup̄tati. **E**t vñ oīa
p̄dicta ē hoc malū. q̄ leuis ac vani et incōstan-
tis animi est iudiciū. et supbie in corde lactis si-
gnum. **H**oc aut malū curiositatis nō solū repi-
tur i clericis. sed etiā pleriq; religiosis. **Q**uidā
em̄ eor̄ relicta et q̄si p̄cepta antiquor̄ patrū si-
plicitate et humilitate. nouitates seculares in
multis ad vsū p̄tinentib; adinueniūt: et dyabo-
lū adulterantē cū suis satellitib; in religionē i-
troducūt. **I**nde nō vident filij religionis veri et
legittimi. sed potius adulteri: q̄ a sanctis patri-
bus degenerātes adulterinas nouitates et curio-
sitates adinueniūt. et q̄les sūt talia opa faciunt.
Elū d̄ eis illud vulgari dici p̄. **Q**ualis erat mu-
lier. tale coq̄bat olus. **M**istri ḡ dyaboli sunt. q̄
opus ei? faciēdo sibi fuit. **E**t ideo p̄ nullū de
mūdo tale op? q̄s facere debet. nec velle p̄ se fie-
ri etiā si gratis fieret: q̄ nulla de causa peccato
est p̄sciendū. et ab offēsa dei est omnib; mōis
abstinendū. **N**am: ut dicit **Ansel.** omne p̄c̄m
p̄ p̄uaricatōez deū exhonorat. **S**i ḡ peccare ē
deū exhonorare. hoc homo facere nō debet: eti-
am si necesse esset p̄ire omne qd̄ de? nō est. **M**ir-
ergo valde quomō homūcio cinis et puluis. tā
audacter deum et tantā maiestātē presumit of-
fendere. **I**nde **Bern.** Tangit montes et fumigāt
et tam tremendā maiestātē audet irritare pul-
uisculus. vno leui flatu dispergēdus. et minime
recolligēdus. **E**t si p̄pter nullū alium curiosa
facere debēs: quātomagis offēdis. si p̄prio mo-
tu ad solā p̄placētia talia facis. volens magis
p̄placere creature q̄ creatori. **E**x p̄missis igitur
apparet aliquātulū. in quali et quanto picu-
lo sit hodie status clericorū: et quanta per eos
veniunt scandala. quātaq; persecutionem su-
scitant in ecclesia. **I**lli em̄ vere ecclesiam perse-
quūtur. qui vicijs et malis exemplis persequūt.
Illi acerbius sanguinē fundunt. que xpm̄ quā-
tum in ip̄is est in homine occidūt. **I**nde **Bern.**
Si dominus p̄p̄riū sanguinē debet in p̄ciū re-
temptōnis animarū. nonne tibi videt̄ grauio-
rem suscitare persecutionē: qui suggestiōe ma-
la. exemplo p̄nitioso. scandali occasione auer-
tit ab eo aīas quas redemit ab illo qui sangui-
nem illū fudit. **E**t itē. **Q**uis obsecro lajcorū
audius clericis acquirat temporalia et ineptius
utitur acquisitis. **C**ū tantū fastus videant lajci
in suppellectile clericorum. nonne p̄ eos potius
inuitatur ad mundū diligendū. q̄ negligendū:

Medice cura teipsum. Si mundum predicare preueni-
dum. preueni tu prius: et ad ipsum alios efficaciter in-
uitabis. Da voci tue vocem otutis. resonet vita o-
bis: et statim erit in ore tuo viuarum et efficacium sermo
dei. et penetrabilior omni gladio accipiti. Non sic
perfectus est. sed sic populus sic sacerdos: sicut laicus
sic et clericus. uterque cupit. uterque diligit mundum
et ea que in mundo sunt. Laicus tamen cum labore: sed
clericus sine labore voluit possidere totum mundum. Com-
municare voluit cupiditati et superfluitati hominum
sed non labori. Peccare voluit. sed non flagellari cum
homini. Et tamen timendum est. quod flagellentur cum demonibus.
Quomodo seculares non expecterent substantiam suam.
vivendo luxuriose etiam in presentia sacerdotum: quod
non intenderent vanitatem et lenocinium huius seculi
quod non essent insolentes et elati. cum tantum fastum
tantam insolentiam viderent clericorum: Nonne in pre-
sentia eorum irreverenter abutimini elemosinis pau-
perum: De patrimonio crucis christi. non facitis
cobices in ecclesiis: sed pascitis pelices. inpingua-
tis carnes. adornatis equos. Et vere in capitibus
omnibus omnium platearum. dispersi sunt lapides san-
ctuarii. Platee late sunt. et lata est via que ducit ad
mortem. Lapidibus sanctuarii. id est sacerdotes sunt in
capitibus. id est in introitu laterum viarum: docent enim
populos per prava exempla ingredi vias latas que du-
cunt ad mortem. et demergunt in profundum inferni. Do-
lor capitis in membra redibat. Et merito clamat
secunda ecclesia hodie: ecce in pace amaritudo mea
amarissima. Multa est hodie et longe grauior quam
crederi possit persecutio sancte ecclesie: et talis incum-
bit. qualis non fuit a principio. Multis modis per-
secutus est eam diabolus. sed nunquam grauius quam hodie:
quod nunquam fuit maior perditio christianorum. nec liberi-
or aut securior transgressio divinarum preceptorum. Ec-
clesiam incipientem persecutus est per tyrannos. perficientem
persecutus est per hereticos: iam letam et florentem persequitur
per motus illicitos. **Dec Bernardus.** Abhuc autem unum
de clericis in fine subiungo exemplum. Clericus qui
idem in synodo episcoporum predicare compulsum. an-
gustiabat non modicum. quod nam digne posset co-
ram tot ecclesie placitis predicare. At ubi accessu-
rus in oratione iaceret. venit ad eum diabolus et dixit
illi. Quid angustiaris istis clericis predicare: Dic
eis istud. et non aliud. Princeps inferni salutem prin-
cipes ecclesie. leti omnes nos eis te referimus gratias:
quod per eorum negligentiam ad nos fere totus mundus
devoluit: quod cum ipsis placitis nobis eorum subditi
propter offerunt. Inuit quidem tibi dico: sed altissi-
mi iussione coactus. Quod vera ista sint. status per-
culdubio ecclesie monstrat: qui nullam trium malorum
que in mundo sunt. scilicet superbie. auaritie. luxu-
rie. preparationem recipit in clericis et placitis. Elide
moderatores orbis et reges magnos. vide duces.
comites et barones. nihil videbis in eorum cultu et
appatu tam singulariter exquestum et pomposum.
Eorum auaritia si accedat. nullam mercatorum. nul-
lam civium talem reperies. Qui tamen heredes legit-
imos si haberent. tolerabilior illania videretur.
De luxuria vero eorum nihil diffinire presumo. nisi
quod illa solus nouerit omnipotens: qui renem et corbum

scrutator est deus. **A** qua quidem luxuria valde ter-
rere deberet eos quorundam clericorum exempla:
de quibus noui quosdam subito et improviso. in latri-
na et fetore vitam suam fetidam terminasse. et quendam
in ipso actu simul cum fine operis expirasse. Et
si queris de gula que fomētum est luxurie. inuenies
populum semel in anno carnispreuium facere: sed cle-
ricum quotidie. In sabbato quoque deliciis affluere mos
erat iudeis. veri sabbati ignaris: quos clerici in
hoc satis imitantur. in festis diebus delicati: primum
tamen: nec aliter die festum nisi plus solito se ingur-
gent reputantes. Unde **Dierzo.** Cum superbia pro-
pria sit demonibus siue mulieribus. luxuria pecu-
dibus. auaricia mercatoribus: ex his factum est
monstrum quod est malus clericus. Similiter in re-
ligiosis inuenire poteris unum monstrum ex hu-
iusmodi malis compositum. Quandoque enim presidens
est superbus et ambiciosus. diligens pisse et que-
rens modis omnibus in officio remanere. Est etiam
quandoque cum hoc concupiscentie carnis debitor.
querens frequenter occasiones vacandi deliciis
et voluptatibus. Est insuper quandoque concupiscentia
oculorum et auaricia cecatus. per questum faciendo
discurrens: et qualitercumque temporalia acqui-
rens vel acquisita recipiens. Et quia in se habet
hec tria ex quibus oriuntur omnia huius seculi ma-
la: nam testatur iohanne omne quod est in mundo. aut
est concupiscentia carnis. aut concupiscentia ocu-
lorum. aut superbia vite: ideo expectare habet per
tributionem. condigna omnia seculi alterius ico-
moda. Si quis propter predicta mihi ea scribenti
irascitur. talis de seipso quod homini sit ostendit. Multi ei
cum eis veritas proponitur indigne ferunt. et cum aliter
euadere non possunt. respondet quod de talibus sibi con-
scientiam non faciunt: et hec est mala conscientia. quod ve-
ritati et rationi contraria. Et notandum quod quadruplex
est conscientia. scilicet due bone et due male. Prima est bo-
na et tranquilla. et hec est illi quod peccata preterita punit. et
permittenda diligenter refugit. De qua in psalmo beatus
vir cui non imputauit dominus peccatum. Omne autem quod ipse
non imputare decreuit. sic est quasi non fuerit. Secunda est
bona sed turbata: quod se leuat. non tamen in dulcedine.
sed in amaritudine repugnante sensualitate. ita ut
dura videatur ei via recta. parca vita. longa vigi-
lia. oratio plura. rudis vestis. cibo agrestis: et tamen re-
tinet se freno timoris. Sed audiet iste a christo cum
apostolis: vos estis. qui permansistis mecum in temptationibus
meis: et illud psalmi. cum ipso sum in tribulatione.
Tercia est mala et turbata. que non tantum ti-
met peccatum. quantum deprehendi in peccato: et minus ti-
met dei offensam quam peccati infamiam. De qua in psalmo
In opibus manuum suarum comprehensus est peccator. Et
iterum. Imple facies eorum ignominia: et queret no-
men tuum domine. Quarta est mala et tranquilla. ac per
hoc summe periculosa. Ista nec timet deum offendere
nec hominem reuertere scandalizare: que cum vene-
rit in profundum peccatorum contempnit. et ideo in pec-
cato quiete manet. Sed nihil est quo tantum pro-
uocetur vindicta iudicis. sicut cum securitate
peccare: et non desistere a peccatis. Talis est consci-
entia quorundam. qui cum errant et malefaciunt:

dominus super mare

ita q̄ etiā scriptura vel ratōne p̄uinci p̄nt: post
posito dei timore dicūt. q̄ nō faciūt sibi p̄sciētī
am. putātes q̄ deus ī iudicādo eorū sequat̄ op̄i
nionē fantastica. ⁊ relinq̄t iusticiā. *Oratō.*

Domine ih̄u xp̄e q̄ sup̄bis resistis. ⁊ hūi
libo das grām: da cunctis statū dignita
tis ⁊ regimīa p̄ bono obediētie hūilit̄e
⁊ sine ambitōe suscipiētib. ⁊ sic ī eo p̄seuerati
bus. grām in p̄senti ⁊ gl̄iam in futuro: ⁊ resistē
tē abicis. sepiēdo vias eorū sp̄nis ne p̄sperenē
ī eis. ita vt neq̄ p̄esse hoībo delectē. neq̄ bono
ris sui singl̄aritate letē: sicq̄ tādē illūiatī ⁊ ad
cor fueri. a pestifero vitō abitōis desistāt. ⁊ ta
les eē desināt. vt te miserātē iēc nū n̄ p̄eāt. *Amē.*

*De eo q̄ dñs supra mare ambulauit ⁊ petrum
ne mergeret: erexit. Capitulum .LXIX.*

Interim autē q̄ domin⁹
orauit ī mōte solus. nauicula in q̄
erāt discipuli ī medio maris iacta
bat fluctib: ⁊ laborabāt ī remigā
to. qz ventus erat eis p̄trarius. *Ex* q̄ aduertē q̄
formidāda sit xp̄i absētia: qz illi q̄ xp̄i societate
carēt tēptatōnib. exponū. *Cōspice* igit̄ eos et
ip̄is p̄patere qz ī magna sūt āgustia ⁊ tribula
tōne. *Tempestas* em̄ eos iuasit. ⁊ tēpus noctur
nū est: ⁊ absq̄ dñō suo sūt. *Cū* aut̄ a sero ⁊ dein
ceps q̄ p̄ totā noctē laborassēt. vidēs eos domi
n⁹ oculis miscōie ī mari laborātes: q̄ta vigilia
noctis te mōte descēdit. ⁊ ābulās sup̄ mare eis
appropinquāt. *Diuidit̄* at̄ nox ī q̄tuor p̄tes. s̄m
q̄tuor excubias seu vigilias. q̄s faciūt in castris
excubātes: ⁊ p̄ vices q̄tuor sibi succedētes. *P̄ia*
diciē p̄ticiniū. qz tūc om̄es do:miēdo p̄ticent ⁊
tacēt. sc̄da intēpestū. qz nondū ē tēpus ad sur
gendū vel opandū. *Tercia* galliciniū. qz tūc ex
citāt gallus ad cātandū. *Quarta* ante lucanū
qz ante lucē. *En* quelibz vigilia tres horas ha
bet: qz vt ait hiero. statioes ⁊ vigilie militares ī
trina horaz spacia diuidū. *Patet* ḡ. q̄ q̄si per
totā noctē piclitati fuerit: qz p̄ne iā noctē finī
ta dñs ad eos venit. ⁊ nō mor̄ s̄z demū tñ eis suc
currit. qz ⁊ si ad horā differre videē auxiliū tri
bulatis: tandē tñ eos p̄solari ⁊ corroborare nō
desinit. *En theoph.* *P̄misit* aut̄ dñs piclitari
disciplos: vt fierēt paciētes. *En* nō statim eis
astitit. s̄z p̄ totā noctē piclitari p̄misit. vt docēt
eos paciēter expectare: vt n̄ a p̄ncipio ī tribula
tōnib. sperarēt subsidū. *Et itē.* *En* quō nō ī
p̄ncipio piculi dñs astitit sed ī fine: p̄mittit nā
qz nos eē in medio piculo: vt certātes in tribu
latōnib. p̄babiliores fiam⁹. ⁊ vt ad ip̄m solū re
curram⁹ q̄ potēs ē. ex īsperatis nos liberare. *Cū*
em̄ intellect⁹ hūan⁹ sibi p̄uidere nō poterit. tūc
sal⁹ diuina aduenit. *Cōsidera* nūc dñm. quō fa
tigatus ex vigilia lōga ⁊ orōne p̄lixa. solus de
scēdit. noctis tpe. pedib. nudis. de mōte laborio
so. ⁊ forte petroso: ⁊ vehemēter ei p̄patere. ⁊ q̄
mō vadit sup̄ mare firmo vestigio. ⁊ nō infusus
pedib. sic supra terrā: nō q̄bez assūpta agilita
te. s̄z corpis grauitate ⁊ aquaz liq̄bitate manē

ambulauit et petrum

te: cognouit em̄ creatura suū creatorē. cui⁹ eti
am p̄ate subiecte sūt om̄es tribulatōes mūdi.
En miraculose hoc fecit. sic q̄nto virgo manēs
ōgo pepit: ⁊ q̄n manēte corpis soliditate p̄ clau
sa hostia dñs intrauit. *Cū* aut̄ appropinquāt
nauī. discipuli vidēs eū turbati sūt. ⁊ p̄ timo
re clamauerūt: putātes esse fātalma ⁊ apparitō
nē rei nō existētis. vel alicui⁹ sp̄us nocē volen
tis: ⁊ tamē iā viderāt eū tāta miracula fecisse.
q̄ credē deberēt ip̄m sup̄ aq̄s posse ābulare. *Et*
qz vt ex hoc apparet parue fidei erāt. ideo eos p̄
terre volebat. i. ad modū volātis se habebat:
eo modo sic post resurrectōez suā ambulās cuz
duob. discipulis. finxit se longi⁹ ire. qz n̄ cogno
scebat: tales em̄ apparitōes fiūt om̄iē sc̄dm
dispositōez interiorē ip̄orū q̄bus oñdī. *Ideo* eti
am ad horaz p̄terire volebat. vt dilata grā ma
gis grata foret. ⁊ liberatō dultior esset: sic ⁊ sin
xit se longi⁹ ire. vt desiderū accēderet. *At* beni
gnus dñs amplius eos vexari nolēs. ne absor
berent a timore: qz prope est om̄ib. inuocantib.
bus eū in veritate. statim asscurauit eos dicēs
Habete fiduciā sc̄z liberatōis. p̄tra desperatō
nem tribulatōis. *Ego* sū liberator: nō fātalma
nolite timere qz possū vos de piculo aque eripe
re. *Sc̄dm* *Hiero.* nō dixit quia esset. qz ex voce
sibi nota poterāt magist⁹ agnosce: vel vt intel
ligerēt ip̄m esse. q̄ moysi dixerat: q̄ est misit me
ad vos. *En* *Crīst.* *Nō* cognoscebāt p̄sonā ei⁹ p̄
pter tenebras. statī aut̄ ī voce cognouerūt eū ⁊
timor solut⁹ ē. *En* *Theophil.* *Cū* aut̄ hoīes
vel demones nos p̄ timorē nitunt̄ mouere. au
diamus xp̄m dicentē. *Ego* sū. nolite timere: id
est ego semp̄ assisto. ⁊ sic deus p̄maneo et nunq̄
p̄transeo. *Nō* p̄bat̄ in me fidē p̄ falsis terrori
bus. *Tūc* petr⁹ amore vehemēti succensus et
stimulatus: cupiensq̄ ad dñm venire ⁊ illi p̄pin
quior esse: dixit. *Domine* si tu es sc̄z liberator ⁊
saluator: iube me venire ad te sup̄ aquas. *Qua*
si dicēt. sc̄dm *Hiero.* *Tu* p̄cipe. ⁊ illico solidabū
tur vnde: leue fiet corp⁹ qd̄ p̄ se est graue. *Et* in
nuit illi dñs voce ⁊ manu vt veniret: et p̄fusus
de domini potētia insilijt in mare. cepitq̄ ⁊ ip̄e
supra mare ambulare vt ad ip̄m posset venire.
Felix motus. quia sup̄ aquas mūdane p̄speri
tatis p̄ p̄emptū: sed felitior terminus. qz vt ve
niret ad ip̄m saluatorez animaz. *In* tantū em̄
desiderabat xp̄i societatez. q̄ nolebat expectare
aduentū ei⁹ vsq̄ ad nauē: sed volebat occurre
re sup̄ aquā. oblitus p̄ amore xp̄i aque piculū.
En qz petrus frequētissime ⁊ ardentissime fidei
fuisse monstra. Neq̄ em̄ profundissimo pelago
sele crederet: nisi fidē certissimā de domino ha
beret. *Sciebat* em̄ saluatorem nostrum om̄ia
posse. et nihil minus de p̄ate in mari q̄ in ter
ra eum credebatur habere. *Et* in hoc miraculum
maius apparuit. qz nō solū xp̄e virtute diuinita
tis sup̄ aq̄s ābulauit. sed etiā petrus eadez vir
tute ad ip̄m venit. *Sed* postea petrus vidēs vē
tum validum et vehementem. timuit ex infir
mitate hominis ⁊ titubauit: ⁊ quia parū dubi

ne mergeretur erexit

tauit. pax sōmersus fuit. **F**ides ardebat: s; hūa
na infirmitas i pfundū trahebat. **S**upra mare
dñs eū ambulare facit. ut diuinitatis sue potē
tiā ostēdat: mergi facit ut ppriā infirmitatē co
gnoscat. ne putet se equalē deo ⁊ supbiat. **R**eli
quē s; paululū temptatōni. ut ita p oratōez au
geat fides eius. credētis se dñi impio posse libe
rari. **E**t cū cepisset mergi statim dñm inuoca
uit: et dextera dñi eū ne mergere ē erexit. ac na
ui restitues dixit ei. **M**odice fidei. quare dubita
sti. **I**n hoc em̄ puitas fidei i petro apparuit: qz
ex quo ab pceptū dei sup aquas liqdas ambu
lauerat. de vēto p̄trario timere nō debebat. **Vñ**
Cris. **E**t igit̄ mōstraret. quoniā nō vēti imissio
sed illius modica credulitas piculū operabā.
subbitur: modice fidei quare dubitasti. **I**n quo
manifestat: qz neq; ventus nocē potuisset. si fi
des firma fuisset. **M**odice fidei erat petr⁹. respe
ctu eius que expēdiebat ei: magne tamē ⁊ arde
tissime respectu nostre fidei. **Uñ** **H**iero. **S**i apo
stolo petro q; pfidēter saluatorē rogauerat: di
cens. **D**ñe si tu es iube me venire ad te sup aq̄s
qz paululū timuit. dicē modice fidei quare du
bitasti: qd nobis dicendū est. q; hui⁹ modice fi
dei nec minimā q̄dem habemus pticulā. **I**ntra
uit autē dñs nauē. cessauitq; ventus ⁊ tēpestas
et oīa sūt pacata. **I**n hoc xpc se oñdit dominū
aeris. sicut i deambulātōne sup aquas oñderat
se dominū maris. **Uñ** dāc intelligi. q; dñs pati
tur nos ad tēpus tribulari. ut otus nostra pbe
tur: finaliē tamē ⁊ i necessitate nō deserit. s; no
bis primus sit. **E**t statī otute diuina fuit nauis
ad terrā ad quā ibant. scz bethsaīdaz ciuitatez
in terra genezareth. **Q**d autē iohānes dicit disci
pulos venisse trās mare in capharnaū. nō ē cō
trariū: qz capharnaū ⁊ bethsaīda i eodē littore
sūt ⁊ vicine: ⁊ forte discipuli venerūt i confinio
utriusq; medium autē ab utroq; extremo possū
mus denomiare. **N**el vēto p̄pellente venerūt pri
mo capharnaū. ⁊ postea inde bethsaīdaz. **E**t sic
a deserto bethsaīde. i. qd ptinet ad terminos ci
uitatis bethsaīde. i. q; deserto dñs turbas pauit.
migrauerūt vsq; ad ciuitatē bethsaīde. qz inter
ciuitatē ⁊ desertū ptinēs ad ciuitatē. ē mare seu
stagnū mediū. **P**luries legim⁹ discipuloz nauī
culā fluctib; ⁊ vētis eragitatā. s; nūq; submer
sā. **S**emp em̄ de⁹ adest suis i tribulatōe. qz pmi
sit cū eis tūc esse. **Uñ** **B**erū. **Q**uātūcūq; seuiat
tribulatō. nō memineris te derelictū. s; memi
neris esse scriptū: cū ipso sum i tribulatōne. **E**t
ego aliud interi i tribulatōne qd requirā: **B**o
nū mibi dñe tribulari. dūmodo ipe sis mecū. q;
regnare sine te. epulari sine te. gloriari sine te.
Mistice nauicula ista ē ecclia vel qlibet fidel
anima. que fluctib; p̄secutōnū ⁊ tēptatōnūz se
culi. modo i hereticis. modo i t̄p̄rānis. modo in
falsis fratrib; tundiē ⁊ turbaē. cū ad patriā ce
lestē tēdere conat. **E**lētus p̄trarius. ē maligno
rū spirituū flatus. labor discipuloz i remigan
do. labores designat fidelū ad q̄tez patrie cele
stis puenire conatiū. **S**ed dñs vidēs laborātes

Capitulum. lxi.

pietatis ituitu corroborat. ⁊ aliqñ maifesto ab
iutorio liberat: nō em̄ auferit auxiliū et si disse
rat. n̄ derelinq̄t ⁊ si qñq; pressuras exponat. **D**i
luculo autē appropinquāte dñs supra mare am
bulans. ⁊ pressuras seculi p̄primēs venit ad eos
qz cū homo mentē ad supni lumē p̄sidiū erex
erit. aderit dñs: q; sicut lucifer matutin⁹ om̄es
tenebras pellit. ⁊ picula temptatōnū cessare fa
cit: deo em̄ presente pacificat̄ anima ⁊ fit tran
quilla. **Q**uia vō hec nauicula nō torpēs vebit
sed fortiter remigātes: significat̄ qd i ecclia nō
desidiosi ⁊ molles: sed fortes ⁊ i bonis opib; p̄se
uerātes. pueniūt ad portū eterne salutis. **M**o
raliter mare mūdus ē. nauicula ē penitētia vñ
crux xpi. motus autē maris motus ē tēptatōnū
ex flatu demonū: discipuli sūt in nauī. qz penitē
tia que ē p̄cipatō crucis ⁊ passionis xpi. non
ptinet nisi discipulos dñi. **I**hs nō est in nauī. qz
penitētia nō indiget: eo q; aquas p̄cupiscentie
calcauit. **H**ec est scda tabula post naufragium
ut dicit **H**iero. sine qua nullus venit ad littus
solide eternitatis. **I**hs auctor salutis iducit trā
quillitatē. qz sedat temptatōnē: turbe amiran
tur. qz nihil talia trāquillitatis in se expiuntur
qz nō est pax impijs. **P**etrus ambulans super
aquā. nil mali passus ē ab aqua. sed a vento qui
eū fere submersit: sic homies ambulando super
aquā mūdi. p̄temptū diuiciāz. nil ab eis ma
li paciūtur: tamē debent timere piculū vēti su
p̄bie ⁊ elatōnis. p̄pter p̄temptū hmōi exurgen
tis. **H**oc debēt timere illi. q; in angusta peniten
tia vel religione sūt. ⁊ terrena dimiserūt. et pe
dib; i. affectōnib; ⁊ desiderijs qbus anima gra
ditur sup aquas ambulāt: ne vento supbie agi
tenē ⁊ submerganē. **Uñ** p̄mo homi dictū est.
dominamini vniuersis que mouent̄ sup terrā.
Item moraliter nauis est corpus humanū. i
quo anima ē sicut nauta i nauī: que fluctibus
passionū ire ⁊ p̄cupiscentie que i organis corpa
libus sūt frequēter impellit. et aliquādo piclita
tur: nam motus passionis aliquādo subuertit
iudiciū ratōnis. **S**ed quarta vigilia (que emi
nat in luce matutina) xpc venit. qz dum mens
ad superni luminis claritatē oculos erigit. pas
sionum impetus p̄quiescit. **E**t tunc fit applica
tio ad terrā genezareth. id est generātis auram
p quā significat̄ spiritus aure lenis. vbi ē dñs.
⁊ sanātur infirmi a languore p̄c̄i. **S**ic ergo tri
plex hic p̄currit miraculū. scz ambulatō super
mare. subita tempestatis sedatō. ⁊ nauis multū
a terra distantis ad portum deductō: ut disca
mus. q; fideles in quib; est xpc. tumores mundi
premūt. fluctus tribulatōnū calcāt. ⁊ velociter
ad terrā viuentiū trāseunt. **Uñ** **A**ug⁹. **A**ttēdi
te seculū quasi mare. **E**lētus validus et magna
tēpestas: unicuiq; sua cupiditas. **A**mas deum
ambulas sup mare. sub pedib; tuis est seculi tu
mor. **A**mas seculū absorbet te. **A**matōres suos
vorare nouit. nō portare. **S**z cū fluctuat cupi
ditate cor tuū. ut vīcas tuā cupiditatē: inuoca
xpi diuinitatē. **D**isce calcare seclm mēto fide

in xpo. Et si motus ē pes tu? si titubas. si aquā nō supas: si mergi incipis. **D**ic pereō: libera me. **D**ic pereō: ne peas. Sol? em̄ a morte carnis liberat te. q̄ mortu? ē i carne p te. **Dec Aug?** Abi? Beda. Nec mirādū si ascēdētē i nauiculā dōmino vētus cessauit: in quocūq; em̄ corde de? p grām sui adest amoris. mox vniuersa viciōrū et aduersātis mūbi. siue spiritūū malignorū bella p̄pressa quiescūt. Et ut ait **Theoph.** si volueris in? xpm in nauiculā nrām suscipe. i. in cordib? nrīs habitare: statim inueniemur i terra ad quā ire volum? i. celū. Cū aut dñs ihs et discipuli ei? trāsfretassent. venerūt i terrā genezareth sic dictā a loci vicinitate: et gētes regionis illi? cognouerūt ihs. alij rumore et fama. alij facie et p̄sentia. Et p̄quirētes ifirmos vniuersę regionis illi? abduxerūt eos ad ihs. ut vel fimbriā vestimenti ei? merent? tāgere: sciētes q̄ poterat eos curare: et p̄sequebāt bñficia curatōnū tā mēte q̄ corpe. q̄ illos q̄s xpc sanabat corpe. sanabat et mente. **Abi Cris.** Nos aut nō solū fimbriā aut vestimētū xpi habem? sed etiā corp? eius ut comedamus. Si ḡ q̄ fimbriā vestimēti ei? tetigerūt. tantā acceperunt v̄tutē: multo magis q̄ totū ipm sumēt. **Dec Cris.** Mira fides gerasenorū. ut nō tñ p̄sentū salutē p̄tenti sint: sed mittant ad alios p̄ circuitū. ut currāt oēs ad medicū. Curre et tu p̄ quacūq; infirmitate ad ihs auctores salutis: ut bñficiū curatōnis p̄sequi merearis. **Hoc** at factū dñi ihs significat: q̄ p̄dicator euāgelij debet curare lāguib? spūaliter. medicina p̄dicatōnis et s̄acte opatōis. **M**istice trāsfretatio hec significat trāsitū xpi ad gētes p̄ aplos. **I**nnuit ḡ p̄mo ēn̄tū aploz ab gētiliū p̄uersiōnē: genesar em̄ interpretat viciū natiuitatis. et significat gētilitatē. sc̄do sequētē fidei p̄gnitōnē q̄ cognouerūt eū. tertio fidei lū multiplicatōem q̄ ad p̄gregādū infirmos miserūt i vniuersā regionē. Et audiuit herodes tetrarcha famaz de ihs. i. de doctrina et miracul? eius: ita ut et ipe et quidā alij mirarētur in eo iohem resurrexisse a mortuis. Et vere de mortuis surrexit: q̄ de morte hui? miserie corporalis. sc̄dm spiritū in vitā i mortalē trāsiuit. **O**pinio em̄ omnū loquētū de resurrectione et immortalitate aīe fuit: q̄ post r̄surrectionē sit hō maioris et excellētioris potēcie et v̄tutis q̄ ante. dū adhuc ḡuaret infirmitate carnis: et iō licet iohes baptista nō fecisset miracula in vita sua. Herodes tamē credēs eū surrexisse a mortuis. assererat eū facē miracula. **Abi theophil?** Sciēs herodes q̄ iohes iustū exitem sine causa occiderat. credebatur eū a mortuis surrexisse: et q̄ ex resurrectione suscepisset miraculorū opationē. **Dec theo.** Per hoc aut moralit? designat q̄ resurgētes d morte culpe. maiora v̄tutū opa debēt facē q̄ ante: ut sic oñdant se gratos d sua resurrectione. **M**oraliter q̄ iohem decollat: qui bonū p̄positū ab aliq̄ aufert vel in se necat. **H**erodes bō inter dubiū timidūq; vacillans. optabat sepius et querebat vidēre ihs: magis duct? curiositate vidēdi miracula q̄ deuotiōne. et ut si

forte sic iohes possit agnosce: imo volebat eum occidere. **P**er hūc significat curiosi: qui facta miracula vidēre querūt et audire. sed nō imitari. **T**remebat q̄tez et formidabat herodes iohes adhuc viuū. pauperem p̄sus et hūbū: timebat etiā et formidabat eū iam occisū et mortuū. **Abi de Cris.** Sed nec absisū eius caput secure poterat ac libētē aspice: q̄ post mortē q̄ iohānis in illo terror vigeat. **T**anta ē vis q̄ppe v̄tutis. ut post mortē q̄ sit viuētib? fortior. adeo ē inbecillis nequicia: etiā si honore regis iuuef. etiā si p̄sidio mltitudinis atq; vniuersa h? mūbi potentia fulciat: omnib? tamē pectorib? quib? inest. cunctis oīno rebo fragiliores fecit. **E**t itē. **P**eccatores em̄ sciētes et nesciētes quēq; strepitū p̄timescūt: p̄cēm em̄ nemine arguēt? hominē p̄bit. nemine accusatē p̄tē nat. et timidūq; pigz reddit delinquētē. **Dec Cris.** **O**ratio.

Omine ihs xpc clemētissime. dignare i nauiculā pectoris mei ascēdere. et superbie ventositatē ac viciōz insurgētū p̄cellas sedare: ne me. in aliquo tēptatōnū vent? subuertat. vel vnda submergat. **D**a mihi in perturbatione p̄siliū. in p̄secutōne auxiliū. in tribulatione solaciū. in aduersitate fortitudinem. in omni tēptatōne virtutē. **L**ibera me a tēptatōnib? hui? p̄cellosi maris. et p̄duc me ad trāq̄lilitatē q̄eti littoris. bās mihi nūc pacē t̄pis et p̄etoris. et p̄ hoc eternitatis. **A**mē. **De verbis dñi ipe que q̄dam retro abierūt. Ca. LXX.**

Postq̄ ergo domin? ihs trāsfretasset cū discipulis a tēstō v? q̄ ad genezareth. altera die turbe q̄s pauerat. nō inueniētes eū i loco ubi hoc fecerat. itrauerūt naues supueniētes a ciuitate tiberiade. q̄ est iuxta idē tēstū. et trāsfretates venerūt capharnaū. Et inueniētes ihs mirabāt quō illuc venisset: cū solā nauiculā vidissent. quā cū discipul? nō intrauerat: et dixerūt ei **R**abi quando huc venisti: q̄ se? nec discipulorū nec aliā nauē itraisti. **R**espōdit eis ihs. nō ad q̄stionē eoz: s̄ ad intentōez. **A**mē dico vob. licet vos q̄si deuotos oñdatis. tñ q̄ritis et seq̄mi me. se? aliq̄ ex vobis (et si nō omēs) nō p̄pter signa q̄ vidistis. quib? me cognoscē potuistis: nō p̄pter se? monē quē audistis: nō ut mihi v? signis meis q̄ facio credē velitis: sed q̄ māducastis ex panib? et saturati estis. hoc ē. nō p̄pter me s̄ p̄pter refectiōnē. ne p̄ victu oporteat vos laborare et habere sollicitudinē. **Q**uasi dicēt. p̄pter carnē me q̄ritis nō p̄pter spm̄. q̄. s. ut saturemi itē: s̄ debe retis esse magis solliciti de cibo spūali. quo aīa sustentat. q̄ tātmelior ē cibo corporali q̄ corpus reficit. quāto anīa melior esse corpe dinoscitur. **C**ōsidera mō q̄nte suauitatis fuerūt panes illi. q̄uis oīdeacci: quoz dulcedine ille turbe capte adhuc dñm sequebāt tam solliciti. **N**ec mirū. q̄ suavis et dulcis erat p̄uisor et disp̄sator panum illoz. **S**imiliter quotidie multi querūt ihs. nō p̄pter ihs. sed ut bene sit eis in hoc tempore

et presenti vita. ut assequat̃ comodā et vitet̃ dāna. Multi etiā p̃ficiūt ihm. nō p̃pter ihm. s̃ p̃pter nūmū. Sic letus obuiat intrātibz religionē et assu mētibz clericatū ex ignauia. ut sic ociose et sine labore panē māducet. Quibz ait dñs. Queritis me ab ambitōe pluriū reddituum eccl̃iaz. celebratōe pluriū missar. et p̃pter alia b̃mōi: nō q̃ vidistis signa. i. opa in q̃bus velitis me imitari. de q̃bus o dñe fac mecū signū in bonū: sed q̃ māducastis ex redditibz et oblatōnibz. nec tñ saturati estis: q̃ scdm dictū pmune q̃ plus sūt potate plus sitiūt aque. Ita etiā ē de cupiditatis pane. **Uñ Greg.** De panibz em̃ fuerāt saturati. et p̃ eoz p̃sonā dñs illos intra sanctam eccl̃iā detestat̃: qui p̃ sacros ordines ad dñm p̃pinquātes. nō in eisde ordinibz virtutū merita sed subsidia vitē p̃sentis exq̃rūt: nec cogitāt qd̃ viuēdo imitari debeāt. sed q̃ p̃pēbia p̃cipiendo facient̃. Satiatos quippe de panibz dñm seq̃ est de sacra eccl̃ia tp̃alia alimēta sumpsisse: et nō p̃ signis dñm. sed p̃ panibz querē. ē ad religionis officiū. nō p̃ agendis virtutibz. sed p̃ requirēdis subsidijz temporalibz inhiare. **Uñ et Cris.** Discamus assistē ih̃u: sed nō p̃pter datōnez sensibilibz. ut nō exproberemur scdm iudeos. Etenim queritis me ait. nō qm̃ vidistis signa: sed quoniam comedistis ex panibz et saturati estis. Propter hoc neq̃ p̃tinue facit hoc signū. sed scdo solum ut erudiat̃ eos nō ventri fuisse. s̃ spūalibz adherere p̃tinue. **Idis itaq̃ adherēam?** et nos. et queramus panē celestē: et accipietes. omne p̃ciamus vitē hui⁹ sollicitudinē. **Uñ et Aug.** Multi nō querūt ihm. nisi ut illis faciat bene scdm tēpus. Alius negociatōez habēs. q̃rit intercessionē clericor. Alius p̃remiū a potētiore. fugit ad eccl̃iaz. Alius vult p̃ se interueniri apud eū apud quē parum valet. Ille sic. ille sic Implet̃ quotidie talibz eccl̃ia. **Aix querit̃ ih̃s.** p̃pter ihm. **Uñ et Beba.** Alii etiā qui in oratōne querūt nō eterna s̃ tp̃alia: querūt ihm nō p̃pter ihm: sed p̃pter aliqd̃ aliud. Et q̃ turbe in hoc opabañ. sc̃z sequēdo xpm̃. p̃pter cibū corporalē: inducit eos ad opa meritoria. ut ad reficiendū querāt cibū spūalē. **Uñ satagēs eoz satiare mētēs.** quoz faciauerat ṽtres: altiorē eis panē ostendit: et ait. Operamini. i. operādo q̃rite. seu operibz mereamini. nō cibū qui perit: sc̃z corpalem: sed q̃ p̃manet in vitāz eternā. sc̃z spūalē: qui eternā tribuit vitā. Cibū qui perit opatur om̃is ille. q̃ intentōez spūalem ad temporale refert lucz: sic illi qui dñm sequebāt ab hoc q̃ corporaliter pascere. qui aut̃ laborem corporalē p̃ intētiōē refert ad spūalia: hic operatur cibū q̃ nō perit: sed q̃ p̃manet in vitā eternā. hic aut̃ cibo ē verbi dei et gratie. p̃ cui⁹ deuotiōne seq̃ debuerāt p̃cipue. Opus g̃ nostrū. id est p̃ncipale studiū et intētiōē nr̃am. dirigam⁹ ad querēdū cibū q̃ ducit ad vitā eternā. sc̃z bona spūalia. Ad tp̃alia autē nō debem⁹ p̃ncipaliter accedē. sed accessorie solum ea p̃curare ratōne corpis corruptibilis. qd̃ i hac vita oportet sustentari. **Uñ Cris.** Quasi diceret. Nos exquiritis escam temporalem: ego aut̃ corpa vestra nutriūt. ut p̃ hoc exq̃reretis illā escā. que nō ē temporalē: sed eternā tribuit vitā. Et itē. Sed q̃ quidā eoz qui volūt pigre nutrirī abutūt̃ hoc verbo: necessariū ē inducē id qd̃ est pauli. Qui furabāt iā nō fure. magis aut̃ laboret manib⁹ suis vñ tribuat necessitatē paciētī. S̃ et ipse corinthū veniēs. morabāt apud aquilā et p̃scillam et opabāt. Dicēdo g̃. ne operemini cibum qui perit. nō insinuat q̃ oporteat pigritari. sed q̃ oporteat opari. et dare: hoc em̃ est cibo q̃ nō perit. Operari aut̃ cibū q̃ perit: est affici seculari rebo. Hoc ig̃ dixit: q̃ illi nullā fidei curā habebāt. sed solū volebāt ventrē implere nihil laborātes: et hoc decēter cibū qui perit vocauit. **Uñ Cris.** Quem cibū p̃manētē filius hominis dabit vobis. id est patus est dare: quia ab hoc venit in mundū missus a patre. Dūc em̃ filium hominis deus pater signauit. i. ab hoc ipm̃ specialiter assignauit et instituit. mittēdo i mundum: ut daret vitam eternāz mundo. **Uñ et infra dicit.** ego ab hoc veni in mundū ut testimonium phibēā veritati: et hoc est dare cibū spūalem. Operam g̃ date ut possitis cibū spūalē habere. Queritis me p̃pter aliud: querite me. p̃pter me nō p̃pter aliud: qui sum cibo p̃manēs in vitam eternam. Seipsum em̃ hunc cibū insinuat: ut statim patebit. Operamur g̃ opus dei id est quod ip̃e acceptat. et per quod cōseq̃ possumus hunc cibū qui nō perit: dum p̃ fidez veram et bona opera nos xpo incorporam⁹. et efficiamus eū nostrū mentis cibum. quē ip̃e p̃ gratiam seipm̃ nobis dat. ut maneat nobiscum in eternum. Ip̃e em̃ est cibū quo viuunt angeli qui p̃manet in vitam eternam. Sed iudei q̃ iigrati de cibo. quē eis dñs dederat: māna qd̃ patres in deserto p̃mederant. p̃ferebant: dicentes. Patres nostri māducauerūt māna in deserto. sicut scriptū ē: panē de celo debet eis māducare. Quasi diceret. Tu adhuc nō fecisti filia moysi. moyses em̃ dedit māna et annis q̃draginta. Tu aut̃ panē ordeaceū et paviisti nos semel tñ. **Uñ Aug.** Attēdebant itaq̃ qualia fecisset moyses et adhuc aliqua maiora volebāt fieri. Quasi dicant. Tu p̃mittis cibum qui non perit: et non talia oparis qualia moyses: panes enim ordeaceos ille non dedit. sed manna de celo. Et dixit eis ih̃s. Moyses panem scilicet significatiuum de aere. quia descendeat ut ros vel pruina. et nō verum panem de celo descendētē vobis tūc dedit: sed moto pater meus dat vobis panem de celo verum: ipsum scilicet dominū ihm. quem ille panis figurabat: nam ille panis figura erat istius panis q̃ veritas est. **Uñ et non diuiditur.** sed distinguitur: hic verum contra falsum. quia panis ille verus. nō falsus fuit: sed contra figurale: et sic panis ille proprie non fuit panis verus. quia fuit figura panis substantialis dati in sacramento: et ideo iste panis est verus. qui fuit per illum figuratus. Panis enim dei verus

et sustentari. **Uñ Cris.** Quasi diceret. Nos exquiritis escam temporalem: ego aut̃ corpa vestra nutriūt. ut p̃ hoc exq̃reretis illā escā. que nō ē temporalē: sed eternā tribuit vitā. Et itē. Sed q̃ quidā eoz qui volūt pigre nutrirī abutūt̃ hoc verbo: necessariū ē inducē id qd̃ est pauli. Qui furabāt iā nō fure. magis aut̃ laboret manib⁹ suis vñ tribuat necessitatē paciētī. S̃ et ipse corinthū veniēs. morabāt apud aquilā et p̃scillam et opabāt. Dicēdo g̃. ne operemini cibum qui perit. nō insinuat q̃ oporteat pigritari. sed q̃ oporteat opari. et dare: hoc em̃ est cibo q̃ nō perit. Operari aut̃ cibū q̃ perit: est affici seculari rebo. Hoc ig̃ dixit: q̃ illi nullā fidei curā habebāt. sed solū volebāt ventrē implere nihil laborātes: et hoc decēter cibū qui perit vocauit. **Uñ Cris.** Quem cibū p̃manētē filius hominis dabit vobis. id est patus est dare: quia ab hoc venit in mundū missus a patre. Dūc em̃ filium hominis deus pater signauit. i. ab hoc ipm̃ specialiter assignauit et instituit. mittēdo i mundum: ut daret vitam eternāz mundo. **Uñ et infra dicit.** ego ab hoc veni in mundū ut testimonium phibēā veritati: et hoc est dare cibū spūalem. Operam g̃ date ut possitis cibū spūalē habere. Queritis me p̃pter aliud: querite me. p̃pter me nō p̃pter aliud: qui sum cibo p̃manēs in vitam eternam. Seipsum em̃ hunc cibū insinuat: ut statim patebit. Operamur g̃ opus dei id est quod ip̃e acceptat. et per quod cōseq̃ possumus hunc cibū qui nō perit: dum p̃ fidez veram et bona opera nos xpo incorporam⁹. et efficiamus eū nostrū mentis cibum. quē ip̃e p̃ gratiam seipm̃ nobis dat. ut maneat nobiscum in eternum. Ip̃e em̃ est cibū quo viuunt angeli qui p̃manet in vitam eternam. Sed iudei q̃ iigrati de cibo. quē eis dñs dederat: māna qd̃ patres in deserto p̃mederant. p̃ferebant: dicentes. Patres nostri māducauerūt māna in deserto. sicut scriptū ē: panē de celo debet eis māducare. Quasi diceret. Tu adhuc nō fecisti filia moysi. moyses em̃ dedit māna et annis q̃draginta. Tu aut̃ panē ordeaceū et paviisti nos semel tñ. **Uñ Aug.** Attēdebant itaq̃ qualia fecisset moyses et adhuc aliqua maiora volebāt fieri. Quasi dicant. Tu p̃mittis cibum qui non perit: et non talia oparis qualia moyses: panes enim ordeaceos ille non dedit. sed manna de celo. Et dixit eis ih̃s. Moyses panem scilicet significatiuum de aere. quia descendeat ut ros vel pruina. et nō verum panem de celo descendētē vobis tūc dedit: sed moto pater meus dat vobis panem de celo verum: ipsum scilicet dominū ihm. quem ille panis figurabat: nam ille panis figura erat istius panis q̃ veritas est. **Uñ et non diuiditur.** sed distinguitur: hic verum contra falsum. quia panis ille verus. nō falsus fuit: sed contra figurale: et sic panis ille proprie non fuit panis verus. quia fuit figura panis substantialis dati in sacramento: et ideo iste panis est verus. qui fuit per illum figuratus. Panis enim dei verus

et non figuralis est. quod descendit de celo. et dat vitam mundo: effectus namque vel panis est vitam conservare: et ideo ille est verus panis spiritualis. qui dat et conservat vitam spiritalem: hoc autem petit verbo incarnato. cuius egressio a summo celo. id est a patre. ubi venit ut vitam daret mundo. Panis corporaliter non dat vitam. sed tamen peristentem conservat ad tempus. panis vero spiritualis ita vivificat quod ipse dat vitam: nam anima incipit vivere per hoc quod adheret verbo dei: et ideo ipsum verbum dei principaliter dicitur panis vite: propter quod ipse dicit. Ego sum panis vite. id est dans vitam per divinitatem: qui de celo descendit. per assumptam humanitatem: ex quo si quis digne manducaverit. ac ei fide et dilectione coniunxerit se. non morietur morte anime sed vivet. non tamen in presenti. et tunc vite gratie: sed etiam in futuro. et in eternam vitam glorie. Non sicut patres eorum qui similes istis erant manducaverunt manna et mortui sunt. morte anime: quia quod videbant intelligebant. quod non videbant non intelligebant. Iusti autem qui similes istis non erant. non secundum animam mortui sunt: quia visibilem cibum spiritualiter intellexerunt. Unde erga deos uos habebat omne delectamentum suavitatis. malis autem erat insipidus: quorum anima nauseam habebat super cibo illo quando edebant. Sic eucharistia digne sumendo est vite spiritualis solacium. et indigne sumendo iudicium. Ille ergo est vere panis vite seu vivus. et de celo descendens: qui potest conservare a morte secundum animam. et dare vitam eternam talis vero panis est verbum incarnatum. non autem dat a moysi in deserto. quia multi qui ex illo manducaverunt. mortui sunt in anima et morte eterna. Et tunc inter cetera dixit eis ipse verba spiritualia de corpore et sanguine suo. Panis: inquit. id est signatum per panem. quem ego et sumus sacerdos dabo sacramentaliter et spiritualiter vel saltem spiritualiter manducanti. caro mea est. latens sub specie panis. per mundi totius vita sufficiens. et si in quibusdam non efficit. culpa eorum est. Et iterum. Nisi manducaveritis carnes filii hominis. vivificati ad vitam glorie et glorie: et biberitis eius sanguinem. intima aspergentur et emebantem: non habebitis vitam in vobis. id est pignus vite. gratie. et glorie. Et iterum. Qui manducat carnem meam que pignus est vite. quia in carne est deitas. que vivificat: et bibit meum sanguinem potu spirituali. qui inquam. manducat et bibit ut debet. sed non solum sacramentaliter sed etiam spiritualiter: habet vitam eternam. quia habet principium vivificationis in eternum. Et iterum. Caro mea vere est cibus in quantum est coniuncta verbo dei. quod est cibus quo vivunt angeli: et sanguis meus vere est potus. quia totus purus nihil habens de contrario admixtum. et cetera hominibus dixit tunc eis.

Qualiter autem eius verba intelligere debeamus. ipse dominus exponit: dicens. Qui manducat carnem meam ut spirituale cibum. et bibit sanguinem meum ut spiritalem potum: in me manet per vite perfectionem. et ego in illo per gratie inhabitationem. Profecto fides in corde tuo. est ipse in corde tuo: crede ergo in eum. et manduca sti. Nec fides per dilectionem operans est opus dei. ut initium et finis omnis boni. quia per fidem veram homo incorporatur deo. Unde Augustinus. Crede in

eum. est credere amare. credere diligere. credere in eum ire. et eius membris incorporari. Ipsa est fides. quam de nobis exigit deus. qui per dilectionem operatur. Credere ergo in eum. est manducare cibum qui manet in vitam eternam. Ut quod paras dentes et ventrem: Crede et manduca sti. Unde Augustinus. Caro enim Christi duplex est. spiritualis scilicet ecclesia. materialis quam assumpsit de virgine maria. Comestio ergo fit duobus modis. scilicet spiritualiter quando quod ecclesie unitur. et sacramentaliter quando corpus et sanguis in altari sumitur. Unde panis in altari est sacramentum corporis Christi. quod est ecclesia. et quod supersit de maria. Et cum hec dixisset in synagoga. ubi locus communis et publicus erat docendi: docens in capharnaum. qui erat metropolis galilee. per quod ostendit quod ipse in palam docebat. sicut habens doctrinam sanam et non suspectam: et hec dicens caritatem suam nobis commendasset in dando corpus et sanguinem suum. multi ex discipulis eius. id est ex his qui eum sequebantur. ea tamquam carnaliter propter cecitatem cordis non intelligentes. sed carnaliter accipientes et abhorrentes: murmurabant et dixerunt scilicet secrete apud discipulos. Durus est hic sermo atque difficilis: quod potest eum audire: id est intelligere et obedire: durum enim putabant ab intelligendo. inaudibilem ab faciundo. Hoc autem secundum Augustinum dominus dispensative permisit. ut bene docentibus causa patientie et consolationis. contra malignantes eorum dicta preberet: cum discipuli etiam verbis Christi detrahente presumant. Sciens autem ipse qui scrutatur corda. quod de hoc occulte murmurarent: soluit quod illis movebatur. et aperit ubi fuerant scandalizati. si tamen intelligerent. Illi enim putabant. eum erogatum corpus et sanguinem suum. ipse autem dixit se ascensurum in celum utique integrum: et ergo de spirituali manducatione hoc intellexit. non de carnali. Cum videritis: inquit. oculis cordis filium hominis ascendente. ubi erat prius quam assumeret carnem. certe vel tunc intelligetis. quia gracia eius non presumit moribus: et non eo modo quo putatis erogatur corpus suum. Ipsi enim intellexerunt carnem quomodo in cadavere laceratur aut in macello venditur: non quomodo spiritu vegetatur. Unde Augustinus. Filius hominis ipse ex virgine Maria hic esse cepit in terra. ubi carnem supersit ex terra. Quid ergo sibi vult. qui ait. Cum videritis filium hominis ascendente: ubi erat prius: nisi ut intelligamus unam personam esse Christum deum et hominem. non duas: ne fides nostra non sit trinitas. sed quaternitas. Sic ergo erat filius hominis in celo. quemadmodum filius dei erat in terra in suscepta carne. filius hominis in celo in unitate persone. Unde et Theophilus. Non ergo propter hoc putas quod de celo corpus Christi descenderit. sed quia unus et eundem erat filius dei et hominis. Deinde dicit. Spiritus est qui vivificat. id est verba secundum spirituale sensum intellecta vivificant et vitam dant. caro autem non prodest quibus sine spiritu. id est sensum carnalem sensum intellecta. nihil proderunt immo nocent. Sicut scientia sine caritate inflat sed per caritatem edificat. Verba que ego sum locutus vobis ad utilitatem vestram. de corpore meo manducando. et sanguine bibendo: spiritus et

vita sūt. i. spūalem habēt intellectū: et spūalif
 ⁊ nō ab litterā intelligēda sūt ⁊ viuificāt. litte-
 ra em̄ occidit. spiritus aut̄ viuificat. Nam sicut
 palea frumētū. sic ⁊ littera tegit spm̄. Hinc em̄
 voluit intelligē māducatores et potatores car-
 nis ⁊ sanguinis sui. ut in illo maneāt ⁊ ip̄e in il-
 lis. Ex hoc aut̄ multi discipulorū eius i do-
 ctrina eius. nō pfectorū: q̄ ad audiendū eius do-
 ctrinā ip̄m sequētes videbant. sed nō erāt vere
 discipuli: abierūt retro sū ⁊ retrocesserūt. ⁊ iaz
 nō cū illo ambulabāt: credētes vel p peniten-
 tiam redeūtes. Dixit ḡ ih̄s ad duodecim. Nun-
 qd ⁊ vos quos specialiter elegi vultis abire: Nō
 petit quasi ignorās: sed ut oñdat se eis nō indi-
 gere: q̄ ponit in eorū optōne cū alijs recedere.
 Et Petrus q̄ erat pncipalior ⁊ obediens ac fir-
 mus sicut petra. ⁊ in om̄ibz maxime ad interro-
 gandū dñm. eijs respōndēdū p̄mptulus: ex fer-
 uore caritatis p se ⁊ alijs respōdit. Dñe in cu-
 ius dñōne cūcta sūt posita: ad quē ibim⁹: quia
 nō ē dux veritatis nisi tu. Quasi dicēt. Similē
 tui inuenire nō possum⁹: tu solus sufficis nob̄.
 ppter quē oīa relinqm⁹. Et cū nō sit similis ti-
 bi: nō est a te. sed ab te eundū. Unde Aug⁹. Si
 nos repellis a te. da nobis altē: te quē seqm⁹.
 In petri respōsione. exprimi⁹ maxia dilectō ad
 xp̄m. **Uñ Cris.** Petrus fratrū amator. amicitie
 cōseruator. p toto respōdet collegio. dñe ad quē
 ibimus: Hoc aut̄ verbū multē amicitie est ostē-
 siuū. iam em̄ xp̄s eis honorabilior erat q̄ p̄res
 ⁊ matres. Verba vite eterne habes. i. verba vi-
 te eterne pmissua. ⁊ ad eā inductiua. q̄bus q̄ nō
 crederit. in eternū pibit. Qui in mīstratōne
 corpis ⁊ sanguinis tui pmittis vitā. etiā i ver-
 bis p̄dicatōnis tue pmittis eā. virtus em̄ dei ē
 in euāgelio. Moyses habuit vba dei. similiter ⁊
 p̄phete: sed raro verba vite eterne. tu vō pmit-
 tis vitā eternā. Quid ḡ aliud maius querim⁹:
 Exprimi⁹ em̄ in petri r̄sione vera p̄fessio fidei
 cū subdi⁹. Et nos credim⁹ corde. et cognouim⁹
 signo: virtute: vel credim⁹ ⁊ cognouim⁹. quia
 te credere p̄cedit ⁊ intelligere. q̄ tu es xp̄s q̄tū
 ad hūanitatē. in q̄ vnctus ē vnctōne deitatis. ut
 rex ⁊ sacerdos: fili⁹ dei patris naturalis q̄tū ad
 diuinitatē. ⁊ p cōsequēs eq̄lis ei i natura ⁊ po-
 tētia. i. scdm̄ Augu. q̄ ip̄a vita eterna tu es. ⁊
 nō bas i carne et sanguine. nisi qd̄ es scz vitam
 eternā. **Qanē** ac carnē ⁊ sanguinē suū. vocat
 hic dñs fideliū societate. in corpe suo qd̄ est ec-
 clesia. **Qanē**. q̄ ecclesia quotidie reficit quos re-
 cipit: ⁊ in ea quousq̄ ad plenā societate pueni-
 atur alter alterū verbo ⁊ exēplo pascit. unde do-
 min⁹ ad petrū: pascē oues meas. Caro aut̄ ⁊ sā-
 guis xp̄i. ecclesia dicit⁹: q̄ incarnatōne verbi fidei
 ⁊ sacramētis vnita viuit de spū xp̄i. Sicut enim
 corpe vniscuiusq̄ hoīs viuit d spū suo. i. de aīa
 sua: ita fideles anīe viuit de spū sancto. **Vñ**
 ergo panis ⁊ vnū corpe. siue vna caro ⁊ sāguis
 xp̄i. multi sumus. Cōformitas etiā xp̄i ⁊ ecclie
 pariter ⁊ caro ⁊ sanguis xp̄i appellat. eo q̄ sit p-
 prius effectus incarnatōnis verbi. ⁊ final cau-

sa dominice passiōis. **Uñ Aug⁹.** Hūc itaq̄ cibū
 ⁊ potū. societate vult intelligi corpis ⁊ mēborū
 suorū. qd̄ est ecclesia. **Hūi⁹** rei sacramētū. i. vnita-
 tis corpis ⁊ sanguinis xp̄i i dominica mensa p-
 paraf ⁊ de mēsa dñi sumit. Qui accipit mister-
 iū unitatis. ⁊ nō tenet vnculū pacis. nō miste-
 riū accipit p se. s̄z testimoniū ptra se. Hoc est ḡ
 māducare illā escā. et illū potū bibere: in xp̄o
 manē. et illū manētē in se habē. **Ac** p hoc q̄ nō
 manet in xp̄o ⁊ in q̄ nō manet xp̄s: pculdubio
 nō māducatur spūalif ei⁹ carnē. nec bibit ei⁹ san-
 guinē. licz carnalif ⁊ visibilif p̄mat dentibz sa-
 crāmēta corpis ⁊ sanguis xp̄i: ⁊ tāte rei sacra-
 mentū ad iudiciū sibi māducatur ⁊ bibit. Signū
 ergo q̄ māducatur ⁊ bibit hoc ē. si manet ⁊ ma-
 net: si habitat ⁊ inhabitat. si heret ⁊ nō deserat-
 tur. **Manem⁹** aut̄ in illo. cū sumus mēbra eius.
 manet aut̄ ip̄e in nobis. cū sum⁹ templū eius.
Hec dicūt. ut amem⁹ unitatē: ⁊ timeam⁹ sepa-
 ratōz. Hoc totū qd̄ dñs de carne ⁊ sanguine suo
 locutus ē. ad hoc nobis valeat: ut carnē et san-
 guinē xp̄i nō edamus ⁊ bibam⁹ tm̄ in sacramen-
 to. qd̄ ⁊ multi faciūt mali: s̄z vsq̄ ad spūs parti-
 cipatōz māducem⁹ ⁊ bibamus: ut in dñi corpe
 tanq̄ mēbra maneam⁹: ut eius spū vegetemur
Hec Aug⁹. Et scdm̄ eundē. ille sacramentaliter
 māducatur ⁊ bibit. qui ip̄m sacramētū tm̄ sumit.
 spūaliter vō qui ptingit ad rem sacramētī. que
 est res duplex: vna signata ⁊ p̄tenta. que ē xp̄s
 integer. q̄ p̄tinet sub sp̄ibus panis et vini: alia
 res ē signata ⁊ nō p̄tenta. et hec ē corpe xp̄i mi-
 sticū. qd̄ ē in p̄destinatis vocatis. ⁊ iustificatis.
 Et sciēdū q̄ nōnulli doctores aliqua de p̄dictis
 icidētalif ad altaris sacmētū r̄ferūt: s̄z i p̄tinua
 expositōne nullus: q̄ de sacramēto altaris pro-
 prie habetur infra in cena domini. quando hoc
 sacramentum instituit. **Oratio.**

Domine ih̄u xp̄e sufficiens salus aīe mee.
 da mihi te solū desiderare: desiderādo te
 ppter te nō ppter aliud q̄rere. querēdo
 iuenire. inueniēdo tenē. tenēdo amare. amādo
 p̄cā redimē. redēpta nō iterare. **Il**lustra queso
 dñe cor meū lumīe tue gr̄e diuine. ut te ductorē
 in oībz vijs meis habeā. ⁊ semp te q̄ es sup oīa
 p omnibz timeā ⁊ diligā. tuāq̄ i omnibz faciam
 volūtate: nec vñq̄ a te recedā. sed semp tibi ad-
 hereā. quia tu solus sufficis. ⁊ vitā eternā pro-
 mittis. ad quam misericorditer pducere me di-
 gneris Amen.

De transitu domini ⁊ discipulorum per sata.
 Capitulum .LXXI.

Einde cūz domin⁹ qua-
 bā die sabbati trāsiret per sata seu
 blada. i. p campos vbi erāt segetes.
 discipuli ei⁹ ut hoīes esuriētes velle-
 bant spicas. p̄f ciborū defectū ⁊ penuriā: ⁊ ma-
 nibz suis p̄ficātes edebāt ḡna. p̄solādo famis i
 opīā. **E**cce fereclā ap̄lorū. s̄z ḡna spicarū. erāt em̄
 colūbe. quarū ē grana p̄medē. Esuriebat tū ex
 paup̄tate. tū ex turba: ip̄oportuitate: in q̄ signat